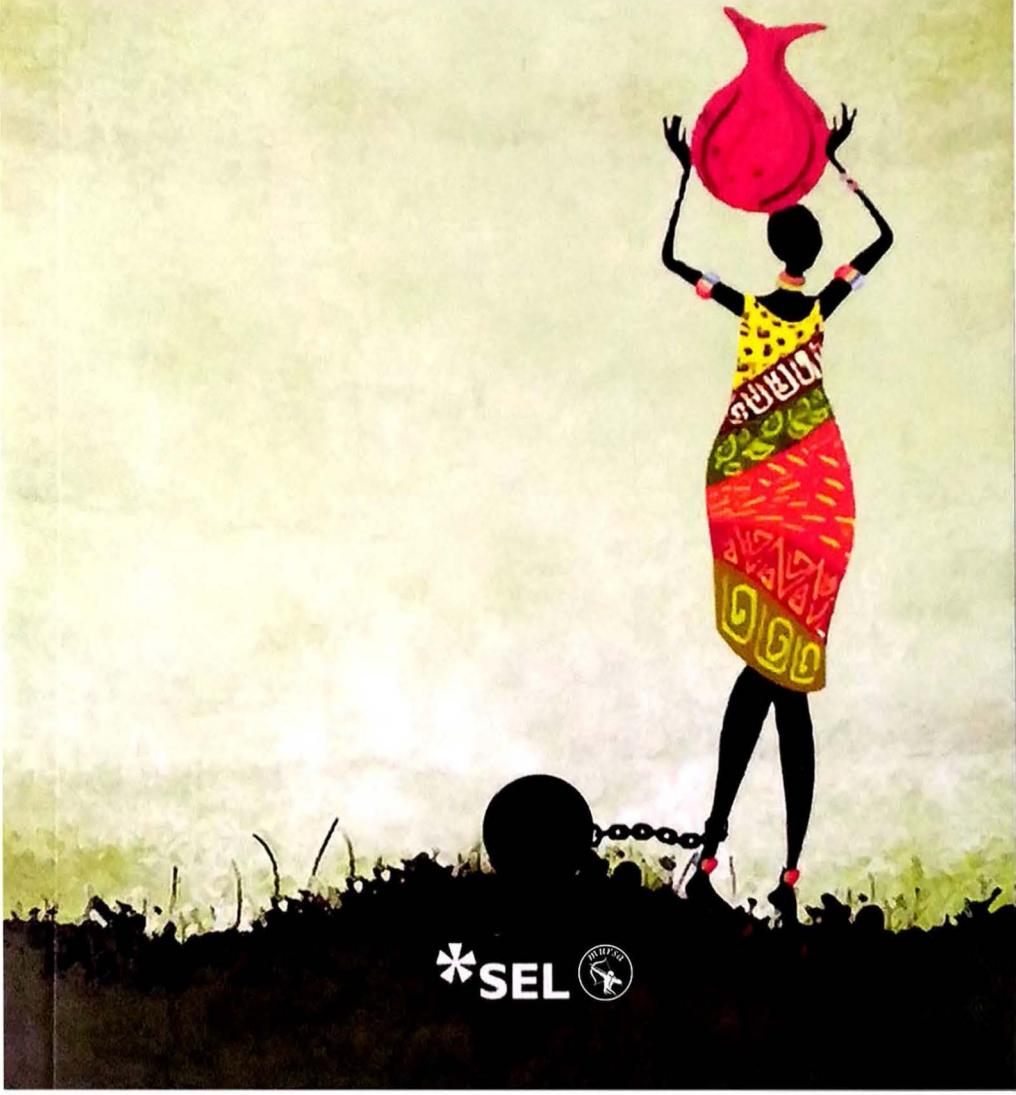
Toni Morrison

Merhamet*

Türkçesi: Zeynep Heyzen Ateş

*SEL

*SEL YAYINCILIK
Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

http://www.selyayincilik.com
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:
Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu - İstanbul
E-mail: siparis@selyayincilik.com
Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

*SEL YAYINCILIK: 731
ISBN 978-975-570-754-9

MERHAMET
Toni Morrison
Roman

Özgün Adı
A Mercy

Türkçesi: Zeynep Heyzen Ateş

© Toni Morrison, 2008
© Sel Yayıncılık, 2015

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Editör: Melisa Kesmez
Kapak tasarım ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Ekim 2015

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

Toni Morrison

Merhamet

Türkçesi: Zeynep Heyzen Ateş

Roman

R.G.'ye,
Mükemmeliyet, cesaretlerin, verdiğin ipuçların ve
desteğin için teşekkürlerimle...

1

Korkma. Yaptığım onca şeye rağmen kelimelerim seni incitemez. Arada bir ağlayarak ve tırnaklarımı etime geçirip kendimi kanatarak da olsa, bundan sonra karanlıkta ses çıkarmadan yatacağıma söz veriyorum. Bir daha asla ama asla yumruklarımı havaya kaldırıp sana diş bilemeyeceğim. Açıklamama izin ver lütfen. İstersen, sana anlattıklarımın bir itiraf olduğunu düşünebilirsin ama bu itirafın içinde rüyalardakini andıran gizemler saklı. Hani çaydanlığın buharında bir köpeğin siluetini gördüğünü sanırsın veya rafta duran mısır püskülü bebek, bir bakmışsın odanın diğer köşesine gitmiş ve sen buna bir türlü anlam veremezsin ya...

Şu kahrolası dünyada hiç kimsenin anlam veremediği bir sürü şey olup bitiyor. Gayet iyi biliyorsun bunu. Bildiğini biliyorum. Asıl soru belki de şu: Kimin eseri bunlar? Bir diğeri: İşaretleri okuyabiliyor musun? Kümesteki tavuk kuluçkaya yatmayı reddederse bu işaretin ne anlama geldiğini hemen çözerim ben. Yanılmam da üstelik, tam da o gece *minha mae*nin, ayakkabılarım önlüğünün cebinde, eli küçük oğlunun elinde karşıma dikildiğini görmedim mi?

Başka işaretleri anlamak daha uzun sürer. Bazen sayısız işaret vardır, kimi parlak bir yıldız gibi karanlık bulutların arasında çabucak kaybolup gider. Onları düzene sokmaya ve hatırlamaya çalışırım, yine de ölmek için kıvrıla kıvrıla kapıya gelen yılanı okuyamadığım zamanki gibi, gözden kaçırdığım pek çok işaret olduğunun da farkındayım. Ama bırak da önce bildiklerimden başlayayım anlatmaya.

Her şey ayakkabılarla başlıyor. Her şeyin başında, başlangıcın bile başında onlar var. Çocuğum daha, çıplak ayakla dolaşmaya katlanamıyorum, sürekli ayakkabı dileniyorum birilerinden. Kimden olursa. En sıcak günlerde bile. Annem, *minha mae*, kaşlarını çatıyor, bu tavırlarımın onu öfkelendirdiğini söylüyor. Sadece kötü kadınlar ayakkabı giyer, seninki iş değil, diyor bana ama ısrarcıyım, söz dinlemiyorum ve sonunda pes ediyor. Senhora'nın attığı ayakkabıları giymeme izin veriyor; sivri burunlu ayakkabılar bunlar. Tekinin topuğu kırık, diğeriyse parçalanmak üzere ama üstündeki kurdele hâlâ sağlam. Lina'ya göre bu yüzden ayaklarım işe yaramaz, daima fazlasıyla narin olacak, asla kösele gibi sağlam derili tabanlarım olmayacak, oysa hayat böylesini gerektirir. Lina haklı. Florens, 1690'dayız, diyor. Elleri kölelerinki gibi nasırlı, ayakları hanımefendilerinki gibi narin kimseyi görüyor musun, diyor. Bu yüzden seni bulmam için beni yollayacakları zaman, Hanım, bana Efendi'in çizmelerini veriyor. Erkek çizmeleri. Büyük geliyor ayaklarıma. Onları saman ve mısır püskülüyle dolduruyor Lina. Hanım ise balmumu mühür tenimi kaşındırsa da bana verdiği mektubu çorabımın içinde saklamamı öğütlüyor. Okuma yazma bilsem de Hanım'ın yazdıklarını okumadım, Lina ve Sorrow okuyamaz zaten. Ama yolumu kesen ve beni durdurmaya çalışan birileri olursa, ne söylemem gerektiğini biliyorum.

Sana olan açlığım kaybolma korkumla birleştiğinde bayılacak gibi oluyorum. Hiçbir şey beni bu vazife kadar korkutmuyor, şimdiye kadar hiç bu kadar baştan çıkarıcı bir yükümlülükle karşılaşmadım. Tutkum ağır basıyor. Ortadan kaybolduğun günden beri sana geleceğim günün hayalini kuruyor, seni nasıl bulabileceğime dair planlar yapıyorum. Nerede olduğunu ve oraya nasıl gidebileceğimi öğrenmeye çalışıyorum. Sahil ile beyaz çamlar arasındaki yolu bir çırpı-

da aşmak istedim defalarca ama sonra "Nereye gideceksin ki?" diye sordum kendime. Ya şimdi? Hangi yöne gitmeliyim? Bana kim yol gösterecek? Çiftlikten sana ulaşana kadar geçmek zorunda olduğum vahşi topraklarda kimler yaşıyor? Bana yardım mı edecekler, yoksa canımı mı yakacaklar? Ya vadideki kemiksiz ayılar? Bana onları anlatışını hatırlıyor musun? Hareket ettiklerinde derileri, altında tek bir kemik dahi yokmuş gibi dalgalanır, demiştin. Kokuları güzelliklerine denkmiş ve bir bakışta bizim de kendileri gibi vahşi olduğumuzu anlarlarmış. Bana bu yüzden, asla gözlerine bakmamam gerektiğini öğretmiştin. Ölümcül bir hatadır, demiştin. Yaklaşır, sevmek için bize doğru koşarlarmış, bizse bunu yanlış anlayıp korku ve öfkeyle karşılık verirmişiz onlara. Oralarda ineklerden bile büyük kuşlar yaşıyor, diyor Lina. Bütün yerliler onun gibi değilmiş, dikkatli olmam gerektiğini söylüyor. Bir zamanlar kiliseye gittiği için "dua eden vahşi", diyor komşular ona. Ama Lina her gün yıkanıyor. Oysa Hıristiyanlar asla yıkanmaz. Elbisesinin altına mavi boncuklu etek giyiyor ve hilal gökte belirip ilk ışıklarını yeryüzüne düşürdüğünde gizlice dans ediyor. Sevgi arsızı ayılardan, ineklerden veya büyük kuşlardan çok, geceleri yolumu bulamamaktan korkuyorum. Karanlıkta seni nasıl bulacağım? O yüzden gelemiyorum sana. Derken bir umut ışığı beliriyor. Şimdi sana gelmemin bir yolu var. Talimatlarım belli. Her şey ayarlandı. Dudaklarını yeniden görecek, parmaklarımı dudaklarında dolaştıracağım. Başımı omzuna yaslayacağım sonra. Ben derin derin nefes alırken, sen de saçlarıma sürteceksin çeneni hafifçe. Dünya, bize bir fırsat verdiği için seviniyorum ama değişim gözümü korkutuyor. Sana ulaşmak için ev olarak bildiğim tek yerden ve tanıdığım insanlardan ayrılmak zorundayım. Lina'ya göre, dişlerime bakılırsa buraya getirildiğimde yedi sekiz yaşlarında olmalıymışım. O

zamandan bu zamana sekiz kere reçel ve pasta yapmak için yaban kayısısı kaynattık, demek ki on altı oldum artık. Bu çiftlikten önce günlerim bamya toplayıp tütün barakalarını süpürmekle geçerdi, geceleri yemeklerin pişirildiği kulübede, *minha mae* ile uyurdum. Yerde yatardım. Hepimiz vaftiz edildik; yani bu hayat bittiğinde ebedi huzura kavuşabileceğiz. Rahip efendi öyle söylerdi bize. Yedi günde bir okuma yazma öğreniyoruz o zamanlar. Kulübelerden ayrılmamız yasak olduğundan dördümüz bataklığın yakınlarına gidiyoruz gizlice. Annem, oğlu, ben ve rahip efendi. Okuma yazma öğretmesi yasak olduğu halde kötü yürekli Virginialılar'a ve onu yakalamaya ant içmiş Protestanlara karşı gözlerini dört açarak bize okuma yazma öğretiyor. Bir yakalarlarsa ya hapse atar ya da çok para ödettirirler. Belki ikisi birden. İki kitabı ve bir kara tahtası var. Kuma yazabilmek için çubukları kullanıyor, üstü düz kayalara çakıl taşlarıyla yeni öğrendiğimiz kelimeleri yazıyoruz. Harfleri ezberlediğimizde bütün bir kelimeyi oluşturabiliyoruz.

Annemden hızlı öğreniyorum, henüz bebek sayılacak yaşta olan oğluysa hiç başarılı değil. Noktası virgülüyle "Nicene Creed"i* ezbere yazabiliyorum. Hem de çabucak. İtiraflarımızı söylerken** yazmaktan bahsetmiyoruz. Bunları yazana kadar hepsi nasıl da aklımdan silinip gitmiş. Konuşmayı seviyorum. Lina'nın konuşmasını, taşların konuşmasını, Sorrow'unkini. Ama en çok senin konuşmanı seviyorum. Buraya ilk getirildiğimde tek kelime konuşamıyordum. Duyduklarım *minha mae* ve benim için bir anlam ifade eden kelimelerden farklıydı. İlk günkü korkularım... Lina'nın kelimeleri bana hiçbir şey söylemiyor o günlerde. Ne de harmankiler.

* Anglikan kilisesi metinlerinden. (ç.n.)
** Günah çıkarma kastediliyor. (ç.n.)

Derken yavaş yavaş dudaklarımda kelimeler beliriyor; taşa yazmıyorum artık. Lina çakıl taşlarıyla kayalara yazdığım yerin Meryem'in toprakları olduğunu söylüyor.* Efendi'nin iş için gittiği yerlerden biri. Öyleyse annem ve bebeği de orada gömülü veya huzur bulmaya karar verdiklerinde orada gömülü olacaklar. Lina ile kırık kızakta uyumayı, yemek pişirilen kulübede, yerde onlarla uyumaya tercih ederim. Soğuk havalarda ahırın bize ayrılan kısmının etrafına tahtalar koyar, ısınmak için birbirimize sarılırız. İnek dışkılarının kokusu çoktan dondukları için bizi rahatsız etmez. Kürklerin altına sığınırız. Yazlarıysa hamaklarımız sivrisineklerin saldırısına uğrarsa Lina dallarda uyuyabilmemiz için serin döşekler hazırlar. Sen hamakları sevmezsin. Yağmur bastırdığında ve Efendi depoda uyumanı önerdiğinde bile yerde yatmayı tercih etmiştin. Sorrow artık şöminenin yanında uyumuyor. Sana yardım eden delikanlılar Will ve Scully, Efendi izin vermediği için geceleri asla burada kalmıyorlar. Onları hatırlıyorsundur, nasıl da senden emir almak istememişlerdi; ancak Efendi onları buna mecbur bırakmıştı. Bunu yapmaya hakkı var; çünkü onlar Efendi'nin kiraya verdiği bir toprağa karşılık olarak ona ödünç verildiler. Lina, Efendi'nin hiçbir şey vermeden bir sürü şey alacak kadar zeki olduğunu söylüyor. Bunun doğru olduğunu biliyorum; çünkü ben bildim bileli böyle bu. O günü hatırlıyorum... Gözlerimi dikmiş bakıyorum, annem dinliyor, oğluysa kucağında. Senhor, Efendi'ye borçlu olduğu bütün parayı ödeyemeyecek. Efendi, kadını ve kızı alacağını söylüyor, bebeği almayacak, böylece borç kapanacak. *Minha mae* bunu yapmaması için yalvarıyor. Bebek daha emzirilecek yaşta. *Kızı al*, diyor, *kızımı al*, diyor. Beni veriyor ona. Efendi kabul ediyor ve alışveriş tamamlanıyor böylece. Tütün yap-

* Maryland ile yapılan kelime oyunu. (ç.n.)

raklarının kurutulma zamanı geldiğinde rahip, beni gemiye, sonra iki direkli yelkenliye ve sonra tekneye bindiriyor. Ezilip büzülüp kitap ve yiyecek dolu kutular arasında kendime bir yer ediniyorum. İkinci gün hava çok soğuk, neyse ki ince de olsa bir pelerinim var. Rahip efendi teknenin başka bir yerine gitmek için yanımdan ayrılırken yerimden kıpırdamamamı öğütlüyor. Ama kadının biri gelip ayağa kalkmamı söylüyor. Bunu yaptığımda omuzlarımdan pelerinimi çekip alıyor. Tahta ayakkabılarımı da istiyor. Veriyorum. Yürüyüp gidiyor. Rahip efendi dönüp olanları öğrendiğinde kıpkırmızı oluyor. Kadının kim olduğunu öğrenmeye çalışıyor ama ötekiler sorularını cevaplamıyorlar. Sonunda paçavralar ve yerdeki yelken bezi parçalarıyla ayaklarımı sarıyor. Burası Senhor'un yanı gibi değil, rahipleri pek sevmiyorlar. Rahip efendi yardım istediğinde denizcilerden biri suya tükürüyor. Rahip efendi o güne kadar tanıdığım tek nazik erkek. Sanki rahibin sürekli bahsettiği yerdeyim. Günahkarı sonsuza kadar yakacak ateşler dünyayı kavurmadan önce dondurucu soğukların geleceğini anlatırdı... Önce buz gelir, derdi. Sonra, çiftliğe yaklaşırken, evlerden ve ağaçlardan sarkan buzdan bıçakları görüp yüzümü yakan beyaz rüzgârı hissettiğimde sırada cehennem ateşinin olduğuna eminim. Derken Lina bana gülümsüyor, ısıtmak için sarılıyor bana. Hanım bakışlarını kaçırıyor. Sorrow da beni gördüğüne memnun değil. Onu rahatsız eden arıları kovalamak istercesine elini yüzünün önünde sallıyor. Bildim bileli gariptir. Zaten Lina'ya kalırsa şimdilerde yine çocuğu olacak. Babası belli değil, Sorrow da söylemiyor. Will ve Scully gülüp bu işte parmakları olduğunu inkâr ediyorlar. Lina'ya göre bebek Efendi'den. Böyle düşünmek için geçerli sebepleri varmış. Ne sebebi dediğimde, o da erkek değil mi, diyor. Hanım hiçbir şey söylemiyor. Ben de susuyorum. Ama endişeliyim. İşimiz artacağı

için değil, açgözlü bebeklerini besleyen anneler beni ürküttüğünden. Seçim yapmaları gerektiğinde yüzlerinde nasıl bir ifade belirdiğini iyi bilirim ben. Nasıl gözlerini dikip bana baktıklarını, duyamadığım önemli şeyler söylediklerini. Ve o önemli şeyleri bana söyleseler de nasıl sıkı sıkıya küçük yavrularının elini tuttuklarını...

2

Adam dalgaların arasından geçerek kıyıya ulaşmaya çalışıyordu. Sis ve Atlas Okyanusu'nun zorlu suları onu yavaşlatıyor, kıyıya yaklaştıkça artan yosunlar da kolaylaştırmıyordu işi. Çantasını ve ellerini göremese de çizmelerinin suya girip çıktığını görebiliyordu. Güçlü dalgaları aşıp sığ sulara ulaştığında ve tabanları nihayet denizin çamurlu zeminine değdiğinde, dönüp yelkenlidekilere el salladı ama yelkenli sisin içinde kaybolduğundan gemi hâlâ demirli mi, yoksa riske girip limanın yolunu mu tuttu, ondan bile emin değildi. Denizciler, sise rağmen tahmini bir rota belirleyip limana girmeyi deneyebilirlerdi. Bu sis, çocukluğuna damgasını vuran İngiliz sislerinin veya şimdi yaşadığı kuzey bölgesine özgü soğuk sislerin aksine güneşin etkisiyle alev rengiydi; dünyayı kaplayan altın rengi kalın bir örtü havası vardı onda. İçinden geçmek de rüyada yürümeye çalışmaya benziyordu. Çamur bitip de yerini bataklığın başladığını belli eden otlar aldığında sola döndü. Köyün kumsalındaki tahta iskeleye ulaşana kadar dikkatli adımlarla ilerledi. Soluk alıp verişinin ve adımlarının çıkardığı ses sayılmazsa dünyada çıt çıkmıyordu. Sis kıyının biraz ötesindeki meşe ağaçlarında sona eriyordu. Ancak ondan sonra, daha dengeli adımlar atabilmenin verdiği rahatlıkla ve her şeye rağmen içinden geçtiği kör edici altın örtüyü özleyerek adımlarını hızlandırabildi adam.

Artan bir güvenle yoluna devam ederek nehir kenarındaki dev gibi iki tütün tarlasının arasına sıkışmış yıkık dökük köye ulaştı. Orada, senet karşılığı depozitodan vazgeçmeye

ikna ettiği bir köylüden at kiraladı: Jacob Vaark diye imzaladı kâğıdı. Eyer uyduruk olsa da Regina adlı at iyi bir hayvandı. Hayvana bindiği anda kendini daha iyi hissetti Jacob Vaark. Eski Lenape Yolu'na ulaşana dek özgürce ve belki gitmesi gerekenden biraz daha hızlı koşturdu atı. Yıllar öncesinden hatırladığı yola vardığında artık temkinli davranması gerektiğini bildiğinden Regina'yı yavaşlattı. O topraklarda kimin dost kimin düşman olduğunu bilemezdiniz. Altı yıl kadar önce zencilerden, yerlilerden, beyazlardan ve melezlerden oluşan bir ordu (özgürlüğünü kazanmış olanlar, köleler ve borçlarını ödemek için hâlâ çalışmak zorunda olanlar), üst tabakalara savaş açmıştı. "Halkın Savaşı"na katılanlar, cellatlar karşısında son ümitlerini de kaybettiğinde, o güne kadar yaşananlar bahane edilerek (ki buna düşman kabilelerin katledilmesi ve Carolinalılar'ın topraklarından sürülmesi de dahildi), düzeni sağlamak için kargaşaya ve zulme geçit veren yeni kanunlar konuldu. Zencilerin silah taşımasını, seyahat etmesini ve toplanmasını yasaklayarak, serbest bırakılmalarını neredeyse imkânsızlaştırarak, köle sahibinin zararları karşılandığı sürece hangi nedenle olursa olsun zencileri öldürme yetkisi vererek beyazları geri kalanlardan ayırdılar ve böylece sonsuza dek onları ötekilerden koruyacaklarına inandılar. İsyan öncesinde ve isyan sırasında askerler ile işçiler arasında kurulan bağlar ordunun çıkarlarını korumak için bir çekiç darbesiyle paramparça edildi. Jacob Vaark'ın bakış açısına göre bunlar, adaletle uzaktan yakından ilgisi olmayan, toplumun erdemleri uğruna değil, beyazların çıkarları için zulmü destekleyip yaygınlaştıran kanunlardı.

1682 yılına gelmişlerdi ama Virginia hâlâ karmakarışıktı. Tanrı, kral ve toprak uğruna açılan savaşların haddi hesabı yoktu. Beyaz olmanın sağladığı görece güvenliğe rağmen, tek başına seyahat eden biri için temkinli davranmak şarttı.

Hiç belli olmazdı, belki saatlerce at sürer ve göllere doğru uçan yaban kazlarından başka hiçbir şeyle karşılaşmazdı. Ama sonra birdenbire ağaçların arasından açlıktan ölmek üzere olan silahlı bir asker kaçağı fırlayabilir veya kaçaklardan oluşan bir aile ona saldırabilirdi. Silahlı bir cani tarafından yolunun kesilmesi bile ihtimal dahilindeydi. Binbir çeşit baharat ama tek bir bıçak taşıyan adam, suçlular için ideal hedefti. Bir an evvel bu sömürgeden kurtulup daha az tehlikeli olan (ama şahsen daha iğrenç bulduğu) diğer sömürgeye ulaşmak isteyen Jacob, daha hızlı gitmesi için atını mahmuzladı. İki kere eyerden indi. İkincisi ağaçların arasına sıkışmış kanlar içindeki yavru bir rakunu kurtarmak içindi. Ürkmüş hayvanı dişlerinden ve pençelerinden korunmaya çalışarak kurtarmaya uğraşırken, Regina yol kenarında otlanıyordu. Hayvanı kurtarmayı başardığında, rakun belki kendisini terk etmek zorunda kalan annesinin yanına döneceği, belki de başka hayvanların pençelerine düşeceği bir geleceğe doğru topallaya topallaya uzaklaştı.

Dörtnala gitmelerine rağmen o kadar terliyordu ki, gözleri tuz içinde kalmış ve saçları omuzlarına yapışmıştı. Ekim ayındaydılar ama Regina burnundan soluyordu ve ağzı tükürük içinde kalmıştı. Buralarda kış nedir bilinmez, diye düşündü adam. Bir zamanlar yerleşmeyi düşündüğü Barbados'ta da herhalde havalar böyleydi. Aslına bakılırsa oraların sıcağının bundan çok daha ölümcül olduğuyla ilgili dedikodular duymuştu. Ama bu yıllar önceydi ve o seçenek, adam herhangi bir karara varamadan elinden alınmıştı. Çocukken ailesi tarafından terk edilen Jacob ile tek bir kez bile görüşmemiş olan amcalarından biri ölmüş ve ona dört mevsimin hüküm sürdüğü bir ülkede ekilmeye hazır durumda yüz yirmi dönüm arazi bırakmıştı. Sisin, aşırı sıcakların ve sıtma taşıyan sineklerin moralini bozmasına izin vermedi. Üç ayrı

gemiyle üç aynı denizi aştığı uzun seyahate ve Lenape Yolu denilen zorlu arazide at sürmek zorunda kalmasına rağmen bu yolculuktan zevk alıyordu. Yepyeni bir dünyanın havası doluyordu ciğerlerine, neredeyse tedirgin edici bir ilkelliği ve baştan çıkarıcılığı vardı yeni toprakların; onu kışkırtıyor ve canlandırıyordu. Körfezin altın rengi ılık sisinin ötesine geçtiğinde Nuh zamanından beri dokunulmamış ormanlar, insanın gözlerini kamaştıracak güzellikte sahiller ve avlanmayı bekleyen vahşi hayvanlar gördü. Geçmişte de Şirket'in herkesi kolay paranın beklediğiyle ilgili sözlerinin yalan olduğunu keşfetmek onu ne şaşırtmış ne de cesaretini kırmıştı. Adamı çeken maceranın kendisiydi, zorlu iş koşullarıydı. Bütün hayatı riskler, tavizler ve yüzleşmelerle geçmişti. Oysa şimdiki haline bakın, bir anda toprak sahibi olmuş kılıksız bir yetim, sıfırdan başlamış, hızla ilerlemiş, ilkel koşullardan kendine bir hayat kurmuştu. Belki de bu yüzden karşısına neler çıkacağını bilememesi, kimin hangi amaçla ona yaklaşacağına emin olamaması büyük heyecan veriyordu adama. Kurnazdı, hızlı çözüm üretmesini ve pratik fikirlerini kullanmasını gerektiren büyük veya küçük kriz anlarında kalp atışları hızlanır, içi büyük bir coşkuyla dolardı. Derme çatma eyerde ileri geri sallanırken, önüne baksa da gözleriyle etrafı taramayı ihmal etmiyordu. Bu toprakları yıllar öncesinden, hâlâ İsveçlilere ait olduğu dönemlerden tanırdı, sonrasında Şirket için casusluk yaparken her yeri avucunun içi gibi öğrenmişti. Yıllar geçip Hollandalılar kontrolü ele geçirdiklerinde bile yerini terk etmemişti. İşgal sırasında ve sonrasında kimin ne üzerinde hak iddia edeceğini bilmenin, kimin hangi karargâhı ele geçireceğini hesaplamanın fazla bir anlamı yoktu. Bu toprakların asıl sahibi olan bazı yerli kabilelerini saymazsa, toprakların sahipleri yıldan yıla değişirdi. Bazen kilise bir arazi üzerinde hak iddia eder veya Şirket belli bir

bölgeyi kontrolüne geçirebilirdi. Arazilerin, kral tarafından oğullarından birine veya kayırdığı bir soyluya hediye edilerek özel mülke dönüştürülmesi de görülmemiş şey değildi. Kimin hangi toprak üzerinde hak iddia edebileceği sorusuna cevap vermek güçtü. Jacob Vaark satış ve devir belgelerindeki isimlere dikkat eder, kasabaların veya kalelerin eski ve yeni adlarına çok önem vermezdi: Orange Kalesi, Henry Burnu, Nieuw Amsterdam, Wiltwyck. Kafasındaki haritaya göre Lenape Yolu'nu kullanarak Chesapeake üzerinden Algonquin'den Sesquehanna'ya gidiyordu ama buralarda kaplumbağaların ömrü kasabalarınkinden uzun olduğundan şimdiki adlarının ne olduğunu kesin bilemezdiniz. Güney nehrinden bir tekneye binip Chesapeake Koyu'na ulaştığında bir köy bulup at sırtında bölgedeki yolları keşfe çıktı. Mısır tarlalarına yaklaşmamaya özen gösterdi, av alanlarından geçerken temkinli davrandı, herhangi bir köye girerken her zaman nazikçe müsaade istedi. Bildiği derelerden atına su içirdi ve çamlık alandaki tehlikeli bataklıklardan uzak durdu. Bazı tepelerin yamaçlarını, bir meşenin gövdesini, terk edilmiş bir mağarayı eski günlerden hatırladığı oluyordu. Çamların aniden burnuna çarpan kokusu... Hoş birer hatıra olmanın ötesinde, kıymetli bilgilerdi bunlar, hayati önem taşıyordu. Neyin, kime ait olduğunun belli olmadığı topraklarda, Jacob bataklıkların kıyısındaki çam ormanından çıktığında bu bilgiler sayesinde sonunda şimdilik tamamı krala ait olan Maryland'e ulaştığını biliyordu.

Kralın malı olan ülkeye girerken duyguları karmakarışıktı. Uğruna savaşılan, sürekli kargaşa çıkan ve düzenli olarak isim değiştiren, dahası ticaretleri kazanan ulusun ihtiyaçlarına göre şekillenen sahil sömürgelerinin aksine Maryland bölgesindekilerin yabancılarla ticaret yapma izni vardı. Tarla sahipleri için iyi haber, tüccarlar için daha iyi, en kârlı çıkansa

aracılardı. Ama bölge ve hükümdarı sonuna kadar Katolik'ti. Rahipler gönül rahatlığıyla kasabaları dolaşır, tapınaklarıyla meydanları işgal ederdi. Sinsi misyonlarını yerine getirmeye ve Tanrı kelamını yerlilerin en uzak köylerine kadar götürmeye kararlıydılar. Kanunlar, mahkemeler ve ticaret bu rahiplerin ve on yaşındaki zencilerin çektiği arabalara binen topuklu ayakkabılı şık elbiseli kadınların kontrolündeydi. Kurnaz Papacıların ikiyüzlü tavırları adamı kızdırırdı. "Roma fahişesinden sakın!" Yoksullar evinin çocuklara ayrılan bölümündeki bütün sınıf daha ilk yıldan bu cümleleri ezberlemişti. "Seni günaha sürüklemesine izin verme/Onun lanetli kadehinden içmeyeceksin/Onun baştan çıkarıcılığına kanmayacaksın." Ama bunlar, onlarla iş yapamayacağınız anlamına gelmiyordu. Jacob Vaark tütün ve kölenin eş anlama geldiği ve birbirine göbekten bağlı olduğu bu topraklarda onlarla sık sık dışarıdan iş yapmıştı. Şiddet uygulandığında veya ani bir hastalık karşısında ikisi de her an mahvolabilir ve işi borç vermek olan kişiler dışında herkesi zor duruma düşürebilirdi.

Gizlemekte ne kadar güçlük çekerse çeksin içini kaplayan iğrenme hissini bir kenara bırakmalıydı. Önceden bu araziyle ilgili halledilmesi gereken bir sorun söz konusu olduğunda mal sahibinin adamlarından biriyle meyhanede buluşur ve bar taburelerine oturup pazarlıklarını yaparlardı. Şimdi, hangi nedenle bilinmez, plantasyon sahibinin evine davet edilmiş, daha doğrusu kibarca adamın ayağına çağırılmıştı. Plantasyonun adı Jublio'ydu. Bir tüccarın, bir beyefendi tarafından akşam yemeğine davet edilmesi? Pazar günü? Demek sorun ciddi, diye geçirdi içinden. Hem sivrisineklerle mücadele etmeyi sürdürerek hem de atının irkilmesine yol açan çamur yılanlarına karşı gözlerini dört açarak yoluna devam etti ve uzakta Jublio'nun dev gibi demir kapılarını gördü. Tereddüt etmeden Regina'yı bahçe kapısından içeri sürdü.

Çiftliğin ne kadar haşmetli olduğunu duymuştu ama kulağına gelen hiçbir şey onu gördüğü bu manzaraya hazırlayamazdı. Bal rengi taşlarla inşa edilmiş malikâne, şehirlerdeki mahkeme binaları kadar görkemliydi. Sağ tarafta, çok uzaklarda, mülkün etrafını saran demir parmaklıkların ötesinde bomboş, sessiz barakalar görülüyordu. Orada yaşayanların günün bu saatinde tarlalarda olduklarını ve iklim koşullarının hasada verdiği zararın önüne geçmek için deli gibi çalıştıklarını tahmin edebiliyordu. Tütün yapraklarının, şömineli salonların ve içki servisi yapan iyi kadınlarınkini andıran rahatlatıcı kokusu, ipek bir örtü gibi Jublio'yu sarmıştı. Bahçe kapısından malikâne tarafına uzanan yol, adamı bekleyen güzelliklerin mağrur bir habercisi olan kiremit döşenmiş meydanda sona erdi. Jacob atını dizginledi. Birdenbire bir oğlan belirdi yanı başında. Her yanı tutulmuş olarak attan inen adam dizginleri ona uzattı ama atı teslim etmeden önce uyarmayı da ihmal etmedi.

"Su ver. Yiyecek verme."

"Tamam, efendim," diyen oğlan, "Güzel kız, güzel kız," diye mırıldanarak atı diğer taraftaki ahırlara götürdü.

Jacob Vaark üç tuğla basamağı çıkıp fikir değiştirerek gerisin geri indi ve evi inceleyebilmek için kapıdan birkaç adım uzaklaştı. Takdire şayan bir yapıydı. Kapının iki yanında her biri en az iki düzine panelden oluşan iki geniş pencere, ikinci katta ise gün ışığında pırıl pırıl parlayan beş pencere daha vardı. Adam daha önce böyle bir ev görmemişti. Tanıdığı en zengin erkekler bile taş ve tuğla yerine ahşap kullanır, mimariyi parlamento binalarına yaraşır haşmetli sütunlarla değil, kesik kirişlerle desteklerdi. Şatafatlı olduğu doğru, diye geçirdi içinden. Ancak bu iklimde ev inşa etmek kolaydı. Güneyin ağaçları yumuşak, taşları kaygan olurdu, zift sürülmesi gerekmezdi, evler dondurucu soğuklara göre değil, rüzgârın

estiği yöne göre inşa edilirdi. Uzun koridorlar, salonlar, odalar... Kolay işçilik, kolay bir hayat... Ama o sıcaklar yok muydu...

Şapkasını çıkarıp gömleğinin manşetiyle alnında biriken ter damlalarını sildikten sonra, terden ıslanmış yakasını parmağıyla şöyle bir esnetip yeniden basamakları çıktı. Daha ayağını silip kapıyı çalamadan ufak tefek bir adam kapıyı açtı. Tuhaf bir tipti: Yaşlı ama kaç yaşında olduğu tam kestirilemeyen, hem mesafeli hem alaycı, beyaz saçlı ama kara derili biri.

"Tünaydın beyefendi."

"Bay Ortega ile görüşecektim. Kendisinin geleceğimden haberi var." Jacob yaşlı adamın arkasındaki holü inceledi.

"Evet beyefendi. Şapkanız, beyefendi. Senhor D'Ortega sizi bekliyor. Teşekkürler beyefendi. Bu taraftan beyefendi."

Sert ve güçlü ayak seslerini D'Ortega'nın bağırışı takip etti.

"Tam zamanında! İçeri gel Jacob, içeri gel." Ona hole girmesini işaret etti.

"İyi günler efendim. Teşekkür ederim efendim," dedi ev sahibinin paltosuna, kıyafetlerine ve süslü peruğuna hayran hayran bakmaktan kendini alamayan Jacob. O sıcak havalar için aşırı addedilebilecek kalın giysiler giymesine rağmen D'Ortega'nın derisi parşömenler kadar kuruydu, oysa Jacob hiç durmadan terliyordu. Terini silmek için cebinden çıkardığı mendilin durumu da mendile ihtiyaç duymak kadar utandırdı Jacob'ı.

Ayakları işlemeli küçük bir masanın başına oturdular, pencereler cehennem sıcaklarını dışarıda tutmak için sıkı sıkı kapatılmıştı. Kök birası içtiler. Jacob, ev sahibinin iklimle ilgili bütün yorumlarına katıldı ve bu havada kendisini onca yolu aşmak zorunda bıraktığı için dilediği özürlere nazikçe önemli olmadığını söyleyerek karşılık verdi. Havadan sudan

sohbet sona erdiğinde D'Ortega kibarca asıl konuya geçti. Bir felaket yaşanmıştı. Jacob durumdan haberdar olduğu halde, durumunu anladığını belli eden baş sallamalarını karşısındaki beyefendiden esirgemeksizin borçlusunun bakış açısıyla hadiselerin bir özetini dinledi. D'Ortega'nın gemisi bir ay boyunca kıyıya bir deniz mili mesafeye demir atmış, başka bir geminin gelip kaybedilen malı telafi etmesini beklemişti. Kargonun üçte biri ateşli hastalıktan ölmüştü. Bu da yetmezmiş gibi kralın yetkili kıldığı idari görevli, cesetleri kıyıya fazlasıyla yakın bir noktada denize attıkları için üç bin kilo tütün ceza kesmiş, onları cesetleri toplamaya zorlamıştı. (Ne kadarını bulabilirlerse...) Gemiciler zıpkın ve ağ kullandılar, dedi D'Ortega, o teçhizatın alımı bile ona en az iki kilo tütüne mal olmuştu. Cesetleri ya gömmeleri ya yakmaları emredilmişti. Adam onları iki yük arabasına koydurtmuş (altı şilin de ona gitmişti), yosunların ve timsahların işlerini bitireceği bataklık bölgesine göndermişti.

Ama ne yapıyor, kayıpları bir tarafa bırakıp geminin Barbados'a yelken açmasına izin veriyor mu? Hayır, diye geçirdi Jacob içinden. Ahlaksız bir adamdı D'Ortega, Roma inancına bağlı olanların hepsi gibi hatalarında ısrarcıydı. Bir ay daha limanda beklemiş, Lizbon'dan kargosunu yenileyecek, kaybettiği kafaların yerine yenilerini koyacak bir hayalet geminin geleceğini ummuştu. Ama kendisi, geminin ambarlarını doldurmayı beklerken gemi batmış ve böylece D'Ortega sadece başlangıçtaki üçte bir malı kaybetmekle kalmamış, zincirlenmemiş olan tayfa ve öfke dolu dört Angolalı haricinde her şeyini kaybetmişti. Şimdi daha fazla kredi ve önceden borç aldıklarını ödemek için altı ay ek süre istiyordu.

Yemek, Jacob'ın hissettiği yabancılaşma yüzünden katlanılamaz hale gelen sıkıcı bir etkinlikti. Kaba saba giysileri

malikâneyi süsleyen ipek ve dantellerle tam bir tezat oluşturuyordu. Normalde becerikli olan parmakları gümüş çatal bıçakları tutarken hantallaşıyordu. Elinde rakun kanının izleri vardı hâlâ. Tohumları atılan içerleme şimdi dallanıp budaklanıyordu. Aynı seviyede olmayan bir misafir için akşam akşam böylesine şatafatlı bir gösteriyi niçin sergiliyorlardı? Bilinçli bir hamle, diye düşündü. Ona kendini küçük hissettirerek D'Ortega'nın taleplerini kabul etmesini sağlamayı umuyorlardı.

Yemek, çözemediği bir dilde fısıldanan, öncesinde ve sonrasında haç çıkarılan bir duayla başladı. Kirli ellerine ve terden sırılsıklam olan saçlarına rağmen Jacob sıkıntılarını görmezden gelip yemeğe odaklanmayı seçti. Ama şansı orada da yaver gitmedi, sofraya konulan aşırı soslu yemekleri gördüğü anda birden iştahı kaçtı: Turşular ve turplar dışında her şey kızartılmış, çoğu yemeğin dibi tutmuştu. Sulandırılmış ve onun zevkine göre fazlasıyla tatlı olan şarap tam bir hayal kırıklığıydı, en kötüsüyse yemek arkadaşlarıydı. Adamın oğulları mezarlık kadar sessiz, eşiyse papağanlar kadar gevezeydi. Karda nasıl yaşıyorsunuz, gibi anlamsız sorular soruyordu, görüşleri bir erkeğinkine eşitmiş gibi siyasetle ilgili abuk sabuk gözlemlerini dile getiriyordu. Belki telaffuzlarından, belki de İngiliz dilini iyi kavrayamamalarından doğan bir sorundu ama bu sohbetin gerçek hayatta herhangi bir karşılığı yokmuş gibi geldi Jacob'a. D'Ortegalar yerçekiminden, sorumluluktan, bu yabani dünyanın kendilerine sunduğu şeylerden bahsettiler; dünyanın Tanrı'yla bağlantısından ve Tanrı adına çektikleri çilelerden dem vurdular. Hastalara veya işçi olacak o serserilere bakmak bile cennete gitmemize yeter, dediler.

"Sık sık hastalanıyorlar mı hanımefendi?" diye sordu Jacob.

"Numara yapıyorlar," dedi evin hanımı. "Pis fareler. Portekiz'de olsak bu numaralar asla cezasız kalmazdı."

"Portekiz'den mi geldiler?" Jacob yemek servisi yapan kölenin İngilizce bilip bilmediğini merak etti, yoksa onu sadece Portekizce mi azarlıyorlardı?

"Angola da Portekiz'e ait," dedi D'Ortega. "Sevilesi, güzel topraklardır."

"Portekiz mi?"

"Angola. Ama elbette, Portekiz'in eşi menendi yoktur."

"Dört yıl kaldık," diye ekledi D'Ortega'nın hanımı.

"Portekiz'de mi?"

"Angola'da. Ama bilin ki, çocuklarımız orada doğmadı."

"Portekiz'de doğmuşlardır o zaman?"

"Hayır, Maryland'de."

"Ha, İngiltere demek."

Sonuçta D'Ortega'nın bir tüccarın üçüncü oğlu olduğunu öğrendi. Ailesinden kendisine bir şey kalmayacağını kavrayan adam, Portekiz'in köle ambarı olan Angola'ya gidip Brezilya'yla köle ticareti işine girmişti. Bunu daha da uzaklarda daha çabuk ve daha çok para kazanabileceğini keşfettiği plantasyon işi izlemişti. Ona göre iki işin temelinde de sürü gütme becerisi yatıyordu ve birinden diğerine geçişi çok kolay olmuştu. Ödülünü de çabuk almış, zengin bir adam oluvermişti. En azından bir süreliğine, diye düşündü Jacob. D'Ortega görece yeni konumunu koruyabilecek birine benzemiyordu. Yine de ne kadar güçlü bir adam olduğunu göstermek amacıyla tasarladığı bu davetin ortaya koyduğu üzere konumunu korumak için savaşmaya kararlıydı.

Çiftin altı çocuğu vardı, ikisi masadaki yerlerini alacak kadar büyümüştü. Biri on üç, diğeri on dört yaşında, çıtları çıkmayan çocuklar, babaları gibi mahkemede veya balodaymışçasına peruk takıyorlardı. Jacob içindeki burukluğun yer-

siz olduğuna, erkek veya kız hiçbir vârisinin olmamasından kaynaklandığına kanaat getirdi. Artık kızı Patrician da ölü ağabeylerinin yanına gittiğinden, Jacob'ın edinmeyi umduğu mütevazı servetin meyvelerini toplayacak kimse yoktu. Yetimhanede büyüyüp başkalarının ailelerini kıskanmayı iş edinen bütün çocuklar gibi Jacob da kendini çiftin evliliğindeki sorunları tespit ederek eğlendirdi. Birbirlerine uyuyormuş gibi görünüyorlardı: Kibirli, gösteriş budalası, şehvetli... Porselenleri ve kaseleriyle oğullarıyla duyduklarından daha çok gurur duyan tipler. D'Ortega'nın neden boğazına kadar borca battığı apaçık ortadaydı. Ettiği kârları hiç utanmadan sergilediği incik boncuklara ve işe yaramaz mallara yatıran, birikmiş parasını ipek çoraplara ve süslü püslü giyinen bir eşe harcayan, mumları gün ortasında yakarak ziyan eden biri, kaynağı ister batan bir gemi ister mahvolan hasat olsun, hiçbir koşulda zararını telafi etmeyi başaramazdı. Çifti gözlemleyen Jacob adamın ve eşinin asla birbirlerine bakmadıklarına dikkat etti. Sadece ötekinin başka bir yere baktığına emin olduklarında birbirlerine kaçamak bakışlar fırlatıyorlardı. Jacob, bu kaçamak bakışların altında neyin yattığını çözemese de masadakilerin anlaşılmaz, budalaca sohbetlerine ve yenilemez yemeklere katlanırken onu eğlendiren tek şey bu tür detaylardı. Gülümsemiyor sırıtıyor, kahkaha atmıyor kıkırdıyorlardı. Hizmetçilerine karşı zalim, rahipler karşısında boynu bükük olduklarını hayal etmek güç değildi. D'Ortega'nın hanımının ağır parfümü ve aşırı pudralı yüzü adamın uzun yolculuğun kaçınılmaz sonuçlarından (çamurlu çizmeler, pis eller, ter ve koku) duyduğu ilk utancı büyük ölçüde ortadan kaldırmıştı. O yemek salonunda Jacob'a biraz olsun huzur veren tek şey, çok ufak bir detay bile olsa, yemekleri getiren kadının karanfilimsi kokusuydu.

Zengin adamların eşleriyle, her gün farklı giysiler giyen, hatta kendileri bile giyinmeyen, hizmetkarlar tarafından giy-

dirilen o kadınlarla karşılaşma fırsatı yakaladığı ender zamanlarda kendi Rebekka'sı gözüne her zamankinden değerli görünürdü. Müstakbel eşinin nevresimler, iki kutu ve ağır bir sandıkla iskeleden binbir güçlükle inişini gördüğü anda turnayı gözünden vurduğunu anlamıştı. Kemik torbasını andıran birini veya çirkin bir genç kızı da evine kabul etmeye hazırdı. Aslında öyle birini bekliyordu; çünkü güzel kızların evlenmek için uzun yolculuklar yapması gerekmez, köylerinde veya kasabalarında birilerini bulurlar ama kalabalığa seslendiğinde ona karşılık veren genç kadın, balıketi vücutlu, alımlı ve becerikliydi. Rebekka, uzun arayışının her gününe değmişti; çünkü patron olmak eş sahibi olmayı gerektiriyordu ve adamın belirli özelliklere sahip bir kadına ihtiyacı vardı: Çocuk doğurabilecek yaşta, söz dinleyen ama boynu bükük olmayan, okuma yazma bilen ama kibirli olmayan, hem bağımsız hem anaç, kiliseye gitmeyen bir kadın. Huysuz bir kadınla yapamazdı Jacob Vaark. Ama denizcinin mektubunda yazdığı gibi Rebekka idealdi. Vücudunda tek bir zayıf kemik bile yoktu. Tek bir kez bile öfkelenip sesini yükselttiği olmamıştı. Adamın ihtiyaçlarını gidermiş, iyi yemekler yapmış, tamamen yabancısı olduğu topraklarda bile büyük bir hevesle ve yaratıcılıkla görevlerini yerine getirmeyi sürdürmüştü, mavi kuşlar kadar neşeliydi üstelik. En azından bir zamanlar. Üç çocuklarının bebek yaşta art arda ölmesi, peşlerinden beş yaşındaki kızları Patrician'ın kaza sonucu ölümü kadının karakterini bozmuştu. Çayırdaki ufak mezarların sonsuza dek mühürlediği görünmez bir kül kaplamıştı kadının üzerini. Yine de ne yakındı ne görevlerini ihmal etti. Tam tersine, çiftlik işlerine dört elle sarıldı ve adam şimdi olduğu gibi iş seyahatine çıktığında, ticaret yapmak, borçları tahsil etmek veya borç vermek için uzaklara gittiğinde, evinin emin ellerde olduğundan hiçbir zaman şüphe etmedi. Rebekka ve iki yar-

dımcısı her gün doğan güneş kadar istikrarlı ve kaya kadar güçlüydü. Ayrıca daha zamanları vardı, ikisinin de sağlığı yerindeydi. Jacob, kadının başka çocuklar doğurabileceğine ve aralarından en az bir tanesinin, bir oğlanın yaşayıp bunca emeğin ve servetin sefasını sürebileceğine emindi.

Önüne koydukları tatlı, elma reçeli ve fındık diğer yemeklerle kıyaslandığında ilerleme sayılırdı ve D'Ortega'nın reddedemeyeceği teklifi üzerine malikâneyi gezmeye çıktıklarında keyfi daha da yerine geldi. Adamın malına mülküne hayran olmamak imkânsızdı. Sis dağıldığından, artık usta bir işçilik ürünü olan tütün depolarının ne kadar bakımlı olduğunu görebiliyordu. Arabalar, kıskanılası bir düzen içinde sıraya dizilmiş variller, et deposu, süt deposu, çamaşırhane ve yemeklerin pişirildiği kulübe... Hayranlık uyandırıcı bir ihtişam. Sonuncusu hariç hepsi beyaza boyanmıştı ve kölelerin yaşadığı barakalardan küçüktü ama onların aksine mükemmel durumdaydılar. Gezinin başlangıcında bu görüşmenin amacına değinilmedi. D'Ortega hiçbir detayı atlamaksızın kendisini, Jacob Vaark'a borçlu olduğu parayı ödeyemez duruma düşüren kazayı anlatmış ama Jacob'a bu paraları ileride nasıl ödemeyi planladığına dair herhangi bir izahta bulunmamıştı. Böceklerin yediği çürümüş tütün yapraklarına bakıldığında D'Ortega'nın sunabilecek tek bir şeyinin kaldığı açıklık kazanıyordu: Köleler.

Jacob teklifi reddetti. Çiftliği orta halliydi, ticaretle ilgili konuların altından kendi başına kalkabiliyordu. Köleleri koyacak bir yerinin olmamasının yanı sıra onlara verecek işi de yoktu.

"Çok saçma," dedi D'Ortega. "Onları satarsınız. Kaç para ettiklerini bilmiyor musunuz?"

Jacob irkildi. Et, alım satımını yaptığı şeylerden biri değildi.

Buna rağmen ev sahibinin ısrarını kırmayarak D'Ortega'nın peşinden ufak barakaların yanına gitti. Köle sahibinin, öğle molasında birazcık olsun dinlenmeye çalışan iki düzine kadar köleyi tek sıra halinde dizilmeye zorlayışına şahit oldu. Aralarında Regina'ya su veren oğlan da vardı. İki adam köleleri teftiş ettiler. D'Ortega tek tek her birinin yeteneklerini, zayıf yönlerini ve onlarla neler yapılabileceğini saydı. Vücutlarındaki yaralardan ve derilerinden fırlamış damarları andıran kırbaç izlerinden bahsetmemeyi tercih etti. Yasalar beyazlara saldıran kölelerin damgalanmasını öngörürdü ve kölelerden birinde iki kere bir beyaza saldırdığını gösteren damgalardan vardı. Kadınların bakışları ise onları hiçbir şeyin şaşırtamayacağını ele veriyordu, aslında orada değillermiş gibi mekânın ve zamanın çok ötesinde bir noktaya dikmişlerdi gözlerini. Erkekler yere bakıyordu. Bazen, fırsat bulduklarında, incelenmediklerine kanaat getirdikleri ender zamanlarda Jacob kaçamak bakışlar fırlattıklarını görebiliyordu. Endişeli, daha da önemlisi kendilerini yargılayan adamları mahkum eden bakışlardı bunlar.

Aniden Jacob'ın midesi bulanmaya başladı. Geldiğinde çok hoşuna giden tütün kokusu artık iğrenç geliyordu. Yoksa Leydi D'Ortega'nın övünüp durduğu kakaoların veya barakalarda kızartılan şekere bulanmış pirinçlerin kokusu muydu? Ne olursa olsun kölelere ve her an düşebilecek bir çığı andıran sessizliklerine bir saniye daha dayanamayacaktı. Kimseden çıt çıkmıyordu ama kükremelerin ve bağırışların, çığlıkların ve haykırışların orada büyüdüğünü biliyordu Jacob Vaark. D'Ortega'ya teklifini kabul edemeyeceğini söyleyerek itiraz etti. Onları nakletmek, düzeni sağlamak, açık artırmaya çıkarmak gereğinden fazla sorunu da beraberinde getirirdi. Kendisi tek başına hareket etmekten ve ticaretin kimseyi ipotek altında bırakmayan bir ustalıkla yapılmasın-

dan yanaydı. Altın, senet, devir belgeleri taşınabilir şeylerdi. İhtiyaç duyduğu her şey bir çantaya sığıyordu. Eve geri dönerken bu konuyu tartışmayı sürdürdüler, D'Ortega alternatif çözümler üretmeyi denedi. Satış işini kendi üstlenirdi. İngiliz sterlini mi, İspanyol parası mı? Hepsi olurdu. Kölelerin naklini bizzat ayarlayacak ve satışla ilgilenecek güvenilir birini tutacaktı.

Midesi daha da bulanan ve kokuların saldırısına uğruyormuş gibi hisseden Jacob öfkelenmeye başladı. Tam bir felaket, diye düşündü. Sorunun şimdi çözülmemesi demek, Maryland'de yaşayan Katolik bir beyefendiye dava açacak olursa asla uzak diyarlardan bir tüccarın lehine karar vermeyecek kraliyet yargıçlarının hüküm sürdüğü bir bölgede yıllar sürecek bir mücadeleye mahkum olmak demekti. Kaybı altından kalkamayacağı kadar büyük olmazdı ama karşısındaki gibi bir adam tarafından sergilendiğinde bu tür bir vurdumduymazlığın affedilemez olduğunu düşünüyordu. Mülkünde dolaştıkları sırada D'Ortega'nın kibirli tavırları Jacob'ın midesini bulandırmıştı. Dahası vakur çenesine, düşmüş göz kapaklarına ve dizgin veya kırbaç tutmaya alışkın, dantellerle süslü ellerine baktığında, adamın hayatında tek bir kez bile bir tırpanın sapına dokunmadığına veya baltayla bir ağacı kesmediğine yemin edebilirdi. Onda Katolikliğin ötesinde, daha çürümüş daha çirkin bir şeyler vardı. İyi ama Jacob ne yapabilirdi? İçine düştüğü durumun kendisini neye zorladığını fark eden Jacob utanmaktan kendini alamadı. Ülkelerinde parlamentodan atılmalarına şaşmamak gerekirdi. Fareler gibi avlanmaları gerektiğine inanmasa da, işi öyle gerektirmediği sürece D'Ortega gibilerle aynı ortamlarda bulunmayı ve sosyalleşmeyi asla tercih etmezdi. Ne söyleyecekse adam gibi söylemektense süslü laflara başvuran D'Ortega'nın sinsi, dolaylı ve can sıkıcı önerilerini dikkatini

vermeksizin dinleyen Jacob, yemeklerin pişirildiği kulübenin önüne vardıklarında, yanında iki çocuğuyla kapının eşiğinde duran bir kadın gördü. Çocuklarından biri kucağındaydı, diğeri eteğinin arkasına saklanmıştı. Sağlıklı bir görüntüsü vardı köle kadının, belli ki diğerlerinden iyi beslenmişti. O anda nedendir bilinmez içinden gelen bir sese uydu ve kısmen D'Ortega'nın reddedeceğine emin olduğundan, kısmen de adamı susturmak için, "O," dedi kadını işaret ederek. "Onu alırım."

D'Ortega yüzünde şaşkın bir ifadeyle olduğu yerde donup kaldı. "Ah, hayır. İmkânsız. Karım asla izin vermez. Onsuz yaşayamaz. Bu dişi bizim baş aşçımız, elimizdekilerin en iyisi." Jacob kadına yaklaştığında tere karışan karanfil kokusunu tanıdı. Muhtemelen kadın, D'Ortega için aşçıdan çok daha fazlasıydı.

"Hangisini istersen demiştiniz. İstediğim o. Sözünüzün de bir değeri yoksa geriye kanunlara başvurmak kalıyor."

D'Ortega'nın kaşlarından biri havaya kalktı, kavisinde koca bir imparatorluğu taşıyormuşçasına yukarı kalkan tek bir kaş... Jacob, adamın kendisinden aşağı seviyede olduğunu düşündüğü birinden gelen bu beklenmedik tehditten rahatsız olduğunun ve içgüdülerinin onu karşı çıkmaya zorladığının bilincindeydi ama D'Ortega, üstü kapalı bir meydan okumaya aynı şekilde karşılık vermeyecek kadar akıllı çıktı. Konunun bir an evvel kapanmasını ve kendi uygun gördüğü şekilde sonuçlanmasını istiyordu çaresizce.

"Doğru," dedi D'Ortega, "Ama burada başka kadınlar da var. Sürüsüne bereket. Hepsine bakın. Zaten bu kadın bebek emziriyor."

"Demek kanunlara başvuracağız," dedi Jacob.

D'Ortega gülümsedi. O da mahkemenin kendisini kayıracağını ve harcanacak zamanın da lehine işleyeceğini biliyordu.

"Beni şaşırtıyorsunuz," demekle yetindi bu yüzden.

Jacob geri adım atmayı reddetti. "Belki başka birinden borç almak sizin için daha uygun olur," dedi adama. Sonra da bu sözlerin karşısındaki züppenin kafasına dank edişini ve D'Ortega'nın süslü suratının asılışını büyük bir zevkle seyretti. Ödemediği borçlar yüzünden D'Ortega'nın adı çıkmıştı. Bütün dostluklarını tükettiği ve yerel tefeciler kendisine borç vermeyi reddettikleri için paraya ihtiyaç duyduğunda Maryland'in çok uzaklarında bir kaynak araması gerekmişti. Bölgedekiler paralarını kaybedeceklerine kesin gözüyle baktıklarından ona borç vermeye yanaşmıyorlardı. Ortam birden gerildi.

"Sanırım teklifimi tam anlamadınız. Borcumu ödemekten kaçmaya çalışmıyorum. Sözümü tutuyorum. İş yapabilecek yaşa gelmiş bir kölenin değeri borcumu karşılamaya rahat rahat yeter."

"Kullanamayacağım bir köle benim bir işime yaramaz."

"Kullanmak mı? Satsanıza!"

"Ben mal ve altınla iş yaparım beyefendi," dedi Jacob Vaark. Ama eklemekten de kendini alamadı: "Ama bir Katoliğin bazı dürtülere karşı koymakta ne kadar güçlük çekebileceğini bilirim."

İma yeterince açık değil miydi, diye geçirdi Jacob içinden. Ama hayır, laf hedefi on ikiden vurmuştu. D'Ortega'nın eli kalçasına kaydı. Jacob'ın gözleri adamın yüzüklü parmaklarının bıçağın kınına dokunuşuna şahit oldu. Yapar mıydı? Bu kendini beğenmiş kibirli züppe kendisine kredi veren kişiye saldırmayı, hatta öldürmeyi göze alabilir miydi? Belki yetkililer geldiğinde kendini müdafaa ettiğini iddia eder, çeşitli bahaneler uydurur ve Jacob'ı öldürmeyi seçerek hem borcundan hem de yediği hakaretlerden kurtulurdu. Elbette bunu yaparsa başlangıçtaki meseleye dönmüş olurlardı. Tü-

tün depoları da bıçağın kını gibi boşsa kendisine para veren kişiyi öldürmek, D'Ortega'yı içinden çıkamayacağı ekonomik bir felakete sürüklerdi; çünkü kimse bir daha ona borç vermezdi. Soylunun narin parmakları yerinde olmayan bıçağı aradı. Jacob gözlerini D'Ortega'nın gözlerine diktiğinde orada halktan biriyle yüzleşen silahsız soylulara özgü korkaklığın izlerini gördü. Günlerden pazardı, görünürde hiç paralı askerin olmadığı bir arazinin ortasındaydılar. İçinden gülmek geldi. Bu anlamsız dünyada başka nerede böyle bir yüzleşme mümkün olabilirdi? Başka nerede köylü cesareti, unvan sahibi birinin titreyip geri çekilmesini sağlayabilirdi? Jacob adamı ne kadar hor gördüğünü saklayabilmek için yüzünü diğer tarafa döndü ve kendisinin de silahsız geldiğini görmesini sağladı. İlginç bir andı. Jacob Vaark'ın içinde küçümsemeye karışan garip bir neşe vardı. Kendini güçlü hissediyordu. Bir zamanlar ülkenin yollarını arşınlayan çulsuz bir oğlandan temkinli bir pazarlıkçıya dönüştüğünü ona hatırlatan bir andı içinden geçtikleri. Yemeklerin pişirildiği kulübenin önüne geldiklerinde kıkırdamasını bastırmaya gerek bile duymadı ve bir kere daha eşikte duran kadına baktı.

O zaman kadının eteklerinin arkasına saklanan küçük kız bir adım öne çıktı. Ayaklarında ona büyük gelen kadın ayakkabıları vardı. Belki kendini hiç olmadığı kadar güçlü hissetmesi, belki yeni edindiği bu tuhaf temkinsizlik, paramparça ayakkabılara dikilmiş bambu çubukları andıran cılız bacakları gördüğünde kahkahayı basmasına neden oldu. Göğsünün kalkıp inmesine yol açan, bu ziyaretin verdiği huzursuzluktan ve sinir bozukluğundan beslenen güçlü bir kahkaha. Kucağında oğlunu taşıyan zenci kadın ona hitap ettiğinde hâlâ gülmeye devam ediyordu. Kadının sesi fısıltıdan ibaretti başlangıçta. Ancak oradaki yalvarışı görmemek için kör olmak gerekirdi.

"Lütfen, Senhor. Ben değil. Kızı al. Kızımı al."

Jacob bakışlarını çocuğun ayaklarından kadının yüzüne kaydırdı, kahkahaları aniden bölündüğü için ağzı hâlâ açıktı ama o an, gerçekten gören gözlerle kadına baktığında, kadının gözlerindeki korkuyu fark etti. Kahkahalar kesildi, boğazından garip, çatlak bir ses döküldü, başını iki yana sallayıp bu bugüne kadar yaptığım en lanet olası pazarlık, diye geçirdi içinden.

"Neden olmasın. Elbette," dedi kadının önerisini duyan D'Ortega. Önceki utancından sıyrılıp saygınlığını yeniden kazanma fırsatı sunulmuştu ona bu sözlerle. "Kızı size yollatırım. Hemen." Yüzünde küçümseyici bir gülümseme belirirken gözleri heyecanını ele verircesine fal taşı gibi açıldı.

"Verdiğim yanıtı duydunuz," dedi Jacob, bu insan müsveddesinden bir an evvel kurtulmalıyım diye düşünerek. Ancak içinden bir his Rebekka'nın ortalıkta bir çocuğun dolaşmasından zevk alabileceğini söylüyordu. Korkunç ayakkabıların içinde kaybolan ayaklarıyla bu ufak tefek kız, Patrician ile aynı yaşlardaydı ve kısraklardan biri kafasına tekme atıp onu öldürecek olursa kaybı Rebekka'yı kendi kızlarınınki kadar sarsmazdı.

"Bir rahibimiz var," diye devam etti D'Ortega. "Kızı size getirebilir. Gemilerden birine binip seçtiğiniz limana ulaşmalarını sağlayacağım."

"Hayır. Size hayır dedim."

Aniden karanfil kokulu kadın dizlerinin üzerine çöküp gözlerini kapadı.

Yeni evraklar hazırlandı. Kızın yirmi gümüş* ettiğinde anlaşıldı, kaç yıl yaşayabileceği hesaplandı ve böylece üç çuval tütün veya on beş İngiliz sterlininde karar kılındı. Jacob'ın tercihi ikincisiydi. D'Ortega'nın yüzünden ne kadar rahatladığı anlaşılıyordu, gerginlik bir anda ortadan kalkmıştı.

* Yahuda göndermesi. (ç.n.)

Oradan kurtulmak için yanıp tutuşan Jacob, kendini doğru olanı yaptığına inandırmaya çalışarak alelacele D'Ortega, hanımı ve iki oğluyla vedalaştı. Toprak yola vardığında atını malikâneye döndürüp aileye son bir kez el salladı ve kendine rağmen içini kaplayan bir kıskançlıkla evi, kapıyı ve demir parmaklıkları süzdü. İlk kez bir soylu, ona kendisiyle eşitmiş gibi muamele etmişti; gururunu okşayarak onu kandırmaya çalışmamış, yönlendirmeyi denememişti. Bir kere daha kendisini soylulardan ayıran şeyin ne damarlarında akan kan ne de karakterleri olduğunu anladı. Kendi topraklarının etrafında da böyle parmaklıklara sahip olmak hoş olmaz mıydı? Çok da uzak olmayan bir gelecekte, o da kendi arazisinde bu büyüklükte bir ev inşa ettiremez miydi? Örneğin şimdiki evinin arkasında kalan yamaçta, diğer tepeleri ve aralarındaki vadiyi görebileceği bir yerde? D'Ortega'nınki kadar süslü bir malikâne olmazdı belki, bu tür bir pagan aşırılığına gerek yoktu. Ama sade bir malikâne, neden olmasın? Sade, hatta soylu bir bina. Onun evi Jublio gibi bir ahlaksızlık yuvası olmayacaktı. D'Ortega'nın yüksek hayat standartlarını korumasını mümkün kılan bedava iş gücüydü. Angola'dan getirttiği gemiler dolusu köle olmasa bırakın borcu, porselen tabaklar yerine avucundan yemek yiyor ve dört direkli yatak yerine Afrika'daki çalıların arasında uyuyor olurdu. Jacob topraklarından koparılıp ölümüne çalışmaya mahkum edilmiş kölelere ve köleleri hizaya getirmekte kullanılan başka kölelere dayanan bu servete küçümseyerek baktı. İçinde Protestanlıktan fazla bir eser kalmamıştı ama o kadarı bile kırbaçları, zincirleri ve silahlı nöbetçileri gördüğünde midesinin bulanmasına yetiyordu. Kendi işiyle, vicdanını para uğruna satmaksızın D'Ortega'nın sahip olduğu gibi bir servete ulaşabileceğini ispatlamaya kararlıydı.

Hızlanması için Regina'yı mahmuzladı. Güneş alçalmış, hava soğumuştu. Virginia'ya dönmek için sabırsızlanıyordu, tanıdık kıyılara ulaşmak, gece olmadan hana varmak ve bütün yataklar üç dört kişi tarafından işgal edilmemişse düzgün bir yatakta uyumak istiyordu. Yer kalmamışsa diğer müşterilere karışır ve nerede yer bulursa kıvrılıp orada uyurdu. Ama önce bir, belki iki maşrapa bira içecek, içkinin acı ama saf tadının ağzındaki çürümüş tütün kokusunu ortadan kaldırmasını umacaktı. Jacob, parasını ödeyip Regina'yı kiraladığı adama iade etti ve önce rıhtımın, ardından hanın yolunu tuttu. Yolda bir adamın dizleri bükülene dek atını kırbaçladığını gördü. Ağzını açıp bağırmasına fırsat kalmadan güçlü kuvvetli iki denizci adamı uzaklaştırıp çamurun içine fırlattı. Çok az şey Jacob'ı evcil hayvanlara işkence edilmesi kadar kızdırırdı. Denizcilerin niye öfkelendiğini bilmiyordu ama onun öfkesi sadece ata edilen eziyete değil hayvanın gözlerindeki sessiz, itiraz etmekten korkan teslimiyeteydi de aynı zamanda.

Tahmin etmesi gerekirdi; han günlerden pazar olduğu için kepenkleri çoktan indirmişti. O da her zaman açık olan başka bir hanın yolunu tuttu. İt kopukla dolup taşan bu handa her şeye rağmen iyi yemek bulmak mümkündü. İkinci birasını içtiği sırada müşterileri eğlendirip üç beş kuruş kazanmayı uman bir kemancı ve gaydacı içeri girdi. Fena bir iş çıkarmayan gaydacı Jacob'ın keyfini o kadar yerine getirdi ki, o da sarhoş müşterilerle beraber şarkılara eşlik etmeye başladı. İki kadın içeri girdiğinde erkekler içkinin verdiği coşkuyla kadınların adlarını haykırdılar. İki kadın oturacak birer kucak bulmak için müşteriler arasında dolaştı. Jacob yaklaştıklarını gördüğünde sırtını dönmeyi tercih etti. Yıllar önce kerhanelere ve denizci kocaları açıkdenizde olan kadınların işlettiği diğer evlere doymuştu. Jublio'dayken içini dolduran cüretkârlık

bile yeniden bu tür maceralara atılmasını fişekleyecek kadar güçlü değildi.

Kendisinden önceki müşterilerden kalma yemeklerle dolu masalardan birine geçip sohbetlere kulak kabarttı. Şekerden bahsediyorlardı ki, bu da rom demekti. Fiyatı ve ona olan talep her geçen gün tütünün üstüne çıkıyordu; çünkü tütün pazarı artık doymuştu. Bu yeni altın madeniyle ilgili bilgi sahibiymiş gibi görünen bir adam, valililerinki gibi otoriter bir edayla üretimin basitliğinden ve yüksek kâr marjından bahsediyordu. İri yarı, kırmızı suratlı bu adamda egzotik yerler görmüş insanların havası ve burnunun dibindeki şeylere bakmaya alışkın olmayan birinin gözleri vardı. Adı Downes'tı. Peter Downes. Zenci veledi çağırıp altı maşrapa bira istediler, her elinde üçer maşrapayla gelen oğlan maşrapaları masaya bıraktı. Diğer beş adam bir çırpıda biraları kafaya dikti. Downes ise hem zehirden korunmak için bir tür emniyet tedbiri hem de bir tür ritüel olduğunu söyleyerek birasından aldığı ilk yudumu yere tükürdü.

"İyi ama nasıl?" diye sordu biri. "Zehir bardağın dibinde de olabilir."

"Asla," dedi Downes. "Zehir boğulan insanlar gibidir; er geç yüzeye vurur."

Kahkahaları duyduğunda Jacob masadaki sohbete katıldı ve Downes'ın Barbados'taki kadınların memelerinin komik tasvirleriyle sonuçlanan akıl almaz hikâyelerini dinledi.

"Bir keresinde oraya yerleşmeyi düşünmüştüm," dedi Jacob. "Kalçalar ve memeler haricinde, o topraklar hakkında ne söyleyebilirsiniz?"

"Tam bir fahişe gibidir. İşveli ve ölümcül," dedi Downes.

"Yani?"

Downes gömleğinin yenine dudaklarını sildi. "Yani topraklar zengin ve verimli, hayat dışında her şey bol. Hayat ise

zorlu ve kısa. Altı ay, on sekiz ay ve..." Güle güle dercesine parmaklarını salladı.

"O zaman nasıl idare ediyorlar? Sürekli isyan çıkıyordur..." Jacob, Jublio'nun kırbaçların gölgesinde yaşayan işçileri ile şeker plantasyonlarındaki her an ayaklanmaya hazır köleler arasındaki farkları gözünde canlandırdı.

"Hiç zor değil," diyen Downes gülümsedi. "Öldürülen kölelerin yerine düzenli olarak daha fazlası geliyor. Tıpkı yanıp küle dönen odunların yerini yenilerinin alması gibi. İşçiler ölüp gidiyor, gemiler yeni işçiler getiriyor. Doğumları da unutmamak gerek. Orası tam bir melez yuvası, kreoller, zambolar, melezler, lobolar, yerliler ve koyoteler." Barbados'taki ırkları sayarken başparmağıyla parmaklarına dokunuyordu.

"Yine de çok riskli," diye karşılık verdi Jacob. "Hasatlar çürüdüğü için yok olan çiftliklerden bahsediliyor. İşçilerin sayısı azaldığında ve yeni işçiler gelmediğinde ne olacak?"

"İşçilerin sayısı neden azalsın ki?" Downes koca bir gemiyi taşıyormuş gibi kollarını iki yana açtı. "İngiliz çiftçiler köle satın almakla ne kadar ilgileniyorsa Afrikalılar da Hollandalılara köle satmakla o kadar ilgileniyorlar. Ticaretin kimin elinde olduğu hiçbir şeyi değiştirmez, rom romdur. Kanun mu? Ne kanunu? Beni iyi dinle," diye devam etti adam. "Massachusetts rom satışını engelleyen kanunlar çıkarmayı çoktan denedi ve bir damlasının satışını dahi engellemeyi başaramadılar. Kuzey sömürgelerine yapılan şeker özü satışları da her zamankinden fazla. Kâr, hayvan postları, tütün, kereste veya aklına gelen diğer bütün malların ticaretinde olduğundan daha sağlam. Tek istisna altın. Ateşe atılacak yeni odunlar geldikçe üretim devam edecek ve para yığınları büyüyecek. Bizim oralarda 'şeytan öldüren' de denilen roma ve şekere olan talebin sonu yok. Geleceğin ticareti bu."

"Yine de yozlaşmış bir iş dalı," dedi Jacob. "Üstelik zor."

"Şöyle düşün. Post için avlanman, hayvanı öldürmen, derisini yüzmen, taşıman ve bunları yaparken muhtemelen yerlilerle savaşman gerek. Tütünü yetiştirecek, toplayacak, kurutacak, paketleyecek, üstelik bütün bunları yaparken toprağa iyi bakacaksın. Oysa şeker? Rom? Şeker kamışı kendiliğinden büyür. İstesen de onu durduramazsın; toprak hiçbir zaman verimini yitirmez. Kamışları keser, pişirir, gemilere yüklersin." Downes işte bu kadar dercesine avuçlarını birbirine vurdu.

"Demek o kadar basit, ha?"

"Öyle sayılır. Ama asıl önemli olan şu: Yatırımını kaybetme riskin yok. Hiç. Asla. Hasadın kötü geçmesi derdi yok. Kuzgunlar veya tilkiler tarafından ürünlerin yenmesi ihtimali yok. Savaş yok. Ürün sonsuz, yerden şeker kamışı bitiyor. Köleler için de aynısı geçerli. Alıcılar hevesli. Ürün cennetlik. Değirmenden Boston'a olan yolculuk bir ay sürer, elli sterlinlik yatırım yapan adam o kadar zamanda parasını beş katına çıkarabilir. Bir düşünsene, her ay yatırımının beş katını kazanıyorsun. Hem de garantili."

Jacob gülmekten kendini alamadı. Bu konuşma biçimini tanımıştı: Hızlı kâr vaadiyle bütün itirazları ve tereddütleri ortadan kaldırmayı hedefleyen aracıların klasik mavalları. Adamın satıcılıktan geldiği belliydi.

Downes'ın giysileri ve içkileri, art arda yuvarlamaktaki gözle görünür isteksizliği hiç de tarif ettiği türde, kolay bir kârın meyvelerini toplayan bir adam olmadığını ele veriyordu. Jacob, buna rağmen ileride rom meselesini araştırmaya karar verdi.

İstiridye, dana, güvercin ve turptan oluşan zengin bir yemekle damağındaki berbat tattan kurtulup tek bir kişiyle paylaşacağı bir yatak ayarlamayı başardı ve uyumadan önce biraz dolaşmaya karar verdi. Ticari anlamda hayal kırıklığına uğramıştı, D'Ortega'nın borcunun bir kısmı karşılığında kızı

kabul etmiş olmak ise ağırına gitmişti. Heriften başka tek bir kuruş alamayacağını biliyordu. Bir gün –belki çok yakında– Stuart'lar yenilir ve tahta herkesin içini rahatlatacak bir Protestan çıkardı. O zaman D'Ortega'ya açılacak bir dava kazanılabilir ve Jacob adamın borçlarının belirli bir kısmı karşılığında köle bir kıza razı olmak mecburiyetinde kalmazdı. Bu alışverişi, kızı görünce Rebekka'nın mutlu olacağını söyleyerek haklı çıkarmaya çalışıyordu ama kendini kandırmakta başarılı sayılmazdı. Çocukluğu ona yetimlerin ve öksüzlerin, yabancıların cömertliğine muhtaç olduğunu öğretmişti. Satılsalar, hediye edilseler, çırak olarak işe alınsalar, değiş tokuş edilseler, baştan çıkarılsalar, yemekle kandırılsalar, barınak karşılığında işçiliğe zorlansalar veya sahiplerinden çalınsalar bile bir yetişkinin vesayetinde oldukları sürece daha kötü kaderlerden kurtulma şansları vardı. Anneleri veya efendileri için süt veren bir inekten daha değersiz olabilirlerdi ama onlara bakacak bir yetişkin yoksa taş basamaklarda donarak ölmeleri, kanallarda boğulmaları veya cesetlerinin günün birinde kıyıya vurması yüksek ihtimaldi.

Jacob da yetimdi, yıllarını her biri farklı yerlerden gelen çocukların arasında yaşayıp yiyecek çalarak ve iki kuruş için başkalarının ayak işlerine bakarak geçirmişti ama hayatının o dönemini ve yetim olduğu gerçeğini duygusal açıdan reddederdi. Ona annesinin doğumda ölen önemsiz bir kız olduğu anlatılmıştı. Amsterdam'dan haber yollayan babası, oğlanın adını koymuş ama şüphe uyandırıcı bir soyadından fazlasını miras bırakmamıştı. Hollanda kökenli olmanın utancı İngilizlerin egemen olduğu hiçbir yerde, özellikle de yetimhanede peşini bırakmadı ve bir hukuk firması tarafından ulak olarak işe alınana kadar soyadını kapkara bir leke gibi taşıdı. Bahsi geçen iş, okuma yazma bilmeyi gerektiriyordu ve çocuk bu işe talip olabilecek az sayıdaki adaydan biriydi. Koşturmakla

geçen yılların ardından Şirket tarafından işe alınmıştı. Annesinin ölümünün ve ailesi tarafından reddedilmenin verdiği acı, yıllar sonra bir arazinin miras kalmasıyla biraz olsun hafifledi. Yine de ne zaman bir yetim veya sokak çocuğu görse içini huzursuz edici bir acıma duygusu kaplar, seyahatlerinde gördüğü yerlerin limanlarında, ara sokaklarında, yollarında ve pazarlarında hayatlarını kazanmaya çalışırken ne acılar çektiklerini düşünmekten kendini alamazdı. Önceleri istenmeyen, sahipsiz çocukları kurtarma şansı yakaladığında buna karşı koymakta güçlük çekerdi. Yaklaşık on yıl önce bir oduncu nehir kıyısında yarı ölü halde bulduğu kıvırcık saçlı kızı elinden alması için ona yalvarmıştı. Jacob, kerestelerde indirim yapması karşılığında oduncuyu kızdan kurtardı. Şimdikinin aksine o günlerde çiftlikte gerçekten yardıma ihtiyaçları vardı. Oğulları erkenden aralarından ayrılmıştı ama Rebekka yine hamileydi. Çiftlik arazisi, ekilmiş altmış dönüm araziden ve Separatistler* tarafından kurulan köye on dört kilometre mesafedeki yirmi dönüm ormandan oluşuyordu. En zengin ve güçlülerden oluşan bir grup haricinde, Hollandalılar uzun yıllar önce o topraklardan sürüldüklerinden ve ötekiler de kendi istekleriyle ayrıldıklarından araziler başıboş kalmıştı. Separatistler haricinde o bölgede oturan kimse yoktu. Jacob kısa süre sonra grubun kiliseden kurtuluşun nerede yattığı konusunda anlaşamadıkları için ayrıldığını öğrendi. Onlara göre kurtuluşun özünde İsa yer alıyordu; bu nedenle dünyevi işlerden el etek çekmiş, kürk toplanan bölgelerden ve savaştan uzaklaşıp iç kesimlere yerleşmişlerdi.

* İngiltere Kilisesi'nden ayrılıp bağımsız kiliseler kurmayı hedefleyen gruplar. (ç.n.)

Şirket için çalıştığı halde ara sıra kereste ve kürk ticareti yapan ufak çaplı tüccarlardan olan Jacob birinin vârisi olduğunu keşfettiğinde bağımsız bir çiftçi, bir arazi sahibi olma fikrinin tadını çıkarmıştı. Ne yapılması gerektiğiyle ilgili düşünceleri netti ve neyi gerekli görüyorsa onu öyle de yaptı: Toprağı ekmesine, evini inşa etmesine, baba olmasına yardım edecek bir kadın, bir eş buldu... Ama bir işi bırakıp diğerine geçmedi. Çiftçiliği ticaret hayatına eklenen yeni bir iş alanı olarak gördü. Farklı koşullar altında çiftlik hayatına razı olmayı seçebilir, inançlarını anlamadığı komşularıyla vakit öldürebilirdi -gerçi aradaki on dört kilometre mesafe kafirliklerini Jacob için önemsiz kılmaya yetiyordu da artıyordu- ama o bir tüccardı. Üstelik seyahatlerinden yokluğu sırasında ortalıkta erkek işçi bulundurmanın akıllıca olmayacağını öğrenmiş biriydi. Güvenilmez erkekler yerine sağlam, sağlıklı kadın işçiler çalıştırmak yönündeki tercihi gençlik deneyimlerine dayanıyordu. Evin beyinin sık sık uzaklara gitmesi belaya davetiye çıkarmak demekti, erkek işçiler için fazlasıyla baştan çıkarıcı bir durumdu; kaçar, kadınlara tecavüz eder veya çalarlardı. Yine de arada bir yardımına başvurduğu, kendisi için tehdit oluşturmadığına inandığı iki erkek vardı. Doğru koşullar sağlandığında kadınlar doğaları gereği erkeklerden daha güvenilir yaratıklardı. Annesinin başından atmakta tereddüt etmediği komik ayakkabılı çocuğa da on yıl önce yanına aldığı, ötekilerin Sorrow adını taktıkları kıvırcık saçlı kıza güvendiği kadar güveniyordu. O alışverişleri mal değiş tokuşu olarak değil, onları kurtarmak olarak görüyordu. Çiftliğindekilerden yalnızca Lina, açık ve net olarak, bile isteye satın alınmıştı ama o da çocuk değil kadındı zaten.

Ilık gecenin tadını çıkararak yorulana kadar yürüdü, hanın ışıkları karanlıkta ışıldayan ufacık mücevherlere dönene ve içindeki erkeklerin sesleri dalgaların gürültülerine karışıp

kaybolana dek durmadı. Gündüzün cehennem sıcağından eser yoktu şimdi, gece Regina'nın yelesi gibi kapkara yumuşacık bir örtüye serilmiş buz parçalarını andıran yıldızlarla doluydu. Yakamozları seyrettikten sonra elini yavaşça suya soktu Jacob. Kum parmaklarının arasından kayıp gitti, mini minnacık dalgalar bileğine çarpıp gömleğinin kollarını ıslatarak yok oldu. Rakunun kanının izleri de, günün pisliği de ellerinden yavaş yavaş temizlendi. Hana geri dönerken yolunu kesen olmadı. Sıcak hâlâ hissediliyordu ama ne gümüş ne altın rengi bir sis onu engelledi. Plan yavaş yavaş kafasında şekillendi. Çiftçi olarak yetersizliklerinin bilincindeydi –işi monoton ve renksiz bir işti, sıkıcıydı onun için– oysa ticaret yaradılışına uygundu. Şimdi çok daha tatmin edici bir işle ilgili fikirler belirmeye başlamıştı kafasında. Planı, temelindeki şeker kadar tatlıydı. Zaten Jublio'daki kölelerle uzaklardaki Barbados'taki iş gücü arasında dağlar kadar fark yok muydu? Elbette vardı. Elbette var, diye tekrarladı kendi kendine yıldızların işgal ettiği gökyüzüne bakarak. Berrak ve bulutsuz gök. Orada ışıldayan gümüş parçaları hiç de ulaşılamaz gelmiyordu şimdi. Gökyüzündeki yıldızlardan bir pınar gibi fışkıran zenginlik Jacob tarafından kana kana içilmeyi bekliyordu.

Sıcak daha da bunaltıcı bir hal alırken yatağı paylaştığı kişi bütün gece kıpırdanıp durdu ama Jacob Vaark, muhtemelen rüyasında tepenin yamacına inşa ettireceği malikâneyi gördüğünden hayatının en güzel uykularından birini çekti.

3

Bir veda bile etmeden gittiğinden beri yaz geçiyor, sonra sonbahar ve kışın soğuk rüzgârlarıyla hastalık geri geliyor. Geçen seferki gibi Sorrow değil, bu sefer Efendi. Döndüğünde bu sefer değişmiş, yavaşlamış, onu memnun etmek zor. Sürekli Hanım'la kavga ediyor. Terliyor ve sürekli elma şarabı içmek istiyor, Sorrow'un yaraları iyileşmişti ama Efendi'ninkilerin geçeceğine inanmıyor kimse. Gece kusup gündüz küfrediyor. Derken ikisini de yapamayacak kadar güçsüz. Bize, yardımcılarını ben de dahil olmak üzere çiçek hastalığı geçirmiş kişilerden seçtiğini hatırlatıyor, öyleyse nasıl oldu da hastalandı? Sağlığımızı kıskanıyor, sürekli yeni evinden bahsediyor. Henüz tamamlanmamış olmasına rağmen senin elinden çıkan demir işçiliği muhteşem. İki kobra hâlâ kapılar birleştiğinde öpüşüyor. Ev çok ihtişamlı, bir tek camların takılması gerekiyor. Daha mobilyalar gelmedi ama Efendi oraya götürülmeyi istiyor. Hanım'a acele etmesini, onu götürmesini söylüyor, acele et acele et, oysa bahar yağmurları bitmek bilmiyor günlerdir. Hastalık yüzünü değiştirdiği gibi zihnini de değiştiriyor. Will ve Scully yok artık ve biz kadınlar battaniyenin birer köşesinden tutup onu eve taşıdığımızda ağzı açık uyuyor ve sonra hiç uyanmıyor. Acaba onu yere bıraktığımızda yeni kiraz ağacı parkelerin kokusunu alacak kadar olsun yaşadı mı? Ne Hanım ne de biz cevabı biliyoruz. Yalnızız. Efendi'nin yasını tutacak, ona gözyaşı dökecek kimse yok. Will ve Scully gizlice gelip mezarı kazmalı ama uzak durmaları konusunda uyarılmışlar. Bence gelmek isterlerdi ama sahipleri hastalık yüzünden onları

uzak tutuyor bizden. Sorrow'u sevmesine ve aile dostu olmasına rağmen papaz yardımcısı bile gelmiyor. Ne de cemaatten başka birileri. Yine de onu çocuklarının yanına gömene kadar hiçbirimiz ağzımızı açıp tek kelime etmiyoruz ve derken Hanım dudaklarında iki yara buluyor. Bu sefer kelimeyi fısıldıyoruz artık birbirimize. Çiçek. Kelimenin dudaklarımızdan dökülüşünün ertesi sabahı ağzındaki iki yaraya yüzündeki yirmi üç yara ekleniyor. Toplam yirmi beş. O da en az benim kadar seni burada istiyor. Gelmen onun için hayatının kurtulması demek, benim içinse sonunda bir hayata sahip olmak.

Büyük ihtimalle gökte güneş parlarken veya ay ışığında sırtının nasıl göründüğünü bilmiyorsundur. Donup kalıyorum. Ellerim. Gözlerim. Ağzım. Seni ilk gördüğümde ateşi körüklüyorsun. Ter damlaları sırtından aşağı akıyor ve onları yalamak istediğimi fark ettiğimde kendimden korkuyorum. İçimde beliren bu hissi bastırmak için kaçıp ahıra saklanıyorum. Ama olmuyor. Sadece sen varsın. Senden ötesi yok. Aç olan karnım değil, gözlerim. Asla seni izlemeye doymayacağım. Kolun havaya kalkıp çekici indiriyor demire. Bir dizinin üstüne çöküyorsun. Eğiliyorsun. Suyu önce demire döküp sonra boğazından içeri akıtıyorsun. Daha ne olduğunu anlamadan senin için ölmeye hazırım. Dudaklarım aralanıyor, dizlerim tutmaz oluyor, kalbim neredeyse göğüs kafesimden dışarı fırlayacak.

Gece çökünce mumlardan birini çalıyorum. Yakabilmek için kil kapta kor taşıyorum yanımda. Seni görebilmek için. Hepsi seni görebilmek için. Mum yandığında elimi aleve siper ediyorum. Uyuyuşunu izliyorum. Fazla oyalanıyorum. Dikkatsizim. Alev avcumu yakıyor. Uyanmandan ve seni seyrettiğimi görmenden korkuyorum. O zaman kesin ölürüm. Cevabı öğrenemeden kaçıyorum ama seni izlediğimi görüyorsun. Ve en sonunda göz göze geldiğimizde ölmüyorum. Ölü değilim. Hayatımda ilk kez hayattayım. Yaşıyorum. Varım.

Lina köyde benimle beklerken oltaya yeni vurmuş balıklar gibi çırpınıp duruyor. Ney Kardeşlerin arabası hâlâ gelmedi. Saatlerdir yol kenarında bekliyoruz. Bir oğlan, köpeği ve keçileriyle yanımızdan geçiyor. Şapkasını çıkarıp bizi selamlıyor. İlk kez bir erkek tarafından selamlanıyorum. Hoşuma gitti. İyiye işaret diye geçiriyorum içimden ama Lina beni bir şeyler konusunda uyarıp duruyor, eğer olman gereken yerde değilsen, oyalanma, diyor. Hemen geri dönmeliymişim. Tek başıma at binemem, o yüzden bir aksilik olursa ertesi gün ilk at arabasına, pazardan süt ve yumurta getiren arabaya binmeliymişim. Birileri önümüzden geçip gidiyor, bize bakıyor ama konuşmuyorlar. Kadın olduğumuz için onları korkutmuyoruz. Lina'nın kim olduğunu biliyor ama yabancıymışız gibi davranıyorlar. Biraz daha bekliyoruz ve sonra bekleyiş o kadar uzuyor ki, daha fazla dayanamayıp ekmeğimi ve morina balığını mideme indiriyorum. Koca balığı yiyorum. Lina alnını ellerine, dirseğini dizine yaslıyor. Ona baktıkça içimi kötü bir his kaplıyor, hoşlanmıyorum bundan ve ben de çobanın şapkasını düşünmeye zorluyorum kendimi.

Rüzgâr soğuk, havada kar kokusu. Sonunda araba geldi. Biniyorum. Sürücü binmeme yardım ediyor, eli uzun süre kalçalarımda kalıyor, sertçe sıkıyor bir de utanmadan. Ama ben utanıyorum. Ney Kardeşleri saymazsak yedi kişiyiz; bahar zamanı düşen kar tanelerinin endişelendirdiği tek yaratık atlar değil. Vücutları titriyor, yelelerini savuruyorlar. Biz de gerginiz ama düşüp şallarımıza ve şapkalarımıza konan, kirpiklerimizi ıslatıp erkeklerin sakallarını birbirine yapıştıran kar tanelerine rağmen hiç kımıldamadan duruyoruz. Atlar ne kadar gerginse biz de o kadar hareketsiziz. İki kadın saçlarını mısır püsküllleri gibi uçuşturan rüzgâra vermiş yüzlerini, gözleri sulandıkça daha da parlıyor. Bir diğeri ağzını peleriniyle örtüp bir erkeğe yaslanmış. Sarı atkuyruklu bir oğlan yerde oturu-

yor, elleri ve ayak bilekleri birbirine bağlı. O ve ben ayaklarını örtecek battaniyesi veya örtüsü olmayan yolcularız.

Aniden bastıran karın yapraklara düşüşünün insanın içini okşayan bir görüntüsü var. Belki kar bu sefer hayvanların izini sürmeyi kolaylaştıracak kadar dayanır. Erkekler avlanmayı kolaylaştırdığı için karı sever. Efendi, kar yağdığı sürece kimse açlıktan ölmez der. Bahar da da; çünkü böğürtlenler olgunlaşıyor, sebzeler yenmeye hazır ve nehir balık dolu oluyor. Ama bu kar, taneleri kalın ve ağır olsa da uzun dayanmayacak. Ayaklarımı eteğimin altına topluyorum ama ısınmak için değil, mektubu korumak için. Elimde sıkı sıkı tuttuğum ekmek torbası da kucağımda.

Hanım, sana ulaşmamı sağlayacak yolu bana ezberletti. Ney Kardeşlerin arabasındayım, bütün sabah posta yolundan kuzeye gideceğiz. Handa mola verdikten sonra akşama doğru araba Hanım'ın Hartkill dediği bir yere varacak, arabadan ineceğim. Sola, Abenaki Yolu'ndan batıya yürümeliymişim, yolun hangisi olduğunu Hanım'ın tarif ettiği ağaçtan anlayacağım. Ama Ney Kardeşlerin arabası çok geç kaldı. Arabaya binip diğerlerinin arkasındaki yerimi aldığımda çoktan öğleyi geçmişti. Diğerleri nereye gittiğimle ilgili sorular sormuyor, yola koyulduğumuzda bir zamanlar yaşadıkları yerleri anlatarak vakit öldürüyorlar. Deniz kenarından bahsediyor kadınlar, gemileri temizliyorlarmış bir zamanlar, erkekler de gemileri kalafatlar ve iskeleleri onarırmış. Borçlu oldukları yılların bittiğine eminler ama sahipleri hayır diyor. Onları kuzeye, tabakhanelerden birine yolluyor daha yıllarca çalışmaları için. Neden üzgün olduklarını anlamıyorum. Şu hayatta herkes çalışmak zorunda değil mi? Geride sevdiğiniz biri mi kaldı, diyorum. Bütün kafalar bana dönüyor, rüzgâr diniyor. Patavatsız budala, diyor bir adam. Budala değil toy, diyor karşımda oturan kadın. Aynı şey, diyor adam. Başka

bir kadın sesini yükseltiyor: Kızı rahat bırakın! Çok bağırıyor. Kesin sesinizi, diye bağırarak karşılık veriyor sürücü. Budala olduğumu söyleyen adam bileğini kaşımak için eğiliyor, diğerleri öksürür ve sürücünün emrine isyan edercesine ayakkabılarını yere sürterken uzunca bir süre bileğini kaşıyor. Yanımda oturan kadın tabakhanede tabut yoktur, sadece asitle gelen hızlı bir ölüm vardır, diye fısıldıyor bana.

Hana ulaştığımızda ışıkları yakma zamanı çoktan gelmiş. Ama yakmadıkları için başlangıçta onu görmüyorum. Derken birimiz işaret ediyor ve hepimiz birden görüyoruz. Ağaçların arasında belirip kaybolan bir ışık. Ney Kardeşler içeri giriyor. Bekliyoruz. Atlara ve bize su vermek için dışarı çıkıp yeniden içeri giriyorlar. Yine yere sürtünen ayaklar. Bir de bakıyorum ki, herkes ayak bileklerinden arabaya bağlanmış. Kar yağışı sona erdi, güneş battı. Sessizlik, sessizlik... Sonra daha da sessizce altısı birden aşağı atlıyor. Erkekler kadınları kollarından tutuyorlar. Oğlan tek başına. Üç kadın gelmemi işaret ediyor. Kalbim duracak gibi, ben de atlıyorum. Yol kenarındaki ağaçların altına sığınarak karın az olduğu yerlere basarak geldiğimiz yöne gidiyorlar. Peşlerinden gitmiyorum. Ama arabada da kalamam. İçime bir ağırlık çöküyor. Yüklerini kaybettiklerini keşfettiklerinde öfkeden küplere binecek eli ağır, sarhoş erkeklerle yalnız kalmamam gerektiğini bilecek kadar kafam çalışıyor. Çabucak bir karar vermeliyim. Seni seçiyorum. Ağaçların arasından batıya gidiyorum. Tek istediğim batı. Sen. Sözlerin. Harun'ı iyileştirecek ilacın. Söyleyeceklerimi dinleyecek ve benimle eve döneceksin. Tek yapmam gereken batıya gitmek. Bir gün? İki gece?

Yol kenarındaki kestane ağaçlarının arasından yürüyorum. Bazıları karlar eriyene kadar tomurcuklanmayacak kadar akıllı. Aptal olanlar çoktan yaprak vermiş ama tohumları kurumuş bezelye taneleri gibi toprağa dökülüyor. Fidanlara

bakıyorum, hepsi aynı yöne doğru eğilmiş. Kuzey orası. Önce kuzeye, sonra batıya, sana gideceğim. Karanlık basmadan han ile aramdaki mesafeyi açmalıyım. Yol dikleştiğinde aşağı inmekten başka çarem yok. Ama yoldan uzaklaşmamaya çalışıyorum. Ağaçların yaprakları daha çok yeni olduğundan toprak karla kaplı, ayaklarım kayıyor. Gökyüzü fırtına rengine döndü. Daha gidebilir miyim, diye soruyorum kendime. Gitmeli miyim? İki tavşan zıplayarak kaçmadan önce durup bana bakıyor. Bunu nasıl yorumlamam gerektiğini bilmiyorum. Suyun sesini duyuyor ve karanlıkta o yöne ilerliyorum. Ay yeni çıktı. Bir elimle önümü yokluyorum, takılıp düşmemek için ağır adımlar atıyorum. Meğer ses çam ağaçlarından geliyormuş, pınar veya dere yok. Avuçlarımı birleştirip eriyen karları içiyorum. Hayvan sesi duymuyorum, ağaçların arasına saklanmış gölgeler görmüyorum ama hava ıslak post kokuyor. Donup kalıyorum; çünkü ben onun kokusunu alıyorsam o da benim kokumu alıyordur. Yemek çıkınında kokacak bir şey kalmadı, sadece ekmek. Hayvan benden büyük mü, küçük mü, yalnız mı kestiremiyorum. Kımıldamadan durmayı seçiyorum. Gittiğini duymuyorum ama kokusu sonunda kayboluyor. Galiba en mantıklısı ağaca tırmanmak. Yaşlı çamlar kocaman. Dallar giysilerime takılıyor, benimle mücadele ediyor ağaç ama sığınabileceğim başka bir yer yok. Dalları sallanıyor ama kırılmıyor. İki büklüm olup ürkütücü yaratıklardan saklanıyorum. İçim korkuyla dolu, kendimi uykunun kollarına bırakamayacağım. Dal çatırdayıp kırılacak gibi oluyor. Ne saçma sapan bir plan yapmışım. Keşke Lina yanımda olsaydı, vahşi doğada nasıl hayatta kalacağımı bilmek için nasihatlerine ihtiyacım var.

4

Herkesin kendini kaptırdığı kutlama havası Lina'ya değmemişti, insanları saran coşkulu tatmin duygusundan etkilenmiş görünmüyor, içeri girmeyi veya ona yaklaşmayı reddediyordu. Efendi'nin inşa edilmesinde ısrar ettiği üçüncü ve tahminen son ev olan malikâne gün ışığını kesiyordu, üstelik yapımı için elli ağacın ölmesi gerekmişti. Tutup evin içinde öldüğüne göre ruhu sonsuza kadar odalarda dolaşacak. Efendi'nin inşa ettiği ilk ev –toprak zemin, kalitesiz ahşap– kadının doğduğu ağaç kabuğundan yapılmış evden bile derme çatmaydı. İkincisi ise sağlamdı. Efendi durumu düzelince birinci evi yıkıp dört odalı, ahşap zeminli, düzgün bir şöminesi ve sağlam kepenkli pencereleri olan ikinci evi inşa etmişti. Üçüncü bir eve ihtiyaç yoktu. İçinde koşturacak veya onu miras alacak çocukların yokluğuna rağmen adam seyahatlerinde gördüğü eve benzeyen demir parmaklıklı, kocaman bir bahçe kapısı olan, iki katlı, daha büyük ve daha ihtişamlı bir ev inşa ettirmeye kalkmıştı. Hanım ise bu israf karşısında iç çekmekle yetinmiş, en azından bu sayede bir süre hiçbir yere gidemeyecek, diye fısıldamıştı Lina'nın kulağına.

"Ticaret ve seyahatler ceplerini dolduruyor," demişti, "ama evlendiğimizde çiftçi olmaktan memnundu. Şimdi ise..." Cümlesini tamamlamaya gerek duymaksızın kuğunun tüylerini yolmaya devam etti.

Tüm bu şikâyetlere rağmen malikânenin inşası sırasında Hanım sürekli gülücükler dağıtıyordu. Geri kalan herkes; Willard, Scully, kiralanan diğer yardımcılar, teslimatçılar gibi

o da mutluydu; hasat zamanlarında olduğu gibi çiftlik insanla dolmuştu ve kimse bir saniye boş durmuyordu. Aptal Sorrow zevkten dört köşe; demirci kahkahalar atıyor; Florens ise ceylanlar gibi şaşkın şaşkın etrafı seyrediyor... Ya Efendi? Kadın, onu daha önce hiç bu kadar keyifli görmemişti. Ne kötü kadere yenik düşen oğullarının doğumunda ne kızıyla oynarken, ne de övünüp durduğu başarılı iş anlaşmalarından sonra. Ani ama köklü bir değişimdi ondaki. Son birkaç yılda huysuz, eskisine nazaran daha kaba birine dönüşmüştü ama ağaçları öldürüp yerlerine kendi anıtını dikmeye karar verdiğinden beri her sabah keyfi yerindeydi.

İzinlerini bile istemeksizin o kadar fazla ağacı öldürmek elbette kötü şans getirecekti. Öyle de oldu. Evin tamamlanmasına yakın adam hastalandı. Lina adamın hareketlerine akıl sır erdiremiyordu. Avrupalıları anlamıyordu zaten. Bir zamanlar kadını dehşete düşürürlerdi, sonra onu kurtarmışlardı. Şimdi ise sadece kafasını karıştırıyorlardı. Neden Hanım aşkı yüzünden kafası karışmış bir kızı demirciyi bulmaya yolladı, diye soruyordu kendi kendine. Neden gururunu bir kenara bırakıp köydeki dini bütün insanlardan birine haber yollatmadı? Papaz yardımcısı gelmeye dünden razıydı. Zavallı Florens, diye düşündü Lina. Onu kaçırmaz veya öldürmezlerse, sağ salim adamı bulmayı başarırsa bile geri gelmeyecek. Neden gelsin? Lina başlangıçta eğlenerek, sonra gittikçe artan bir tedirginlikle Efendi'nin aptal malikânesinin inşasında çalışmaya gelen demirci ile kızın kur yapışlarını izlemişti. Adam atından inip şapkasını çıkararak selam verdiğinde ve orasının Vaarkların evi olup olmadığını sorduğunda Florens şaşkın geyik misali donup kalmıştı. Lina süt kovasını sağ elinden sol eline aktarıp tepeyi işaret etmişti. Buzağıyı güden Hanım kulübenin arkasından çıkıp adama ne iş yaptığını sormuş ve yanıtı öğrendiğinde hafifçe dudağını ısırmıştı.

"Daha neler göreceğiz," diye mırıldandı dudağını ısırmayı bırakarak, yukarı üfleyip alnına dökülen saçlardan kurtuldu. "Burada bekle," dedi sonra demirciye.

Hanım, buzağıyı ahıra sokadursun, demirci şapkasını yeniden başına takmadan hemen önce Lina'yla göz göze geldi. Tek bir kez bile nefesini tutmuş yanı başında duran Florens'a bakmadı, genç kız ise yerçekimine yenik düşüp yere yığılmasına engel olan tek şeymişçesine sıkı sıkıya süt sağma taburesine tutunmuştu. Daha o zamandan bunun nasıl sonuçlar doğuracağını bilmeliydi Lina ama kolay lokma olan Sorrow'un kısa sürede adamın dikkatini çekeceğine ve onu ağzı sulanan Florens'tan uzaklaştıracağına emindi.

Hanım'dan adamın özgür biri olduğunu öğrenmek tedirginliğini iki katına çıkardı. Demek ki adamın Efendi gibi hakları ve ayrıcalıkları vardı. Evlenebilir, mal mülk sahibi olabilir, seyahat edebilir, emeğini kendi belirlediği fiyattan satabilirdi. Adam o kadar kibirliydi ki, Lina'nın yaklaşan tehlikeyi hemen sezmesi gerekirdi. Hanım geri gelip ellerini önlüğüne sildiğinde, adam bir kere daha şapkasını çıkarıp Lina'nın daha önce hiçbir Afrikalının yaptığını görmediği bir şey yaptı: Gözlerini Hanım'ın gözlerine dikti, üstelik tepeden bakıyordu; çünkü çok uzun boylu bir adamdı. Bakışma sırasında keçilerinki gibi sarı gözlerini tek bir kez bile kırpmadı. Demek Lina'nın duydukları doğru değildi; demek sadece âşıkların ve çocukların gözlerinin içine bakılabileceği, geri kalanların bunu saygısızlık veya tehdit olarak göreceği yalandı. Yangın köyünü yok ettiğinde Lina'yı götürdükleri kasabada bu tür cüretkâr hareketler Afrikalıların kırbaçlanması için yasal gerekçe olarak görülürdü. Akıl almaz bir bulmaca. Avrupalıların, kucağında bebek olan anaları doğradığını, soğukkanlılıklarını kaybetmeden kur yapan geyiklerden bile fazla gürültü çıkaran misket tüfekleriyle ihtiyarların surat-

larını dağıttıklarını görmüştü. Oradakiler, Avrupalı olmayan biri, bir Avrupalının gözünün içine baktığında öfkeden küplere binerdi. Tuhaftılar. Bir elleriyle elinizi yakar, diğer elleriyle sizi besler, bakar ve kutsarlardı. Sonuçta kadın genelleme yapmamaya karar vermişti, hepsi birbirinden farklıydı ve bunun ispatı da en azından birinin bir gün arkadaşınız olabilmesiydi. Bu yüzden Hanım'ın yatağının yanı başında, yerde uyur ve Sorrow'un yaklaşması veya Hanım'ının bir şeylere ihtiyaç duyması ihtimalleri karşısında nöbet tutardı.

Lina daha yaşlı olsa veya şifacılıktan anlasa çok çok çok uzun zaman önce, ailesinin ve etrafında ölen onca insanın acılarını dindirebilirdi belki: Her yanı kızarıklıklarla kaplananlar, biraz olsun serinleyebilmek umuduyla göle ulaşmaya çalışırken yığılıp kalanlar ve ormanda ölüp giden zavallılar... İlk önce bebekler ağlamayı kesmiş, sonraysa küçük kemiklerinin üstünü toprakla örterken kendileri de terlemeye ve mısır püsküllleri gibi sallanmaya başlayan anneler hastalanmıştı. Lina ve iki küçük oğlan, önceleri cesetlere dadanan kargaları kovaladılar ama kuşlar baş edemeyecekleri kadar fazlaydı ve koku dayanılamaz boyutlara ulaşmıştı. Kurtlar geldiğinde üçü de ağaçların en yüksek dallarına tırmandılar. Bütün gece orada kalıp ulumaları, hırlamaları, hayvanların etleri parçalayışlarının sesini dinlediler.

Ancak en kötüsü, sonunda tatmin olan hayvanların ürkütücü bir sessizliğe bürünüşüydü. Güneş doğduğunda, geride kalan ceset parçalarının kime ait olduğunu kestirmeye imkân yoktu. Böcekler de artıklarla kendilerine ziyafet çekmeye başlamıştı bile. Öğlene doğru, çocuklar göl kıyısındaki kanolara ulaşmayı denemeye karar verdiğinde yüzlerini paçavralara sarmış mavi üniformalı adamlar geldi. Köydeki ölümlerin haberi kasabaya kadar gitmişti demek. Lina'nın kurtarılmaktan duyduğu sevinç, kargalara ve cesetleri yiyen

akbabalara şöyle bir bakan askerin önce kuşları, sonra kurtları vurup bütün kasabayı yakmasıyla kaybolup gitti. Sağ kalan kuşlar uçup giderken genç kız saklanmaya devam edip etmemek konusunda kararsızdı. Kendisini de vurmaları riskine girmeli miydi? Ama seçim ona kalmadı, oğlanlar seslerini duyurana dek bağırdılar ve her biri kendilerini askerlerin kollarına attı. *Calme, mes petits,** diyordu askerler. Vahşetten sağ kalan bu küçük yaratıklardan kendilerine hastalık bulaşacağından korkuyorlarsa bile bu korkuyu görmezden gelmeyi seçmişlerdi, onlar gerçek askerlerdi ve küçük çocukları katletmeye gönülsüzdüler.

Lina oğlanların nereye götürüldüğünü hiçbir zaman öğrenemedi ama kızı kibar Presbiteryenlerin yanına bıraktılar. Kızı seve seve yanımıza alırız, dedi dini bütün cemaattekiler. Bizim gibi canını dişine takıp çalışan yerli kadınlara saygı duyuyoruz, dediler. Ama zengin beyazlar gibi avlanıp balık tutarak vakit öldüren yerli erkeklerini küçümsüyorlardı. Kastettikleri yoksul düşmüş soylulardı elbette, malları mülkleri olmayan, topraksız bu insanlar hiçbir şeyi umursamayan yoksullar gibi yaşamayı tercih ederlerdi. Kilisenin önde gelenleri korkunç hikâyeler duymuş veya bizzat kendileri korkunç şeylere şahit olmuşlardı; Tanrı'nın kafirleri nasıl cezalandırdığını, kara ölümü nasıl onların üzerine saldığını, günahkarların doğdukları kafir şehirleri ateş yağmuruna tuttuğunu bilirlerdi. Halk diğer tarafa göçmeden önce umarım başına gelenin Tanrı'nın memnuniyetsizliğinin işareti olduğunu anlamıştır, derlerdi Lina'ya ve öyle olması için dua etmekten fazlası gelmezdi ellerinden: Yedi mühürden biri kırılmıştı, sonuncusu O'nun dönüşünü ve yeni Kudüs'ün

* "Sakin olun ufaklıklar." (ç.n.)

doğuşunu haber verecekti. Ona her ihtimale karşı *Messalina** adını verdiler ama kızdan umutlu olduklarını göstermek istercesine ona kısaca Lina diyorlardı. Bir kere daha barınağını kaybetmekten, ailesi dahi olmaksızın dünyada yapayalnız kalmaktan korkan Lina, kafir statüsünü kabul edip bu kıymetli insanların kendisini arındırmalarına izin verdi.

Nehirde çıplak yüzmenin günah olduğunu öğrendi; yükünü hafifletmek için bir ağaçtaki kirazları toplamak hırsızlıktı, mısırı elle yemek sapkınlıktı. Tanrı en çok tembellikten nefret ederdi, bu yüzden boş oturmak, boşluğa bakıp anne veya arkadaş özlemiyle ağlamak cehenneme davetiye çıkarmaktı. Hayvan postu giymek Tanrı'yı kızdırırdı, bu yüzden kızın geyik derisi elbisesini yakıp ona sağlam keten bir elbise verdiler. Kollarındaki boncukları kesip saçlarını kırptılar. Pazar ayinlerine giderken kendilerine eşlik etmesine izin vermeseler de kahvaltıdan önce yapılan sabah dualarına, öğle ve akşam ayinlerine katılmasına izin vardı. Ama ne bu teslimiyet ne yalvarmalar, ricalar ne de dizlerinin üzerine çöküp yakarması bir işe yaradı. Ne kadar mücadele ederse etsin içindeki Messalina'nın ortaya çıkmasını engelleyemedi ve o zaman Presbiteryenler bir veda bile etmeden onu terk ettiler.

Annesinin acı içinde ölmeden önce öğrettiklerini hatırlayarak kendini bırakmamayı akıl etmesi bundan bir süre sonrasına, bir köşede yumurtlayan öfkeli, yalnız, incinmiş tavuktan uzak durmaya özen göstererek Efendi'nin evinin yerlerini çalı süpürgesiyle süpürdüğü zamana denk gelmiştir. Elde ne varsa onu kullanarak aklında kaldığı kadarıyla unutulmuş ritüelleri canlandırdı. Avrupa tıbbıyla yerlilere özgü şifacılığı, bilimle büyüyü birleştirdi; varoluşun gizli anlamlarını nasıl çözeceğini hatırladı ve hatırlayamadığında da yeni

* Roma imparatoru Cladius'un eşi, hafifmeşrepliğiyle bilinir. (ç.n.)

baştan icat etti. Diğer bir deyişle dünyada var olmanın bir yolunu buldu. Köyde ona yer yoktu, huzur da yoktu; Efendi bir vardı bir yoktu. Kendini ancak keşişlerin anlayabileceği sanatlara kaptırmamış ve doğaya karışabilen başka bir varlığa dönüşmemiş olsa yalnızlık onu ezip geçerdi. Kuşlarla şakalaşıyor, bitkilerle sohbet ediyor, sincaplarla konuşuyor, ineğe şarkı söyleyip ağzını yağmur suyuyla dolduruyordu. Ailesini yok eden felaketten sağ çıkmanın verdiği utanç, bir daha sevdiği, değer verdiği kimseyi terk etmeyeceğine, onlara asla ihanet etmeyeceğine dair kendi kendine söz verdiğinde yok oldu. Ölülerle dolu köyünün anıları yavaş yavaş kaybolup gitti ve yerlerini tek bir imge aldı: Ateş. Ne kadar hızlıydı. Ne kadar eşsiz bir kararlılıkla bir şekilde bir zamanlar canlı olan şeyleri, bir zamanlar var olan şeyleri yutuyordu. Her şeyi arındıran dehşet verici bir güzellikti onunki. Şöminedeki sıradan ateşin karşısındayken veya suyu ısıtan alevleri izlerken bile içinde tatlı bir heyecan hissediyordu Lina.

Kendisine eş olacak kadının gelmesini bekleyen Efendi, doğayı kontrol altına almaya çalışan bir fırtına gibiydi. Sürekli hareket halindeydi ve emirler yağdırıyordu. Lina'nın, pek çok kez Efendi hangi tarlada veya koruda çalışıyorsa, akşam yemeğini oraya götürmesi gerekti ve adamı defalarca başını geriye devirmiş ve toprağın niçin kendi iradesine boyun eğmediğini sorgularcasına çaresizlik içinde gökyüzüne bakarken buldu. Kümes hayvanlarını beslemesini birlikte öğrendiler, birlikte kümesi kurdular. Mısır ve sebze ektiler. Ama adama yakaladıkları balıkları nasıl kurutacaklarını öğreten Lina oldu; ona ayrıca tavukların ne zaman yumurtladığını ve mahsulü gece yaratıklarından nasıl koruyacaklarını da öğretti. Ama ikisi de on dört gün süren sağanaklarla veya kırk beş gün süren kuraklıkla nasıl baş edeceklerini bilmiyordu. Karasinekler etrafı sardığında, buzağıları ve atı hasta edip on-

ları eve kapanmaya zorladıklarında çaresizdiler. Lina cahildi ama iş çiftçiliğe geldiğinde adam ondan da cahildi. Kendisi en azından filiz veren mahsul ile zararlı otları birbirinden ayırabiliyordu. Adamın ise ne sabrı ne ürün yetiştirmeye doğal bir yeteneği ne de komşulardan yardım isteme arzusu vardı. Ani hava değişimlerinde eli ayağına dolaşıyordu. Çevrede hangi vahşi hayvanların yaşadığından ve bu hayvanların ne avladıklarından da habersizdi. Kadının gübre olarak sadece ringa balığı kullanmamaları gerektiği konusundaki uyarılarını görmezden geldiğinde, sebze bahçeleri balık kokusuna gelen böcekler ve hayvanlar tarafından mahvedildi. Adam mısırların arasına kabak ekmeyi de reddetti ama sarmaşıkların zararlı otları uzak tuttuğunu bildiğinden kadının oraya buraya birkaç üzüm tohumu ekilmesine izin verdi. Aslında sarmaşıklar yüzünden tarlanın düzensiz görünmesinden hoşlanmıyordu. Neyse ki hayvanlar ve inşaat konusunda bitkilerde olduğundan daha başarılıydı.

Zor bir hayattı, beraberinde fazla bir ödül getirdiği söylenemezdi. Hava çok bozmamışsa Lina tavuklarla uyurdu. Derken beklenen eş gelmeden hemen önce adam bir ahır inşa etti. O güne kadar Lina, "Evet efendim"den başka en fazla elli kelime laf etmişti muhtemelen. Dünyasının yok oluşundan önceki altı yılı zihninden silmemiş olsa yalnızlık, pişmanlık ve öfke çoktan belini bükmüş olurdu. Diğer çocukların arkadaşlığı, güzel takılar takan zarif anneler, düzenli bir hayat. Tahliye zamanı, hasat zamanı, yakma zamanı, av zamanı; ölüm, doğum ve tapınmak için yapılan törenler. Hatırlamaya cesaret edebildiği kadarını ayırıp zihnine kazıdı ve delirmemek için kalanları hafızasından tamamen sildi. Kendini bu şekilde kendini içten dışa yeniden şekillendirdi. Hanımefendi geldiğinde kendini yeniden yaratmanın doruğuna ulaşmıştı. Öyle ki, bir süre sonra bu alışkanlıklardan vazgeçemez oldu.

Lina, Hanım'ın yastığının altına sihirli çakıl taşları yerleştirdi. Nane koyup odanın havasının ferahlamasını sağladı ve kadının vücudundan kötü ruhları kovmak için hastasının yiyeceklerine melekotu kökü karıştırdı. Bildiği en güçlü karışımları hazırladı: şeytan ısırığı, pelin otu, sarı kantaron, baldırıkara otu, Cezayir menekşesi. Kaynattı, karıştırdı ve kaşık kaşık zorla Hanım'ının dişlerinin arasından içeri soktu. Presbiteryenlerden öğrendiği dualardan bazılarını tekrarlamayı düşündüyse de Efendi'yi kurtarmaya çalışırken bir işe yaramadıkları için bundan vazgeçti. Adamın ölümü çabuk olmuştu; Hanım'a bağırarak, kendisini üçüncü evine götürmeleri için yalvararak. Büyük eve, ortada çocuk veya çocukların çocukları olmadığına göre artık kimsenin işine yaramayacak olan eve. İhtişamını veya demircinin iki ayrı alan demir süslemeleri, örneğin bahçe kapısının tepesinde birleşen iki yılanı hayranlıkla süzecek kimse yoktu. Efendinin son dileğine uyup kapıları açtıklarında Lina lanetlilerin dünyasına girdikleri hissine kapılmıştı. Demircinin işçiliği yetişkin bir adamın zamanının ve parasının ziyan olmasından başka bir şey değildi, varlığı ise bambaşka sonuçlar doğurmuştu. Bir kızı kadına dönüştürmüş, diğerinin hayatını kurtarmıştı; Sorrow'un. Tilki gözlü, kara dişli, günbatımı rengi saçlı Sorrow... Efendi onu satın almamıştı, Sorrow'u ona hediye etmişlerdi, o da kabul etmişti. Böylece balinalar tarafından kıyıya sürüklenişi dışında geçmişini hatırlamayan genç kız, Lina'dan sonra ama Florens'tan önce ev halkına katılmıştı.

"Balinalar olamaz," demişti Hanım hikâyeyi duyduğunda. "Mümkün değil. Kız, Mohawk'ların yaşadığı bölgede, kuzey nehrinde bulunmuş. Yarı boğulmuş haldeyken iki genç oduncu onu sudan çıkarmış. Kızı battaniyeye sarıp babalarına götürmüşler. O zamana dek gemi batıklarından birinde tek başına yaşadığı söyleniyormuş. Önce onun oğlan olduğunu sanmışlar."

Sorrow ne o zaman ne de başka bir zaman oraya nasıl geldiğinden veya öncesinde nerede olduğundan bahsetmemişti. Oduncunun karısı ona tahmin edilebilir nedenlerle hüzün anlamına gelen Sorrow adını takmış ve sürekli kaybolup duran, hiçbir şeyden anlamayan, doğru düzgün çalışmayan ve oğullarının dikkatini fazlasıyla dağıtan bu garip, melankolik kıza bütün bir kış katlanmıştı. Ama sonra işler değişti ve oduncunun karısı, kocasından kızdan kurtulmasını istedi. Adam bu emre uydu ve onu kıza zarar vermeyeceğine güvendiği bir müşteriye teklif etti. Efendi'ye. Sorrow, Efendi'nin atının terkisinde çiftliğe geldiğinde Hanım, can sıkıntısını gizlemeye gerek duymadı. Fazladan bir çift elin yardımı olacağını itiraf etmekten de çekinmedi. Eğer Efendi seyahatlerine devam edecekse iki kadın ve dört yaşındaki kız çiftliği çekip çevirmeye yetmezdi. Efendi onu Presbiteryenlerden satın aldığında Lina on dört yaşında, görece iyi beslenmiş bir kız çocuğuydu. Adam bir yardımcı bulmak için kasaba gazetesindeki ilanlara bakmıştı. "Çiçek hastalığı ve kızamık geçirmiş elinden iş gelen bir kadın... Dokuz yaşlarında bir zenci... Kafası çalışan, İngilizce bilen, mutfak işinden anlayan melez veya zenci genç kız veya kadın... Taşrada yaşamanın zorunluluklarını anlayan, çocuğu iki yaşını geçmiş beyaz kadının beş yılı... Kızamık geçirmiş, dürüst, ayık kalmasını bilen melez, erkek... Ayak işlerine bakmaya uygun beyaz oğlan... At arabası kullanabilen zenci veya beyaz yardımcı aranıyor... Alkol kullanmayan sağduyulu bir kadın... Elinden iş gelen işçi kadın, beyaz, yirmi dokuz yaşında, çocuklu... Kiralık, sağlıklı Alman kadın... Sağlıklı, çok sağlıklı, becerikli, ayık, ayık, ayık..." İlanları okuyup durmuş ve sonunda, "Çalışkan kız, Hıristiyanlaştırılmış, elinden her tür ev işi gelir. Mal veya baharat karşılığında verilebilir" ilanına gelince aradığını bulduğunu anlamıştı.

Yeni eşinin gelmesini bekleyen bir bekâr olarak topraklarında tam da böyle bir dişiye ihtiyacı vardı. İlan verildiğinde Lina'nın gözündeki şişlik inmiş, yüzündeki kesikler iyileşmiş, bacaklarındaki ve kollarındaki kırbaç izleri neredeyse kaybolmuştu. Presbiteryenler belki de adını verirkenki öngörülerinin gerçekleşmesinden aldıkları hazla, kıza neler olduğunu hiç sormadılar. Onun da anlatmasının bir anlamı olmazdı. Kanunlara göre hiçbir hakkı yoktu, bir soyadına sahip değildi ve kimse bir Avrupalının sözüne karşı onun sözüne inanmazdı. Presbiteryenler kızı o halde görünce ne mi yaptılar? Gidip ilanları yazan kişiye hangi kelimeleri kullanmalarının işe yarayacağına sordular. "Çalışkan kız..."

Avrupalı eş arabadan iner inmez, hemen o anda aralarında bir düşmanlık oluştu. Çiftliği yöneten genç kadının sağlıklı ve güzel olması yeni eşin canını sıkmıştı. Garip Avrupalı kızın otoriter havaları da Lina'yı öfkelendirmiş, onun çabucak ipleri eline almaya kalkacağından korkmuştu. Ama vahşi doğanın ortasında hiçbir işlevi olmayan bu düşmanlık daha doğar doğmaz öldü. Lina, Harum'ın ilk çocuğunun ebeliğini yapmadan önce bile aralarındaki buzlar erimişti. Topraklar o kadar talepkârdı ki, anlamsız bir rekabetin ehemmiyeti yoktu. Ayrıca birbirlerinin arkadaşlığına ihtiyaçları vardı ve bu sayede yavaş yavaş sınıf farkından çok daha ilginç şeyler olduğunu keşfettiler. Rebekka kendi hatalarına kahkahalarla gülüyor; yardım istemekten utanmıyordu. Lina, samanlara dizdiği böğürtlenleri unuttuğunu ve çürümeye başladıklarını farkettiğinde kendi alnına bir şaplak indiriyordu. Arkadaş oldular. Sadece kola batan arı iğnesini çekip çıkarması için birinin diğerine ihtiyacı olduğundan değil. Sadece ineği ancak ikisi birlikte ittirerek çitin içine sokabildikleri için değil. Sadece biri atın ayaklarını bağlarken, diğerinin kafasını tutması gerektiği için değil. Daha çok ikisi de neyi nasıl yapacakla-

rını tam olarak bilmediklerinden. Her şeyi birlikte, deneme yanılma yoluyla öğrendiler: Tilkileri ne uzakta tutuyordu, gübre nasıl toplanmalı, nasıl serpilmeliydi; ölümcül ve yenilebilir otlar birbirinden nasıl ayırt edilirdi, bir domuzun uyuz olduğunu nasıl anlardınız; bebek niçin ishal veya kabız olurdu? Hanım için çiftlik işleri aşılması gereken zorluklardan çok yeni birer maceraydı. Bir de Efendi'nin Hanım'ı sürekli daha da mutlu edişi var, diye düşündü Lina. Kısa süre sonra bir kızları oldu; Patrician. Bu sayede Lina'nın doğurttuğu ve doğdukları yıl gömdüğü iki kısa ömürlü bebeğin matemini atlattılar. Efendi, Sorrow'u çiftliğe getirdiğinde, çiftlikte yaşayan kadınlar çoktan umutsuzluğa karşı birleşmişti. Onu aralarına almadılar. Harum'a göre kız işe yaramazın tekiydi, Lina'ya göre kötü şansın vücut bulmuş hali: Kızıl saç, kara diş, boynunda belirip kaybolan yaralar ve Lina'nın tüylerini diken diken eden uzun kirpikli gri gözler...

Harum'ın, Sorrow'a dikiş dikmeyi öğretişini seyretti, kızın hoşuna giden ve elinden gelen yegâne işti bu. Efendi'nin "Ortalıkta dolanıp durmasını engellemek için bunu yaptım," diyerek kızın her mevsim şöminenin başında uyumasına izin vermesine de sesini çıkarmadı. Lina'nın şüpheyle yaklaştığı ama kötü havalarda bile kıskanmadığı bir ödüldü bu. Halkı binlerce yıl boyunca insanların sığındığı barınaklar inşa etmişti ve Avrupalılar gelmemiş olsa binlerce yıl daha yenilerini inşa ederdi. Sonuçta eski kabile reisinin yanıldığı ortaya çıktı. Hem de fena halde. Avrupalılar ne kaçtı ne öldü. "Tam aksine," diye anlatırdı çocukları yetiştirmekten sorumlu olan yaşlı kadınlar, kabile reisi bu yanlış kehanet yüzünden özür dilemek zorunda kalmış ve cehaletleri veya hastalıklar yüzünden kaç tanesi ölürse ölsün daha fazlasının geleceğini itiraf etmişti. Köpek havlamasını andıran dilleriyle, hayvan postlarına olan çocuksu açlıklarıyla geleceklerdi. Toprak-

ları sonsuza dek çitlerle birbirinden ayıracak, koca ağaçları uzak ülkelere yollayacak, ayaküstü zevkler uğruna diledikleri kadını alacak, toprağı mahvedecek, kutsal mekânların kutsallığını bozacak ve sıkıcı, hayalgücü yoksunu tanrılarına tapmayı sürdüreceklerdi. Yaban domuzlarının okyanus kıyılarını mahvedip bir daha hiçbir bitkinin yetişemeyeceği kum tepelerine dönüştürmesine izin verdiler. Dünyanın ruhundan kopuk yaşadılar, toprağı satın aldılar ama anlamaya çalışmadılar ve bütün yetimler gibi iştahlarını doyurmanın imkânı yoktu. Kaderleri dünyayı çiğneyip bütün ilkel toplumları yok edecek dehşetler kusmaktı. Lina anlatılanların hepsinin doğru olduğuna emin değildi. Efendi ve Hanım'ın çiftliklerini idare etmeyi deneme biçimleri, yaşlı kadınların kehanetlerinin istisnaları olduğunun ispatıydı. O ikisi, toprak ve mal arasındaki ayrımın bilincinde görünüyorlardı, komşuları öyle yapmasa da hayvanlarını çitin içinde tutuyor ve yasalar buna izin verse de yiyecek arayan bir domuzu öldürmekte tereddüt ediyorlardı. Toprağın verdiği ne var ne yoksa sürülere yedirmektense tarımla geçinmeyi umuyor, kârlarını düşüreceğini bilmelerine rağmen topraktan daha uzun süre verim almalarını sağlayacak yöntemler kullanmayı seçiyorlardı. Yani Lina, Efendi'nin ve Hanım'ın değer yargılarına güveniyordu güvenmesine ama içgüdülerine güvenmiyordu. Eğer sezgileri biraz güçlü olsaydı asla Sorrow'u yakınlarında tutmazlardı.

Kız hem zor biriydi hem de sürekli ilgiye açtı. Örneğin, bugün güneş doğarken, birini süt sağmaya yollamak gerektiği için bu görevi ona verdiklerinde, hamile olduğu için tabureden düşmüş, ineğin memesini fazla sıkmış ve inek, Sorrow'un anlattığı kadarıyla onu tepmişti. Lina hasta yatağının başından ayrılıp inekle ilgilenmeye gitti. Onunla konuştu, bir melodi mırıldandı ve sonra büyük bir şefkatle

süt sağdı. Çıkan süt fazla değildi, değersizdi ama inek biraz olsun rahatlamıştı. Hayvanı biraz daha rahatlatabilmek için yağla memelerini ovan Lina işi bitince koşa koşa eve döndü. Hanım'ı Sorrow'la bırakmaktan hayır gelmezdi; kız yine hamile olduğundan eskisinden de daha güvenilmezdi. İyi zamanlarında bile nereye gitse bela yanından ayrılmıyordu. Lina'nın köyünde de eskiden öyle bir adam yaşardı. Kız anadilini unuttuğu gibi adamın adını da unutmuştu ama adının anlamının "arkasından ağaçlar devrilen adam" olduğunu hatırlıyordu, etrafta böyle bir etkisi vardı adamın. Sorrow da onun gibiydi, kız ortalıktayken civcivler yumurtadan çıkmıyor, tereyağı yemeğe lezzet katmıyordu. Lina, Hanım'ın oğullarının beklenmedik ölümlerinin Sorrow'un beraberinde getirdiği lanetle bağlantılı olduğuna emindi. İkinci bebeğin ölümünden sonra Lina, Hanım'ını bu tehlike konusunda bilgilendirme mecburiyeti duymuştu. Efendi'nin dönüşü şerefine kıyma hazırlıyorlardı. Buzağının bütün sabah kaynatılan bacakları artık soğumuştu. Masaya koydukları kemiklerin etrafındaki eti sıyırıp yağ ve kıkırdakla karıştırmaya başlamışlardı.

"Bazıları bile isteye kötülük yapar," dedi Lina. "Bazılarıysa varlıklarıyla şeytanı getirir. Ellerinde değildir."

Hanım başını kaldırdı. "Ne demek istiyorsun?"

"Oğlunuz, John Jacob. Sorrow geldikten sonra öldü."

"Sus Lina. Eski acıları körükleme. Bebeğim ateşli hastalıktan öldü."

"Ama Patrician da hastalandı ve..."

"Sus dedim. Bu ilkel saçmalıkları duymak istemiyorum, kollarımda ölmesi yeterince büyük bir acı." Ardından eti parçalara ayırıp üzüm, elma dilimleri, zencefil, şeker ve tuzla karıştırırken bebeklerin emzirme döneminde ne kadar kırılgan olduklarından bahsetti, sesi son derece ciddiydi. Lina

büyük kavanozu ortalarına aldı ve karışımı içine doldurdular. Sonra Lina kavanozun üstünü konyakla doldurup ağzını mühürledi. Dışarıda dört hafta veya biraz daha uzun süre durduktan sonra Noel yemeği için hazır olacaktı. O bunları yaparken Hanım buzağının beynini ve kalbini kaynar suya attı. Tereyağında kızartılıp yumurtalarla süslendikten sonra tam bir ziyafet olacaktı.

Güvenilmez Sorrow, üzüm bağlarıyla ve çimenlerle sohbet etmek için tek başına uzaklara gidip duran Sorrow tekrar hamileydi, yakında yine bakire bir doğum gerçekleştirecekti ve belki de, ne yazık ki, bu bebek ölmeyecekti. Ama ya Hanım ölürse, o zaman ne olacaktı? Kime sığınacaklardı? Bir zamanlar Efendi'nin ikinci evi ve müştemilatı inşa etmesine yardım eden ve seve seve çit için beyaz çamları kesen Baptistlerle ailenin arası soğumuştu. Sorun kısmen Hanım'ın, çocuklarının cennete gitmeyeceğini söyledikleri için onlardan nefret etmesiydi ama Lina'ya sorarsanız, Sorrow'un ortalıkta dolanışının Baptistleri ürkütmesinin de bunda payı vardı. Önceki yıllarda, Baptistler somon bırakmak için ara sıra çiftliğe uğramış, Hanım'ın bebeklerine şimdi kimsenin işine yaramayan beşikleri getirmişlerdi. Bahar geldiğinde rahip, çilekler ve böğürtlenlerle dolu sepetlerle eve uğrardı, bir keresinde geyik eti bile getirmişti. Artık elbette Baptist olsun olmasın, çiçekhastalığıyla lekelenmiş bir eve yaklaşmıyordu. Ne Willard ne Scully geldi, bunun Lina'yı hayal kırıklığına uğratmaması gerekirdi –ne de olsa ikisi de Avrupalıydı– ama uğrattı. Willard iyice yaşlanmıştı ama hâlâ özgürlüğünü kazanmaya çalışıyordu. "Baştaki yedi yıl uzayıp yirmi küsur yıl oldu," diyordu, borcunun uzamasına sebep olan suçların neler olduğunu uzun yıllar önce unutmuştu. Gülümseyerek hatırladıkları romla ilgili olanlardı, diğerleri kaçma girişimleriydi. Kemikleri sağlam, dinç bir delikanlı olan Scully'nin ise

sırtındaki yara izleri iyileşmeye başlamıştı ve gelecekle ilgili planları vardı. Annesinin kontratının süresini tamamlamak için çalışıyordu. Doğruya doğru, zorunlu işçiliğinin daha ne kadar süreceğini bilmiyordu ama Willard'ın veya Lina'nın aksine köleliğinin ölmeden önce sona ereceğini söyleyerek hava atardı. "Namussuz davranışlar ve itaatsizlik" suçuyla sömürgelere yollanan bir kadının oğluydu ve kadının ölümüyle yasalar gereği annenin kontratını oğlu devralmıştı. Derken Scully'nin babası olduğunu iddia eden bir adam kadının kalan borcunu ödemiş ve kendi masraflarını çıkarmak için zaman zaman oğlanı şimdiki efendisine kiralamaya başlamıştı. Kendisine borçlarının bir gün sıfırlanacağı söylenmiş ama bunun ne zaman olacağı açıklanmamıştı. Bunların yazılı olduğu yasal bir belge var, demişti oğlan Lina'ya. Lina'nın tahminlerine göre oğlan bu belgeyi görmemişti ve görseydi bile yazanları anlamazdı. Scully'nin emin olduğu tek şey, özgür olduğunda kendisine verilecek paranın at almasına veya ticarete girmesine yeteceğiydi. Ne ticareti, diye düşündü Lina. Eğer parasını alıp özgür kalacağı o muhteşem gün yakın zamanda gelmezse o da kaçacak, diye geçirdi içinden ve kim bilir belki o sayede Willard'a bahşedilmeyen iyi kadere kavuşurdu. Yaşlı adamdan daha zekiydi ve ayık kalmasını becerdiğinden kaçıp sağ kalma şansı vardı. Ama söylediği gibi yasal yollardan özgürlüğüne kavuşacağından şüpheliydi Lina; emeğiyle para kazanması hayalden ibaretti. Kadın ayrıca amaç uyumak olmadığında bile oğlanın Willard'la yatmaya itiraz etmediğini biliyordu. Güvenecek akrabaları veya evlatları olmayan Efendi'nin mülkünde erkek istememesine şaşmamalıydı. Son derece mantıklı bir tercihti. Hiç öyle olmadığı zamanlar dışında elbette. Örneğin şimdi: Güçten düşmüş, elinden iş gelmeyen iki kadın, biri yatağa mahkum, diğeri hamileliğinin son dönemlerinde; aş-

kın belini büktüğü kaçak bir kız ve ayın gökte yükseleceği de dahil olmak üzere artık hiçbir şeyden emin olmayan Lina. Ne yapacaklardı?

Ölme, Harum'ım ölme. Kendisi, Sorrow, yeni doğmuş bir bebek ve belki Florens. Üç efendisiz kadın ve bir bebeğin dünyada, tek başlarına hiç şansı olmazdı. Kimsenin malı olmadıklarından herkes onlar üzerinde hak iddia edebilirdi. Hiçbirinin miras hakkı yoktu; hiçbiri kiliseye bağlı değildi ve kilise kayıtlarında yer almıyordu. Dişi ve kanunların tanımadığı kişiler olduklarından Hanım ölürse ve kendileri çiftlikte kalmayı sürdürürlerse mülkü işgal eden kişiler olarak görülür, en iyi ihtimalle satışa çıkarılır veya kiralanır, en kötü ihtimalle saldırıya uğrar, kaçırılır veya sürgüne gönderilirlerdi. Çiftliğe muhtemelen el konulur ve tüm mal mülk açık artırmayla Baptistlere satılırdı. Lina herkesin birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğu bu ufak ailedeki statüsünün tadını çıkarmıştı ama şimdi bunun tam bir budalalık olduğunu görebiliyordu. Efendi ve Hanım açık görüşlü dürüst hayatlar sürebileceklerine inanmışlardı ama bir vârisleri olmadığından onca çabanın, sahip oldukları şeylerin hiçbir anlamı yoktu. Toplumdan kopuk bir hayat sürmeleri ve bencil bir mahremiyet içinde yaşamaları bir topluluğun üyesi olmanın getirdiği tesellilerden ve korumacılıktan mahrum bırakmıştı onları. Baptistler, Presbiteryenler, kabile, ordu, aile... Herkesin bir çemberin içinde olmaya ihtiyacı vardı. Kibirleri yüzündendi, diye düşündü Lina. Tek başlarına idare edebileceklerini, kendi kendilerine yetebileceklerini sandılar; Âdem ve Havva veya hiçlikten gelen ve kendi kendilerini yaratmış tanrılar gibi tek başlarına hayatı şekillendirebileceklerini düşündüler. Lina'nın onları uyarması gerekirdi ama kendini adamışlığı küstahlık etmesini engellemişti. Efendi hayattayken gerçekleri, aslında aile olmadıkları gerçeğini, düşünme

biçimlerinin bile birbirine benzemediği gerçeğini gizlemek kolaydı. Artık koşullar değişmişti. Hepsi, her biri aslında yetimdiler.

Lina güneşin yumuşak, sarı ışığının içeri süzülüp Hanım'ın yatağının ayakucunu aydınlattığı ufak pencereden dışarı baktı. Yolun sonunda kayın ormanı vardı. Sık sık yaptığı gibi ağaçlarla konuştu.

"Bu toprak bizim evimiz, sizin ve benim," diye fısıldadı. "Ama sizin yerinize ben kendi toprağımda sürgünüm."

Lina'nın Hanım'ı bir şeyler mırıldanıyordu şimdi, Lina'ya veya kendine bir hikâye anlatıyor, gözlerindeki karanlığa bakılırsa önemli olduğuna inandığı bir şeyler söylüyordu. Yaralarla kaplı ağzını ve kullanılamaz haldeki dilini zorlamasını gerektirecek kadar önemli ne olabilir, diye geçirdi Lina içinden. Hanım, elini güç bela havaya kaldırıp bir şeyleri işaret etmeye çalıştı.

Lina, Hanım'ın gözlerinin baktığı yere bakıyor: Hanım'ın süslü eşyaları, Efendi'nin verdiği paha biçilemez ve hiçbir zaman kullanılmamış hediyeleri tuttuğu sandık. Saygın kadınların giymeyeceği türden dantelli bir yaka, ucundaki tavus kuşu tüyü çoktan kırılıp ikiye bölünmüş bir şapka. İpek giysilerin üstüne konmuş işlemeli çerçeveli, gümüşü kararmaya başlamış ayna seti.

"Ba' ve - ver," dedi Hanım.

Lina aynayı alırken, lütfen hayır, lütfen bakma diye düşünüyordu. İnsan sağlıklıyken bile aynaya bakmamalı; çünkü yansımalar insanın ruhunu tüketir.

"A-cele," diye inledi Hanım yalvarırcasına.

Çaresizlik içinde bu komuta boyun eğen Lina aynayı Hanım'ına götürdü. Artık öleceğine her zamankinden daha emin olarak onu kadının eldivenli ellerine bıraktı. Kendisinin de öleceğine inanıyordu; çünkü hayatı ve geri kalan her şey

Hanım'ın yaşamasına, Hanım'ın yaşaması ise Florens'ın kendisine verilen görevi tamamlamasına bağlıydı.

Lina görür görmez âşık olmuştu ona, daha karda tir tir titrediğini gördüğü o ilk anda. Haftalarca konuşmayan ama konuştuğunda ne kadar hoş ve melodik bir sesi olduğu ortaya çıkan uzun boyunlu, ürkmüş bir çocuktu Florens çiftliğe getirildiğinde. Her nasılsa bu çocuk Lina'nın bir zamanlar yaşadığı, herkesin hem her şeye sahip olduğu hem hiçbir şeye sahip olmadığı o eve olan sonsuz özlemini dindirmeyi başarmıştı. Kendini adamışlığını güçlendiren belki de kızdan yayılan çaresizlikti. Ne olursa olsun Lina onu korumak ve Sorrow gibi birine son derece doğal gelen yozlaşmadan uzak tutmak istiyordu. Yakın zamanda Florens ile demircinin arasına girmeye karar vermemiş miydi? Adam geldikten sonra Lina, genç kızda bir zamanlar kendisinde de olan arzuların belirdiğini fark etmişti. Mantığın ötesine geçen, bilincin sınırlarını aşan, insanın kanını kaynatan arzular. Genç bir vücut, dünyada var oluşunun yegâne sebebi olan dili, kendi dilini konuşuyor. Adam –fazlasıyla parlak, fazlasıyla uzun, hem kibirli hem yetenekli özgür bir zenci– geldiğinde yalnızca Lina tehlikeyi gördü ama şikâyet edebileceği kimse yoktu. Hanım kocasının evde kalacağını bilmenin mutluluğuyla aptallaşmıştı ve Efendi, demirciye kardeşiymiş gibi davranıyordu. Lina, toprağa çizilmiş çizgilere bakarak kafa kafaya verdiklerini görmüştü. Başka bir zaman Efendi'nin yeşil bir elmayı kestiğini gördü, sol çizmesini kayalardan birine yaslamıştı, hem ağzı hem elleri oynuyordu; demirci ise gözlerini dikmiş işverenini dinliyor ve başını sallayarak karşılık veriyordu. Derken Efendi, son derece normal bir şeymiş gibi bıçağıyla elmadan bir dilim kesip demirciye uzattı. Demirci de son derece normal bir durummuş gibi karşılık vererek ağzına attı elma dilimini. O günden beri Lina, başlarına gelecek

felaketi hisseden tek kişinin kendisi olduğunu biliyordu. Kara bulutları, özgür zencinin sebep olacağı felaketleri sadece o görebiliyordu. Şimdiden Florens'ı bozmuştu, genç kız kendisine veda etmeye dahi zahmet etmeyen bir adamı arzulamanın ne kadar aptalca olduğunu kabullenmeyi reddediyordu.Lina, "Sen adamın ağacındaki yapraklardan birisin," diyerek onu aydınlatmayı denediğinde Florens başını iki yana sallamış, gözlerini kapamış ve "Hayır, ben onun ağacıyım," diye cevap vermişti. Lina'nın kalıcı olmayacağını umduğu hava değişimi, çiftliğin bütün iklimini değiştirmişti birkaç haftada.

Çiftliğe getirildiğinde Florens, Lina'nın sessiz ve utangaç haliydi. Yıkımdan önceki, günahtan önceki, erkeklerden önceki haliydi. Lina, Patrician'ın etrafında dört dönmüş, küçük kızın sevgisi için Hanım'la yarışmıştı ama bu kız farklıydı. Patrician'ın ölümünün hemen ardından çiftliğe gelen bu kız sadece onundu, sadece onun olacaktı. Onu adam edilmesi imkânsız Sorrow'un tam zıddı olarak biçimlendirecekti Lina. Florens şimdiden okuma yazma biliyordu, bir işi tamamlaması için defalarca onu uyarmak gerekmiyordu, her şeyi nasıl yapacağını tek bir kez açıklamak yetiyordu. Sadece güvenilir olmakla kalmıyor, minnetin ne demek olduğunu da biliyordu. Kendisine gösterilen ilginin her zerresinin de değerini biliyordu genç kız. Başının okşanmasının, tasdik eden bir gülümsemenin değerini biliyordu... Yan yana yatmış, Florens'ın, Lina'nın hikâyelerini keyifle dinlediği unutulamaz geceler geçirmişlerdi. Bu hikâyeler çoğunlukla sadık karılarının kelleleri uçuran kötü adamlarla; iyi çocukların ruhlarını zamanın olmadığı bir yere taşıyan kardinallerle ilgiliydi. Kız, özellikle çocuklarını kurtlardan ve doğal afetlerden korumak için mücadele eden annelerin hikâyelerini seviyordu. Lina, kalbi sızlayarak da olsa kızın en sevdiği hikâyelerden birini ve ardından yaptıkları konuşmayı hatırladı.

Bir varmış bir yokmuş, bir anne kartal yumurtalarını yılanların ve vahşi hayvanların ulaşamayacakları kadar yüksekte bir yuvaya bırakmış, diye başlıyordu hikâye. Kapkara, parlak gözlerini bir an bile yumurtalardan ayırmazmış. Tek bir yaprak bile kıpırdasa bakışları keskinleşir, yaklaşan başka bir canlının kokusunu aldığında başı yukarı kalkar ve tüyleri kabarırmış. Yavrularını korumak için pençelerini kayalara sürterek keskinleştirmiş, gagası da savaş tanrılarının mızrakları kadar ölümcülmüş. Yavrularını korumak konusunda çok kararlıymış. Baş edemeyeceği bir düşmanı varmış ne yazık ki: İnsanoğlunun şeytani zekası. Bir gün gezginin biri yakınlardaki bir dağa tırmanmış. Zirveye oturup aşağıdaki manzaranın keyfini çıkarmış. Masmavi göl, sonsuzluğa uzanan kayalar, gökkuşağıyla süslenmiş, yelkenliler gibi gökte süzülüp giden bulutlar. Gezgin, bu güzelliklere bakıp bir kahkaha atmış. "Ne kadar mükemmel! Artık bütün bunlar benim." Bu kelimeler gök gürlemesi gibi vadilerde yankılanmış, yeni açmış güller ve ebegümeciyle kaplı ovalara kadar ulaşmış. Yaratıklar mağaralarından çıkmışlar, bu sözün ne anlama geldiğini merak ediyorlarmış. *Benim. Benim. Benim.* Kartalın yumurtalarından biri sallanmış ve hatta birinde ufak bir çatlak oluşmuş. Kartal bu garip, anlamsız gök gürlemesinin, anlaşılamaz sesin kaynağını bulabilmek için başını kaldırıp sağa sola bakınmış. Gezgini gördüğünde, kahkahalarını ve gırtlağından dökülen acayip sesi susturmak için pençelerini uzatıp ona doğru pike yapmış.

Ama saldırıya uğrayacağını fark eden gezgin sopasını kaldırıp bütün gücüyle kartalın kanadına vurmuş. Çığlıklar atarak aşağı düşmüş anne kartal. Düşmüş, düşmüş, gökkuşağıyla sarılmış bulutların arasından masmavi gölün, sonsuz kayaların ötesine doğru düşmeye devam etmiş. Attığı çığlıklar artık onu taşıyamayan kanadının yerine kartalı uçuran rüzgârın gürültüsüne karışmış.

"Kartal şimdi nerede?" diye fısıldamıştı Florens o zaman.

"Hâlâ düşüyor," diye cevaplamıştı Lina. "Sonsuza kadar düşecek."

Florens nefes alamaz olmuştu. "Ya yumurtalar?" diye sormuştu.

"Yavrular yumurtadan çıktıklarında yapayalnızdılar," demişti Lina.

"Hayatta kaldılar mı?" Florens'ın fısıltısı endişe doluydu.

"Kaldık," demişti Lina.

Ne zaman bu hikâyeyi anlatsa ve ne zaman bu konuşmayı yapsalar, Florens iç çekip başını Lina'nın omzuna yaslar ve dudaklarında küçük kızlara özgü masum bir tebessümle uykuya dalardı. Anne açlığı –anne olma veya bir anneye sahip olma açlığı– ikisini birbirine bağlıyordu ve bu bağ sonsuza dek kopmayacaktı. Florens büyüdükçe hızlı öğrenen bir çocuk olduğunu tekrar tekrar ispatladı. Bilgiye açtı ve adama olan aşkı onu kör etmese demirciyi bulmaya yollamak için mükemmel bir seçim olurdu.

Hanım aynada yüzüne bakarak kendini lanetlemekte ısrar edince Lina kötü şansa davetiye çıkarmak anlamına gelen bu düşüncesiz eylemi görmezden gelerek odadan ayrıldı. Yapılması gereken bir sürü iş vardı ve her zamanki gibi Sorrow ortalıkta yoktu. Hamile olsun veya olmasın en azından ahırlardaki pisliği temizleme işini üstlenebilirdi. Lina, ahıra, soğuk havalarda Florens'la birlikte uyudukları kırık kızağa baktı. Demirlerden yatağa kadar giden örümcek ağlarını gördüğünde iç çekti. Sonra ciğerlerindeki bütün hava boşaldı. Florens'ın pabuçları; on yıl önce ona yaptığı tavşan derisi pabuçlar iki vakur tabut gibi bir başlarına kızağın altında duruyordu. Sarsılmış olarak ahırdan çıkıp kapının eşiğinde kımıldamadan durdu. Nereye gitmeli? O, Hanım'ı kötü ruhları kışkırtmaya iten kendine acıma duygusuna katlana-

mazdı; bu yüzden ölü bebeğiyle konuşmak için sık sık nehir kenarına inen Sorrow'u aramakta karar kıldı.

Nehir, düğün kutlamalarından ayrılmaya gönülsüz bir gelin gibi, usul usul gökyüzünü terk etmeye hazırlanan güneşin son ışıklarıyla pırıldıyordu. Sorrow görünürde yoktu ama Lina'nın burnuna ateşin cezbedici kokusu geldi. Kokunun geldiği yöne doğru gitti. Dumana doğru ilerlerken tedbirliydi. Bir süre sonra sesler duydu. Kalabalık, bilinçli olarak alçak sesle konuşan insanlar. Seslere yüz metre kadar yaklaştığında toprağa kazılan derin çukurda yakılan ateşi ve etrafına toplanan insanları gördü. Bir oğlan ve birkaç yetişkin ağaçların altında kamp yapmıştı. Adamlardan biri uyuyor, diğeri dalları yontuyordu. İkisi beyaz, üç kadın yemekten kalan izleri temizlemekle meşguldü. Fındık kabuklarını, mısır püsküllerini ve diğer artıkları paketliyorlardı. Silahsız ve barış yanlısı olduklarına inanan Lina, biraz daha yaklaşmakta bir mahzur görmedi. Kendisini görmelerine izin verdiğinde uyuyan adam hariç hepsi bir anda ayağa fırladılar. O zaman Lina, Florens'ın bindiği arabadaki yolcuları tanıdı. Yüreğine bir ağırlık çöktü. Neler olmuştu?

"İyi akşamlar," dedi adam.

"İyi akşamlar," diye cevapladı Lina.

"Bu topraklar sizin mi Bayan?" diye sordu adam.

"Hayır ama burada kalabilirsiniz."

"Teşekkür ederiz. Size yük olmayacağız." Adam gevşediğinde diğerleri de ona uydu.

"Sizi hatırlıyorum," dedi Lina. "Arabadaydınız. Hartkill'e gidiyordunuz."

Yabancılar ne cevap vereceklerini düşünürlerken derin bir sessizlik oluştu.

"Bir de genç kız vardı, onu arabaya ben bindirmiştim," diye devam etti Lina.

"Doğru ya!" dedi adam.

"Ona ne oldu?"

Kadınlar başlarını sallayıp omuz silktiler. "Arabadan indi," dedi biri.

Lina nefes alamıyormuş gibi elini boynuna götürdü. "İndi mi? Niçin?"

"Bilmiyorum. Yanılmıyorsam ormana gitti."

"Tek başına mı?"

"Ona bizimle gelmesini söyledik. Gelmemeyi seçti. Galiba acelesi vardı."

"Nerede? Arabadan nerede indi?"

"Bizimle aynı yerde. Handa."

"Anlıyorum," dedi Lina. Anlamıyordu ama ısrar etmemenin akıllıca olacağına hükmetmişti. "Bir ihtiyacınız var mı? Çiftlik uzakta değil."

"Teşekkürler ama gerek yok. Hava iyice karardığında yola devam edeceğiz."

Uyuyan adam artık uyanmış Lina'yı süzüyordu. Diğeri gözlerini nehre dikmişti. Kalan malzemelerini de topladıklarında Avrupalı kadınlardan biri diğerlerine döndü.

"Gitsek iyi olacak. Yoksa beklemez."

Diğerleri kelimelere dökmeseler de ona hak verdiklerini göstermek için oyalanmadan nehrin yolunu tuttular.

"Elveda," dedi Lina.

"Hoşçakalın. Tanrı sizi korusun."

O zaman ilk adam Lina'ya döndü. "Bizi hiç görmediniz, değil mi Bayan?"

"Hayır, görmedim."

"Size minnettarız," dedi şapkasının kenarına dokunarak.

Yeni yapıya bakmamak için özel bir çaba harcayarak eve dönen Lina, Florens'ın başına kötü bir şey gelmediğini duyduğu için rahatlamıştı ama eskisinden daha da çok korku-

yordu. Kaçakların amacı ayrıydı, Florens'ınki ayrı. Lina eve girmek yerine bir süre yolda dolandı, iki yöne baktı ve başını kaldırıp havayı kokladı. Bahar her zamanki gibi güvenilmezdi. Beş gün önce kokusunu aldığı sağanak her zamankinden uzun sürmüştü ve sıradan bahar yağmurlarından daha şiddetliydi. Bu yağmurun Efendi'nin ölümünü hızlandırdığına inanıyordu. Onu güneşin pırıl pırıl parladığı sıcak bir gün ve ağaçları saran donuk yeşil sis takip etmişti. Lina'yı asıl endişelendiren sisten sonra bastıran ani kardı, kadını şaşırtmış ve tedirgin etmişti; çünkü artık Florens'ın karda seyahat etmesi gerekecekti.

Artık genç kızın yola devam ettiğini biliyordu. Lina bulutların ve rüzgârların başka neler getireceğini çözmeye çalışarak gökyüzüne baktı. Havanın yumuşayacağı sonucuna vardı; bahar yavaş yavaş dengesini bulmaya başlamıştı. İçi biraz rahatlamış olarak hasta yatağının başına döndüğünde Hanım'ın kendi kendine konuştuğunu duydu. Yine kendine mi acıyordu? Hayır, bu sefer kendi çehresinden özür dilemiyordu kadın, şaşırtıcı ama dua ediyordu. Ne için, kime; cevabı bilmiyordu Lina. Hıristiyan tanrısına kabalık ettiğini görmemiş olsa da Hanım'ının ona karşı kayıtsız olduğunu düşünmüştü hep, dine düşman değildi ama dinle de pek işi olmazdı. Bu sebeple dualar biraz şaşırttı, biraz da utandırdı onu. Ölüm döşeğinde pek çok kişi fikir değiştirir, diye geçirdi içinden. İnsanın son nefesini verirken aldığı kararlar hem güçlü hem güvenilmez olurdu. Kriz anında mantığın ipleri ele aldığına ender rastlanırdı. İyi ama ya Florens? Koşullar değiştiğinde ne yaptığına bak: Diğerleri kaçtığında yoluna devam etmeyi seçmişti. Doğru bir seçim. Cesur bir seçim. Ama başarabilecek miydi? Yapayalnız? Ayağında Efendi'nin çizmeleri, yanında mektup, biraz yiyecek ve göğsünde demirciyi yeniden görmek için yanıp tutuşan bir kalple devam ediyordu yoluna. Ama dönecek miydi, onunla, onu bulduktan sonra, onsuz? Yoksa hiç dönmeyecek miydi?

5

Gece zifiri karanlık, bir yıldız bile yok ama birden ay kıpırdıyor. Yaprakların ucu fena batıyor, orada dinlenmeme imkân yok. İnip daha iyi bir yer arıyorum. Ay ışığında bir kovuk buluyorum kendime, önce seviniyorum ama meğer içi karınca doluymuş. Genç bir köknar ağacının dallarını kırıp üst üste yığıyor ve altlarına kıvrılıyorum. Dallar ince olduklarından üstüme düşseler de bir şey olmaz. Toprak nemli ve soğuk. Gecenin koyu karanlığını mekân tutmuş yaratıklar yaklaşıp beni kokladıktan sonra uzaklaşıyor. Ağaçlardan inen ve yerde sürünen yılanlara karşı tedbirliyim ama Lina seçme şansları varsa bizi ısırmayacaklarını veya bir lokmada yutmayacaklarını söyler. Kıpırdamadan yatıyor, suyu düşünmemeye çalışıyorum. Başka bir geceyi, toprağın nemli olduğu başka bir zamanı düşünüyorum. Mevsimlerden yaz ve toprak karla değil, çiğle ıslanmış. Bana demiri işlemekten bahsediyorsun. Cevherin toprağın yüzeyine yakın olmasının seni mutlu ettiğini anlatıyorsun. Metali şekillendirmenin verdiği güçlü tatmin duygusu. Baban da bu işi yaparmış, babanın babası ve onlardan öncekiler de... Toprak fırınlar kullanırlarmış. Atalarının adını andığın anda gökyüzünde iki baykuş beliriyor, onayladıklarını böyle belli ettiklerini, seni kutsamak için kendilerini gösterdiklerini söylüyorsun. Bak, kafalarını oynatışlarına bak, diyorsun. Seni de onaylıyorlar, diyorsun bana. Beni de kutsuyorlar mı, diye soruyorum. Bekle, diyorsun. Bekle ve gör. Bence kutsuyorlar; çünkü bak, geliyorum. Sana geliyorum şimdi.

Lina savaşçıları ve avcıları kollayan ruhlar olduğundan bahseder; bakireleri ve anneleri koruyan ruhlar da varmış. Ben bunlardan hiçbiri değilim. Rahip efendi komünyonun en büyük umut olduğunu, sonra duaların geldiğini söyler. Buralarda komünyon yok ve istediğim şeyin hoşuna gitmeyeceğini bildiğimden Bakire'ye dua etmeye utanıyorum. Hanım bu konularda pek konuşmuyor. Baptistlerden uzak durur ve köy kadınlarının yaptığı toplantılara katılmaz. Üçümüz, Hanım, Sorrow ve ben iki danayı satmaya gittiğimizde, seyahat ettiğimiz arabanın peşine takılıp canını sıkıyorlar. Hanım satış için pazarlık ederken kenarda bekliyoruz, Sorrow arabadan inip arkaya dolandığında köylü kadınlardan biri defalarca suratını tokatlayıp ona bağırıyor. Hanım neler olduğunu öğrendiğinde yüzü kıpkırmızı kesiliyor. Köylü kadının yüzü de öfkeden alev alev. Sorrow'un gözlerindeyse olup bitenlere aldırmayan bir ifade var. Tartışma bitiyor, Hanım'la beraber at arabasına dönüp oradan uzaklaşıyoruz. Bir süre sonra atın dizginlerini çekip arabayı durduruyor. Sorrow'a dönüp suratına okkalı bir tokat indiriyor, seni budala diyor. Çok şaşırıyorum. Hanım bize asla vurmaz. Sorrow ne ağlıyor ne karşılık veriyor. Hanım başka şeyler de söylüyor ona, daha yumuşak sözler ama benim tek görebildiğim gözleri. Gözlerinde Ney Kardeşleri beklediğimiz sırada Lina ile bana bakan kadınların gözlerindekini anımsatan bir ifade var. Ürkütücü değil, inciten, acıtan bakışlar. Hanım'ın yufka yürekli olduğunu biliyorum. Soğuk bir kış günü ben daha küçücükken Lina, Hanım'a, ölen kızının ayakkabılarını bana verip veremeyeceğini sordu. Her biri altı düğmeli siyah ayakkabılar. Hanım ona izin veriyor ama beni ayakkabılarla gördüğü anda kara yığılıp hüngür hüngür ağlıyor. Efendi dışarı çıkıp karısını kucağına alıyor. Eve taşıyor onu.

Ben hiç ağlamam. Kadın pelerinimi ve ayakkabılarımı çaldığında, teknede soğuktan donmak üzereyken bile gözümden yaş akmadı.

Aklıma doluşanlar hep beni hüzünlendiren düşünceler. Bu yüzden kendimi seni düşünmeye zorluyorum. Dünyaya kattığın şeylerin ne kadar güçlü, ne kadar güzel olduğundan bahsedişini... Dayanıklı... Bence sen de öylesin. Benim, beni koruyacak ruhlara ihtiyacım yok. Komünyon veya dua istemez. Koruyucum sensin. Sadece sen. Gerçekten beni koruyabilirmişsin. New Amsterdam'dan gelmiş özgür bir adamsın ve hakların olduğunu söylüyorsun. Will ve Scully gibi değil, Efendi gibisin. Özgür olmanın veya özgür olmamanın nasıl bir his olduğunu, ne anlama geldiğini bilmiyorum. Derken bir anı beliriyor zihnimde. Efendi'nin kapısı bitmiş ve sen çok uzaklara gitmişsin. Bazen seni bulurum umuduyla yürüyüşe çıkıyorum. Yeni evin arkasına, tepeye, tepenin ötesine bakıyorum. Karaağaçlar arasındaki patikayı görünce yürümeye devam ediyorum. Yol yabani otlarla kaplı. Patika kıvrılıp ormandan uzaklaşırken sağ tarafta kayalıklar beliriyor. Solda bir tepe var. Yüksek, çok yüksek. Tepeye kadar tırmandığımda daha önce hiç görmediğim kızıl çiçekler görüyorum. Her yer onlarla kaplı. İnsanın başını döndüren bir kokuları var. Çiçek toplamak için elimi uzatıyorum. Bir ses duyuyorum, kayalıkların orada dolaşan bir atla karşılaşıyorum başımı çevirdiğimde. Harika! Muhteşem! Beni çağıran kokular ile atın arasında dururken dünyanın bana daha neler sunabileceğini merak ediyorum. Sanki beni saran ipler vardı ve bir anda hepsi gevşedi, şimdi ister aygıra doğru gidebilir, ister çiçeklerin arasına dönebilirim. İplerin gevşemesi beni korkutuyor. Özgürlük de böyle bir şey mi? Hiç hoşlanmıyorum bundan. Senden özgür kalmak istemiyorum, sadece seninleyken his-

sediyorum yaşadığımı. Bir seçim yapıp günaydın dediğimde aygır kaçıp gidiyor.

Şimdi başka bir şeyi, geleceği haber veren başka bir hayvanı düşünüyorum. Efendi her mayıs banyo yapar. Küveti kova kova sıcak suyla dolduruyor, içine kekik serpiştiriyoruz. Dizleri sudan çıkmış, saçları kafasına yapışmış halde bir süre küvette oturuyor. Hanım sabun ve küçük fırçayla yanına gidiyor. Derisi kıpkırmızı olana kadar Efendi'yi keseliyor. Efendi sudan çıktığında da onu bir örtüye sarıp kuruluyor. Ardından kendisi küvete girip su dökünüyor. Efendi onu keselemiyor. Eve dönüp giyiniyor. Bir geyik ağaçların arasından çıkıp açıklığa geliyor. Hepimiz, Hanım, Lina ve ben onu görüyoruz. Tek başına olduğu yerde durup küvete bakıyor. Hanım kollarıyla memelerini örtüyor. Gözleri kocaman açılıyor. Beti benzi atıyor. Lina bağırıp taş atıyor geyiğe. Hayvan yavaşça dönüp uzaklaşıyor. Kabile reisleri gibi gururlu. Hanım üzerine kara bir lanet çökmüş gibi titriyor. O an o kadar küçük görünüyor ki gözüme. Onunla veya herhangi biriyle ilgilenmeyen sıradan bir geyikti işte. Hanım bağırmıyor. Yıkanmayı sürdürmüyor. Seçme riskine girmiyor. Efendi dışarı çıkıyor. Hanım ayağa fırlayıp ona koşuyor. Kekikler çıplak vücuduna yapışmış. Lina ve ben bakışıyoruz. Neden korkuyor, diye soruyorum. Hiçbir şeyden, diyor Lina. Öyleyse niçin Efendi'ye koştu? Çünkü, diye cevaplıyor Lina. Aniden alçalan bir kırlangıç sürüsü ağaçların dallarına konuyor. Sayıları o kadar fazla ki, ağaçlar kuş açmış zannedersiniz, yapraklar görünmüyor. Lina ormanı işaret ediyor. Dünyayı biz şekillendirmeyiz. Dünya bizi şekillendirir. Kırlangıçlar geldikleri gibi çabucak ve sessizce uçup gidiyor. Lina'yı anlamıyorum. Beni ve dünyamı şekillendiren sensin. Oldu ve bitti. Seçim yapmama gerek kalmadı.

6

Ne kadar sürecek, kaybolacak mı, adamı bulacak mı, adam gelecek mi, yolda birileri ona tecavüz mü edecek yoksa? Pabuçlara ihtiyacı vardı, ayaklarını örten pis paçavraların yerini alacak düzgün pabuçlara... Ve ancak Lina ona pabuçları yaptığında sessizliğini bozdu.

Rebekka'nın düşünceleri karman çormandı, olaylar ve zamanlar birbirine karışıyordu. İnsanlar hariç. Bir tek onları net hatırlıyordu geçmişi düşündüğünde. Yutkunma ihtiyacı, yutkunuşun verdiği acı, tırnaklarını derisine geçirip etini parçalamak için duyduğu karşı konulması güç arzu sadece bilinci kapandığında kayboluyordu. Uyku bile yetmiyordu onu kurtarmaya; çünkü uyanık olduğunda ne yaşıyorsa rüyalarında da aynısını görüyordu.

"Bu topraklara gelmek için altı hafta yabancılar arasında sıçtım."

Güvendiği ve düşüncelerine değer verdiği tek kişi Lina olduğundan bunu sadece ona söyledi. Aynı şeyleri defalarca anlattı kadına. Şimdi, bahar gecesinin lacivert göğüne baktığı sırada, ter içindeki vücudunu yelpazeleyen Lina'ya aynı şeyleri anlatıyordu.

"Yabancılar arasında," dedi Rebekka. "O sıkış tıkış alt güvertede başka seçeneğim yoktu."

Gözlerini yelpazeyi bir kenara bırakıp yatağın kenarına çömelen Lina'ya dikti.

"Seni tanıyorum," dedi Rebekka çok emin olmasa da ve galiba gülümsedi. Bazen başka tanıdık yüzler de görüyordu,

yatağın etrafında dolandıktan sonra geldikleri yere dönen yüzler: Kızı, kutularını taşıyıp bağlarını kontrol eden denizci, idam sehpasındaki adam. Hayır, karşısındaki yüz gerçekti. Endişeli gözlerini, esmer tenini tanıyordu. Nasıl olur da şu dünyadaki tek arkadaşını tanımazdı? Doğru hatırladığını kendine ispat etmek istercesine, zihninin açıldığı o ender anda, "Lina, hatırlıyorsun değil mi?" dedi kadına. "Şöminemiz yoktu. Hava soğuktu. Çok soğuk. Sağır veya dilsiz olduğunu düşünmüştüm. Kan, yapış yapış. Ne kadar yıkarsan yıka çıkmıyor..." Bir sırrı paylaşıyormuşçasına fısıldayarak konuşuyordu. Derken zihninin anılar ile ateşli hastalığın yarattığı halüsinasyonlar arasında kaybolup gitmesiyle birlikte yeniden sessizliğe büründü oda.

Yaşadığı hiçbir şey onu sudaki hayata, suya dair, suyun üzerinde bir hayata hazırlamamıştı; deniz hem hasta ediyor hem de kendine çekiyordu kadını. Görüntüsü kadını büyülüyordu; özellikle de kadınların bir saatliğine üst güverteye çıkabildikleri öğle vakti.. O zaman denizle konuşurdu. "Dalga olmasın, beni korkutma. Hayır, canlan, canlan ve beni heyecanlandır. Sırlarını saklayacağıma inan: Kokun âdet kokusu gibi, dünya sana ait ve toprak seni eğlendirmek için yaratılmış, altındaki dünya ise hem mezarlık hem cennet."

Kıyıya vardıklarında Rebekka'yı en çok şaşırtan kocası konusunda ne kadar şanslı olduğunu keşfetmekti. Buna en çok kendi şaşırdı. On altı yaşına bastığında babasının onu yol parasını ödeyecek ilk kişiye yollayacağını biliyordu, doyuracağı bir boğazın eksilmesini sabırsızlıkla bekliyordu adam. Denizci olduğu için her şeyden ilk haberdar olanlardandı. Bir gün tayfalardan biri, iyi tanıdığı bir adamın eş aradığını haber verdi: Sağlıklı, faziletli, uzak diyarlara seyahat etmeye razı bir kadın isteniyordu. Adam tereddütsüz büyük kızını önerdi. Ukala olanı, sürekli soru soran isyankar kızı.

Rebekka'nın annesi bu "satışa" karşı çıktı. Anne buna satış diyordu çünkü bahsi geçen damat adayı, eşinin çeşitli "masraflarını telafi etmek için" para yollamayı teklif etmişti. Sevgisinden veya kızına ihtiyaç duyduğundan değildi annenin itirazı. Müstakbel kocanın yerlilerin arasında yaşamasından hoşlanmamıştı. Rebekka'nın annesinden öğrendiği haliyle din, dipsiz nefretten beslenen bir alevdi. Annesi babası birbirlerine ve çocuklarına karşı son derece kayıtsız olsalar da dini konularda tutkuluydular. Din lafı edildi mi içlerindeki alev sönmek bilmezdi. Yabancılara gösterilen merhametin kırıntısı bile onlara göre bu alevi tehdit eden bir esintiydi. Rebekka'nın Tanrı inancı anne ve babasınınki kadar güçlü değildi, onun çok güçlü bir tür kral olduğunu düşünüyor ve kendini yeterince Tanrı'ya adamamış olmanın utancını, Tanrı'nın kudretinin ve iyiliklerinin, ona inanan kişinin hayalgücüyle doğru orantılı olduğunu varsayarak bastırıyordu. Sığ inananlar sığ tanrıları tercih ederdi. Utangaç insanlar kendileri yerine intikam alacak bir Tanrı hayal ederdi. Babası kızı evlendirmeye hevesli olsa da annesi yerlilerin ve dinsizlerin karaya adım atar atmaz onu doğrayacakları konusunda kızı uyardı. Rebekka çiftliğe gidip Lina'yla karşılaştığında, onu yeni kocasının kendileri için inşa ettiği tek odalı kulübenin önünde beklerken gördüğünde bu yüzden korktu ve geceleri hiçbir zaman kapıyı sürgülemeyi ihmal etmedi. Kuzgun saçlı, garip tenli kızın asla yakınlarında uyumasına müsaade etmedi. On dört on beş yaşlarındaydı, ciddi görünüşlüydü ve aralarında güven bağının yeşermesi uzun zaman aldı. Sonunda belki ikisinin de ailesi olmadığından, belki ikisinin de aynı adamı mutlu etmeleri gerektiğinden veya belki ikisi de çiftliği idare etmek konusunda eşit ölçüde cahil olduklarından sonunda birbirlerinin can yoldaşı oldular. İşleri paylaşma zorunluluğundan doğan sessiz bir ittifakın

kazancıydı dostlukları. Derken, ilk bebek doğduğunda Lina ona o kadar iyi baktı ki, Rebekka baştaki korkularından ötürü kendinden utandı ve hiçbir zaman öyle şeyler düşünmemiş olduğunu farz etmeyi seçti. Şimdi yatağında elleri sargılar, her yanı yara yara bere içinde, dudakları dişlerini ortaya çıkaracak kadar gerilmiş halde yatarken, kaderini çaresizce başkalarının eline teslim etmiş ve geçmiş huzursuzlukları hatırlatan sahnelerin pençesine düşmüştü. Meydanda gördüğü ilk idamlar, idam sehpalarının etrafını kuşatan mutlu kalabalık. İlkini gördüğünde herhalde daha iki üç yaşlarındaydı ve kalabalık onlarla alay ediyor ve ölümlerinin tadını çıkarıyor olmasa, ölülerin yüzleri onu korkuturdu. Ailesinin geri kalanı ve çoğu komşuları gibi o da asılma ve kutlamalar esnasında oradaydı ve teferruatları hatırlayamayacak kadar küçük olsa bile ailesi yıllar boyunca o sahneleri tekrar tekrar anlatarak idamların bütün canlılıklarıyla kızın beynine kazınmasını sağladı. Kabuslarında yıllarca o sahneyi gördü Rebekka. Beşinci Monarşici'nin ne demek olduğunu bilmiyordu, şimdi de bilmiyor ama ev halkının tavırlarına bakılırsa idam töreni kraliyet geçit törenleri kadar heyecan verici bir şölendi.

Kavgalar, bıçaklamalar ve kaçırılmalar kadının doğduğu şehirde o kadar yaygındı ki, kimsenin tanımadığı yepyeni bir dünyadaki katliamlarla ilgili uyarılar "hava bozacak" denmesinden farksızdı onun için. Gemiden inip karaya adım attığı yıl, yerleşimciler ile yerlilerin üç yüz kilometre ötedeki savaşı, genç kız daha savaşın varlığını dahi öğrenmeden sona ermişti. Birbirleriyle kıyasıya yumruklaşan erkekler, baruta karşı ok ve ateşe karşı balta. Bunlar, çocukluğundan beri gördüğü korkunç manzaralarla mukayese bile edilmezdi. Suçluların bağırsaklarının deşildiğine ve daha onlar canlıyken kovalara konup Thames Nehri'ne atıldığına şahit olmuştu; kesildikten sonra kaybettikleri gövdeye ulaşmaya çalışan

parmaklar görmüş, yüz kızartıcı suçlar işleyen kadınların saçlarının ateşe verilişini seyretmişti. Bunlarla kıyaslandığında gemi kazasında ölmek veya yerliler tarafından öldürülmek sönük kalıyordu. Diğer yerleşimcilerin suçluların uzuvlarının koparılması gibi cezalara şahit olup olmadıklarına emin değildi ama olaylardan üç ay sonra ateşlenen bir çarpışmanın, kaçırılmanın veya bozulan huzurun haberi onlara kadar ulaştığında duydukları, genç kadını diğerlerini korkuttuğu gibi korkutmuyordu. Topraklar o kadar engindi ki, kabileler veya milisler arasındaki çatışmalar çok uzaklarda yaşanan ve bir şekilde kontrol altına alınabilecek sorunlarmış gibi geliyordu ona. Şehrin yokluğu ve sürekli sallanan pis kokulu güvertede geçirdiği zaman, kadını kendine gelmesinin yıllar süreceği bir tür sarhoşluğa sürükledi. Bir daha asla temiz havayı her an elde edebileceği sıradan bir şey olarak görmedi. Yağmurun zihnindeki tanımı ise tamamen değişmişti, bu topraklarda gökyüzünden dökülen, kurum izi taşımayan, tertemiz bir suydu. Ellerini çenesinin altında birleştirip hayranlıkla katedrallerden bile yüksek ağaçlara bakardı, odun herkesin rahat rahat ısınmasına yetecek kadar fazlaydı, hatta o kadar fazlaydı ki, kahkahalar atmaktan kendini alamazdı bazen. Sonra geride bıraktığı şehirde donarak ölen çocukları ve ağabeylerinin soğuk yüzünden ne acılar çektiğini düşünüp ağlardı. Yeni topraklardaki kuşlar gibisini görmemiş veya gözünün önündeki beyaz taşlardan akan taze su gibi bir suyun tadına bakmamıştı. Adını bile duymadığı av hayvanlarını pişirmesini öğrenmek onun için tam bir maceraydı ama zamanla damağı kuğu rostosuna alıştı. Evet, elbette korkunç fırtınalar da oluyor ve bazen yüksekliği pencere pervazını bulan kar yığınları her yanı kaplıyordu. Ayrıca yaz böceklerinin şarkıları çan seslerinden bile güçlüydü. Yine de doğup büyüdüğü yerde; lağım kokulu sokaklar, yoksulların

suratına tüküren soylular, fahişeler, diz çökmeler, diz çökmeler, diz çökmeler ve yoksulluktan başka bir şey sunmayan o şehirde kalsa hayatının nasıl olacağını düşünmek, kendisine tanınan şansın kıymetini bilmesine yetiyordu.

Burada hesap vermesi gereken tek kişi kocasıydı. Topluma karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu yegâne görev, zamanı oldukça ve hava koşulları izin verdikçe bölgedeki kiliseye uğramaktı. Anabapdistler annesinin veya diğer Separatistlerin söylediği gibi satanist değil, kafa karıştırıcı görüşlerine rağmen tatlı ve cömert insanlardı. Bu görüşler yüzünden onlar ve korkunç Quakerlar eski kıtadayken kendi kiliselerinde sürekli saldırıya uğrardı. Rebekka'nın içine işlemiş bir düşmanlık yoktu. Kral bile idama gelirken yaklaşık bir düzinesini affetmişti. Kadın şenlikler iptal edildiğinde ailesinin ne kadar hayal kırıklığına uğradığını ve öfkelerinin nasıl kolayca monarşiye yöneldiğini hâlâ hatırlıyordu. Tartışmaların alıp başını gittiği, öfkeli kıskançlık patlamalarının yaşandığı ve kendileri gibi olmayan kimsenin onaylanmadığı bir ev hayatından duyduğu rahatsızlık onu kaçmaya itmişti. Önüne hangi fırsat çıkarsa değerlendirmeye hazırdı.

Önceden de bir keresinde az kalsın paçayı sıyırıyordu, hizmetçi olarak yetiştirilmek üzere Kilise Okulu tarafından seçilen dört kızdan biri olduğunda, daha iyi bir hayata adım atma fırsatı yakalamıştı. Ama kızı işe almayı kabul eden tek yerde vaktini evin efendisinden kaçarak ve kapalı kapılar arkasına saklanarak geçirmesi gerekti. Ancak dört gün dayanabildi. Ondan sonra kimse kıza iş vermedi. Sonra asıl kurtuluş imkânı ona sunuldu, babası yüklü bir çeyizdense sağlam bir vücuda sahip olan bir eş arayan bir adamdan bahsedildiğini duymuştu. Evlilikle gelecek mutluluk vaadi ve karaya adım atar atmaz katledileceğiyle ilgili uyarılar arasında kalan genç kız hiçbirine inanmamayı seçti. Ama parası yoktu; kapı kapı

dolaşıp mal satmak, ahırda çalışmak veya yemek ve barınak karşılığında çıraklık yapmak arzusu duymuyordu, üst sınıftan ailelerin yanında dadı olarak işe girme şansını kaybettiğini ise biliyordu. Önündeki seçenekler hizmetçilik, fahişelik veya birinin eşi olmaktı. Bu üç "kariyer" hakkında korkunç hikâyeler duymuş olsa da en az ürkütücü olan sonuncusuydu. Hiç değilse çocuk doğurabilir ve bu sayede belki biraz ilgiye ve sevgiye kavuşabilirdi. Geleceği kendisinden sorumlu olan adamın karakterine bağlıydı. Uzak diyarlarda yaşayan ne idüğü belirsiz bir kocayla evlenmenin belirgin avantajları vardı: Huzuru bozduğu için cezalandırılmaktan kurtulmayı ucu ucuna başaran bir anneden kurtulmak, gece gündüz babalarıyla çalışan ve ondan arkalarını toplamalarına yardım eden kız kardeşlerini küçümsemeyi öğrenen ağabeylerinden uzaklaşmak. En çekici gelense yanından geçebileceği ayık veya sarhoş herhangi bir erkeğin kaba elleriyle ve taciz edici bakışlarıyla uğraşmayacağını bilmekti. Amerika. Ne kadar tehlikeli olursa olsun, hayatı şimdi olduğundan kötü olabilir miydi?

Jacob'ın topraklarına yerleştikten hemen sonra yaklaşık on kilometre ötedeki köy kilisesini ziyaret edip ilk bakışta biraz şüphe uyandıran birkaç köylüyle tanıştı. Separatistler, dinlerinin daha saf bir formunu benimsemek için büyük gruplarla bağlarını tamamen koparmışlardı, kendi yollarının Tanrı'ya giden gerçek yol olduğu inancındaydılar. Kadın, onlarlayken ne söyleyeceğine dikkat ederdi. Kiliselerine gidip inançlarının ne kadar saf olduğunu dinlemek zorunda kaldığı zamanlarda gözlerini devirmemeye özen gösterirdi. Onlara ancak ilk çocuğunu, sevgili kızını vaftiz etmeyi reddettiklerinde sırtını döndü. Ona göre bir çocuğun ruhunu sonsuz karanlıktan korumamanın hiçbir açıklaması olamazdı ve Lina'nın arkadaşlığı sayesinde de zaman geçtikçe hissettiği sefalet duygusu kaybolup gitti.

"Elbisesindeki yırtık yüzünden onu azarladım Lina, sonra bir de baktım karın içinde yatıyor. Küçük kafası yumurta misali çatlamış..."

Dua ederken çektiği acılardan bahsetmek onu utandırırdı; Tanrı'ya kendisini gözettiği için müteşekkir olmadığını söylüyormuş gibi hissederdi, yas tutarken cesur davranmaya çalışırdı. Ama doğurduğu dört sağlıklı bebekten üçünün farklı yaşlarda şu veya bu hastalığa kurban gidişine şahit olmuştu. Sonra ilk evladı Patrician, Rebekka'ya hayatı boyunca tadabileceğine inanmadığı mutluluklar yaşatan o küçük kız, beş yaşına bastığında kafasını kırmış ve ölmeden önce tam iki gün boyunca kadının kollarında can çekişmişti. Üstelik onu iki kere gömmeleri gerekmişti. İlkinde toprak, Jacob'ın yaptığı, içi kürkle kaplı tabutta gömmeye hazırlandıkları kızı kabul etmedi; bu yüzden kızı donmaya terk ettiler ve baharın sonlarına doğru onu Anabaptistlerle birlikte kardeşlerinin yanına gömdüler. Jacob'ın ölümü ise en kötüsüydü. Kadın bir gün bile kocasının yasını tutamadan güçten düşmüş, yas dönemi başka bir acıyla bölünmüştü: Şimdi kendi ölümüne odaklanmalıydı. Çatıdan gelen nal seslerini duyabiliyor, at sırtındaki pelerinli gölgeyi seçebiliyordu. Ama ne zaman fırtına dinse, düşünceleri Jacob'tan kopup Patrician'ın saçlarına, o saçları temizlemek, bal kahverengisi tutamları kandan kurtarmak için kullandığı koyu renkli taş gibi sert sabuna kayıyordu. Rebekka hayvan derilerinin altında buzların çözülmesini bekleyen tabuta hiç bakmadı. Ama sonunda toprak yumuşadığında, Jacob küreğini sallayıp derin bir çukur kazabildiğinde ve tabutu aşağı indirdiklerinde yere oturup dirseklerini toprağa yasladı. Toprağın ne kadar nemli olduğunun farkında bile değildi. Tabutun üstünün toprakla örtülüşünü seyretti. Gözlerini bir saniye bile ayırmadı ondan. Bütün gün ve gece orada kaldı. Hiç kimse, ne Jacob ne Sor-

row, ne de Lina onu ayağa kaldıramadı. Çocuklarının sonsuz mutluluğa ve bağışlanmaya ulaşmasını engelleyen onların inançları olduğundan rahibin ve cemaatinin de elinden bir şey gelmedi. Kendisine dokunduklarında uluyarak karşılık veriyor, omzuna koydukları battaniyeyi yere atıyordu. O zaman başlarını sallayıp Tanrı'ya onu affetmesi için yana yakıla dualar ederek kadını yalnız bıraktılar. Şafak vakti hafif bir kar yağışı başladığında Lina gelip mezara takılar ve yiyecek bıraktı, kokulu yapraklar serpiştirip kadına oğlanların ve Patrician'ın artık yıldızlara veya yıldızlar kadar sevilen başka şeylere; sarı-yeşil kuşlara, şakacı tilkilere, hatta belki gökyüzüne toplanan pembe renkli bulutlara dönüştüklerini anlattı. Pagan inancıydı bunlar, doğruya doğru, ama bu sözler Rebekka'ya öğretilen "sana inanıyorum, kendimi sana teslim ediyorum, kıyamette görüşürüz" dualarından çok daha huzur vericiydi. Yaz günlerinden birinde, Lina kaynayan kazanı karıştırır, kendisi dikiş dikerken kafirce konulardan bahsetmişlerdi.

Bence Tanrı kim olduğumuzu bile bilmiyor. Tanısa bizi severdi ama bence bizden haberi yok.

İyi ama bizi o yaratmadı mı Hanım'ım?

Yarattı ama tavus kuşlarının kuyruklarını da o yarattı. Eminim o kuyrukları yaratmak daha güç olmuştur.

İyi ama hanımım, biz şarkı söyleyip konuşuyoruz. Tavus kuşları bunları yapamaz.

Bizim ihtiyacımız var, tavus kuşlarının yok. Bunları da yapmasak başka neyimiz var?

Düşüncelerimiz. Bir şeyler üreten ellerimiz.

Hepsi iyi hoş da ürettiklerimiz bizim eserimiz. Tanrı'nın değil. O başka bir şeylerle meşgul. Aklı bizde değil.

İyi ama bizi gözetmiyorsa, o zaman ne yapıyor?

Tanrı bilir.

Bu sözler üzerine yasak konulardan bahsetmek için ahırın arkasına saklanan küçük kızlar gibi gülüşmüşlerdi. Patrician'ın kazasının Tanrı'nın verdiği bir ceza mı, yoksa konuşulanların ispatı mı olduğuna hiç karar veremedi.

Şimdi elleri sargılarla sarılmış ölüm döşeğinde yatarken düşünüyor mu, yoksa konuşuyor mu onun bile farkında değildi.

"Bir kaba sıçtım... yabancılar..."

Artık yabancı olmayan o yabancılar yatağının etrafını sarıyorlardı, uzun deniz yolculuğunun yarattığı bir tür aileydiler. Sanrılar veya Lina'nın verdiği ilaçların etkisi, diyordu içinden. Ama gelip ona öğüt veriyor, son dedikoduları paylaşıyor, gülüşüyor veya merhametli gözlerle ona bakıyorlardı.

Angelus gemisinde onun haricinde yedi kadın daha vardı. Gemiye binme sıraları gelinceye dek sırtlarını denizden esen rüzgâra vermiş, kutuların, çuvalların, üst güvertede seyahat eden yolcuların, arabaların, nöbetçilerin, valizlerin ve zırlayan çocukların arasında titreyerek beklemişlerdi. Sonunda alt güvertede seyahat edecek yolcular gemiye çağırıldı. Adları, doğdukları ülkeler ve meslekleri kaydedildi, kadınlardan dördü veya beşi hizmetçi olduklarını söyledi. Rebekka kısa sürede gerçeklerin farklı olduğunu öğrendi; onları erkeklerden ve daha üst seviyedeki kadınlardan ayırıp hayvanların tutulduğu ahırların altındaki karanlık bir yere götürüldüler. Tepede, ışığın ve temiz havanın geldiği ufak bir kapak, tuvaletlerini yapmaları için elma şarabı fıçısının yanına konulmuş bir varil, yemek vakti geldiğinde de yiyeceklerin aşağı indirilmesi için ipin ucuna bağlı bir sepet. Boyu bir buçuk metreden uzun olan herkes başını eğerek dolaşmak zorundaydı. Sokaklarda yaşayan evsizler gibi kendilerine ait alanları belirlediklerinde, dar alanda dolaşmak biraz daha kolaylaştı. Valizleri, giysileri, konuşmaları ve tavırları, kendileri itiraf etmeden çok önce ne mal olduklarını ele veriyordu. Biri, Anne; ailesi tarafından

aileyi rezil ettiği için yeni kıtaya yollanıyordu. İkisi, Judith ve Lydia; hapishane veya sürgün arasında seçim yapmaları emredilmiş fahişelerdi. Lydia'nın yanında on yaşında bir hırsız olan kızı Patty de vardı. Elizabeth'in sözüne inanacak olursanız Şirket'in önemli adamlarından birinin kızıydı. Bir diğeri, Abigail, yolculuk başladıktan kısa süre sonra kaptanın kamarasına terfi etti ve sonuncuları, Dorothea, fahişelerle aynı cezaya çarptırılmış bir yankesiciydi. Sadece Rebekka'nın seyahatinin parası önceden ödenmişti ve evlenmeye giden bir tek o vardı. Bazılarının seyahat parasını akrabalar veya tüccarlar karşılayacaktı. Yankesici ve fahişeler ise yolculuğun ücretini yıllarca köle olarak çalışarak ödeyecekti. Tek istisna Rebekka'ydı.

Bu kadınlar hakkında çok daha sonraları, valizlerin, kutuların ve hamaklardan sarkan battaniyelerin oluşturduğu duvarlar arasında kendilerine izin verilen azıcık zamanda güvertede dolaşırken yeni yeni şeyler öğrendi. Ergenlik çağındaki yeni yetme hırsızın melek gibi bir sesi vardı. Şirket adamının "kızı" Fransa'da doğmuştu. Fahişelik yapan iki kadın ahlaksız tavırlarından ötürü aileleri tarafından daha on dört yaşındayken evden atılmışlardı ve yankesici kendisinden çok daha becerikli başka bir yankesicinin yeğeniydi. Zanaatını ondan öğrenmiş ve onun sayesinde becerilerini geliştirmişti. O kadınlar sayesinde yolculuk katlanabilir bir hal aldı; onlar olmasa geçeceğinden çok daha az çirkin geçti. Meyhanelere özgü kurnazlıkları, başkalarından hiçbir şey beklemeyip kendi becerilerine güvenişleri, neşeleri ve hayatı hafife alışları Rebekka'yı hem eğlendirdi hem cesaretlendirdi. Bir kadın olarak, hiç tanımadığı bir erkekle evlenmek üzere tek başına yabancı topraklara seyahat etmekten korkmuş, kırılgan olduğunu düşünmüşse bile bu kadınlar ona ne kadar yanıldığını ispatladı. Annesinin kafasına doldurduğu felaket

senaryoları, Rebekka'nın göğsünü sıkıştıran bütün o korkunç kelimeler, sürgüne yollanan, sokağa atılmış bu kadınların arkadaşlığı sayesinde yok olup gitti. Özellikle kısa sürede iyi arkadaş olduğu Dorothea'nın genç kıza çok yardımı dokundu. Abartılı iç çekişler ve masum küfürler eşliğinde eşyalarını çıkarıp kapı eşiğinden büyük olmayan alanlarına yerleştiler. Doğrudan sorulduğunda Rebekka evlenmeye gittiğini itiraf etti ve evet, ilk kez bir erkekle birlikte olacaktı. Bunu duyan Dorothea bir kahkaha atıp herkesin duyabileceği kadar yüksek sesle bağırdı: "Bir bakire! Judy, duydun mu? Aramızda dalından koparılmamış bir sürtük var."

"O zaman gemidekilerin toplamı iki etti demektir. Diğeri de Patty." Judith göz kırpıp küçük kıza gülümsedi. "Ucuza kaptırma."

"Kız daha on yaşında!" dedi Lydia. "Sen beni nasıl bir anne sanıyorsun?"

"İki yıl sonra cevabı hep birlikte göreceğiz."

Üçü de Anne tepki verene kadar kahkahalar attı. "Bu kadar yeter, lütfen! Kabalığınız beni kızdırıyor," dedi Anne.

"Kaba sözlere evet ama kaba tavırlara hayır mı?" diye sordu Judith.

"İkisi de rahatsız edici," diye karşılık verdi genç kadın.

Artık sakinleşmişlerdi ve komşularını sınamaya hevesliydiler. Dorothea ayakkabısını çıkarıp çorabındaki deliklerden fırlayan parmaklarını oynattı. Ardından ayağını yünle sarıp ayakkabısını giydi ve Anne'e gülümsedi.

"Davranışların yüzünden mi ailen seni uzaklara yolluyor?" Dorothea gözlerini kocaman açıp sahte bir masumiyetle kirpiklerini kırpıştırarak Anne'i süzdü.

"Amcamı ve yengemi ziyaret edeceğim." Eğer tepedeki delikten gelen ışık biraz daha güçlü olsaydı yanaklarının kıpkırmızı olduğunu görebilirlerdi.

"Tahminimce onlara bir de hediye götürüyorsun." Lydia kıkırdadı.

"Gıt gıt gıdak." Dorothea tavuklar gibi kollarını yukarı aşağı salladı.

"Sürtükler!" dedi Anne dişlerini gıcırdatarak.

Kadınlar o kadar güldü ki, ince bir tahtayla onlarınkinden ayrılan bölmede seyahat eden hayvanlar huysuzlandı. Bir tayfa, muhtemelen kendisine öyle emredildiği için tepelerine dikilip içeriye ışık ve hava girmesini sağlayan lumbuzu kapadı.

"Piç!" diye bağırdı kadınlardan biri, içerisi karanlığa gömülürken. Dorothea ve Lydia emekleyerek içerideki yegâne lambayı bulmayı başardı. Yaktıklarında ışık o kadar zayıftı ki, görebilmek için birbirlerine daha da yaklaşmaları gerekti.

"Bayan Abigail nerede?" diye sordu Patty. Denize açılmalarından saatler önce onunla biraz konuşmuş ve kadından hoşlanmıştı.

"Kaptanın seçimi o oldu," dedi annesi.

"Şanslı fahişe," diye mırıldandı Dorothea'ya.

"Dilini eşek arısı soksun, kaptanı görsen böyle konuşmazdın."

"Kaptanı görmedim ama masasının nelerle donatılacağını biliyorum." Dorothea iç çekti. "Böğürtlenler, şarap, koyun, tatlı..."

"Kendine işkence etme. Unut gitsin. Belki sürtük bize de bir şeyler yollar. Gerçi kaptan onu gözünün önünden ayırmayacaktır. Domuz herif!"

"Üzerinde sinekler yüzmeyen, içinde pislik olmayan süt, gerçek tereyağı..."

"Kes şunu!"

"Yanımda biraz peynir var," dedi Rebekka. Sesinin çocuklarınınki gibi çıktığını fark edince şaşırıp hafifçe öksürdü. "Ve biraz bisküvi."

Hep birden ona döndüler. "Ayy, ne hoş. Haydi çay partisi yapalım," dedi biri.

Gaz lambasının alevi titreşerek, onları ancak kapalı mekânlarda seyahat edenlerin bilebileceği türde bir karanlığa mahkum etmekle tehdit etti. Gemi hiç durmadan sağa sola yatarken tuvaletlerini yaptıkları varile ulaşmadan kusmamaya çalışıyorlardı, emeklemek yürümekten daha güvenliydi. Ve bütün bunlar, azıcık bile olsa ışık olduğunda daha katlanılır şeylerdi.

Kadınlar Rebekka'nın etrafına toplanıp aniden, kendi aralarında anlaşmışçasına kraliçelerin nasıl davrandığını hayal ediyorlarsa öyle davranmaya başladılar. Judith şalını kutulardan birinin üstüne serdi. Elizabeth sandığından çaydanlık ve birkaç kaşık çıkardı. Hepsinin fincanı farklıydı; teneke, porselen, bakır. Lydia lambanın üstüne koyduğu çaydanlıkta suyu ısıttı, bir yandan da avucuyla alevin sönmesini engelliyordu. Kimsenin yanında çay olmaması hiçbirini şaşırtmadı ama hem Judith hem Dorothea çantalarına rom saklamıştı. Bir uşağın ustalığıyla romu suya karıştırdılar. Rebekka peyniri şalın ortasına koyup etrafını bisküvilerle donattı. Anne bile yanlarına geldi. Gürültü yapmaksızın içkili ılık sularını yudumlayıp zarifçe kırıntıları silkeleyerek bayat bisküvileri kemirdiler. Patty annesinin kucağına oturmuştu, Lydia bir eliyle fincanını tutuyor, diğer eliyle kızının saçlarını okşuyordu. Rebekka her birinin, on yaşındaki küçük kızın bile fincanlarını tutarken soylular gibi serçe parmaklarını kaldırdıklarını hatırladı. Ayrıca okyanusun dalgaları gemiyi döverken sessizliğin ne kadar belirginleştiğini de. Belki diğerleri de onun gibi kaçtıkları şeyleri ve kendilerini nelerin beklediğini düşünmemeye çalışıyordu. İçine sıkıştıkları alan ne kadar berbat olursa olsun geçmişin peşlerine düşmediği ve geleceğin ağırlığını hissetmedikleri boş bir alandı. Orada

ne erkeklere giden, ne erkeklerin malı olan kadınlardı; geçmişin ve geleceğin kaybolduğu o ender anlarda birer hiçtiler.

Sonunda gaz lambasının alevi sönüp onları karanlıkla baş başa bıraktığında uzunca bir süre yukarıdan gelen ayak seslerine veya yandaki hayvanların gürültülerine aldırmaksızın oturmayı sürdürdüler. Gökyüzünü görme imkânı olmayan onlar gibiler için zaman, geçmekte oldukları denize dönüşmüştü, başı sonu yoktu, sonsuz ve önemsizdi.

Kıyıya vardıklarında birbirleriyle yeniden görüşecekmiş numarası yapmadılar. Görüşmeyeceklerini biliyorlardı, bu yüzden ayrılıkları kısa ve öz oldu. Valizlerini alıp birbirlerinden uzaklaşışları ve gelecekte kendilerini neyin beklediğini görmek için kalabalığı tarayışları her tür duygusallıktan yoksundu. Tahminleri doğruydu; hastalandığında Rebekka'nın yatağının etrafına toplandıkları ziyaretler dışında bir daha hiç karşılaşmadılar.

Adam hayal ettiğinden çok daha iri yarıydı. O güne kadar tanıdığı bütün erkekler tıfıldı kadının, güçlü kuvvetliydiler belki ama ufak tefektiler. Bay Vaark (Jacob demeye başlaması zaman alacaktı) yüzüne dokunup gülümsedikten sonra kadının iki kutusunu ellerine aldı.

"Şapkanı çıkardın ve gülümsedin. Gülümsedin, gülümsedin." Rebekka yeni kocasının gülümsemesine aynı şekilde karşılık verdiğine emindi ama ilk karşılaşmalarını zihninde yeniden yaşadığı o an, yaralar içindeki dudakları güçlükle kıpırdadı. Daha o andan bunun adam için önemli bir adım olduğunu, hayatını bu ana göre kurguladığını anlamıştı: Uzun bir bekleyişin ardından kadınla tanıştığında yüzünde beliren rahatlama ve tatmin o kadar aşikârdı ki. Adamın peşinden giderken denizde geçen haftaların ardından ayaklarının altında karanın direncini hissetmenin hantallığıyla yerdeki tahtalardan birine takılıp düştü ve elbisesinin eteği

yırtıldı. Vaark, geri dönüp bakmadığı için kadın eteğini eliyle kaldırıp kolunun altına sıkıştırarak arabaya doğru koştu ve adam binmesine yardım etmek için elini uzattığında bu teklifi geri çevirdi. O anda anlaşmaları mühürlendi. Adam kadını şımartmayacaktı. Şımarttığında da kadın kabul etmeyecekti. Onları nelerin beklediği düşünülecek olursa mükemmel bir anlaşmaydı bu.

"Evlendirme işlemleri yapılır," yazıyordu kapıda, altına ufak harflerle bir uyarı notu düşülmüştü: "Evlenmeden şehvete teslim olmak, günaha girmektir."

Yaşlı ve pek de ayık olmayan memur kendisinden beklenmeyecek kadar hızlıydı. Dakikalar içinde, kendilerini bekleyen yeni hayata yol almak üzere arabalarına dönmüşlerdi.

Adam başlangıçta utangaçtı. Bu sayede kadın, onun hayatı boyunca hiç tek odalı bir evde sekiz kişiyle yaşamadığına; şafağa karşı seyyar satıcıların bağırışlarını andıran tutku dolu çığlıklarını duymaya alışkın olmadığına karar verdi. Dorothea'nın anlattıklarıyla, Lydia'nın küçümsediği garipliklerle veya kızın anne babasının hızlı ve öfkeli çiftleşmeleriyle bir ilgisi yoktu. Kadın kendini alınıyormuş gibi değil, arzulanıyormuş gibi hissetti.

"Kuzey yıldızımsın," dedi adam ona.

Kendilerini uzun bir öğrenme sürecinin içinde buldular, birbirlerine fırsat tanıdılar, tercihleri, alışkanlıkları değişti, yeni alışkanlıklar edindiler; kavga etmeden tartışmayı öğrendiler ve yıllar sürecek bir beraberliği üzerine kuracakları, sözsüz sohbetlerde güçlenen bir güven ortamı oluştu. Rebekka'nın annesinin kızın içine kök salmasına neden olduğu zayıf dinsel eğilimler adamı ilgilendirmiyordu. Bu tür şeylere karşı kayıtsızdı, kendisi köy cemaatine katılması için yapılan bütün baskılara karşı koymuştu ama kadının onlarla görüşmesine seve seve müsaade etti. İlk birkaç ziyaretin

ardından Rebekka köye gitmemekte karar kıldığında adam memnuniyetini gizlemedi. Birbirlerinden başka kimseleri yoktu. Omuz omuza verdiler, kendi kendilerine yeterlerdi. En azından onlar buna inandı. Elbette çocukları olacaktı. Oldu da. Patrician'dan sonra, Rebekka ne zaman çocuk doğursa bir öncekinin daha meme emmeye bile başlamadan öldüğünü unuttu. Süt sızan memelerini, şişen meme uçlarını unuttu. Beşikten tabuta giden yolun ne kadar hızlı olabileceğini de unuttu.

Oğlanlar öldü ve yıllar geçti, Jacob çiftliğin kendi yağıyla kavrulabileceğine ama hiçbir zaman büyük kârlar elde edemeyeceğine karar verdi. Ticarete atılıp seyahatlere çıktı. Her dönüşü yeni bir heyecandı, yeni haberlerle ve muhteşem hikâyelerle geliyordu eve; kabilelerden birinin savaşçılarının atıyla dolaşan bir rahibi vurmalarının kasabalıları öfkelendirişini ve ardından çıkan ölümcül çatışmaları; ancak doğada rastlanabilecek renklerdeki ipek rulolarıyla donatılmış raflar gördüğü bir dükkânı; bataklıkları geçmeye çalışırken yakalanan bir kölenin kendisini yakalayanlara üç dilde küfredişini; hastalıklı et sattığı için cezalandırılan kasabı; kilise korolarının pazar yağmuruna karışan ürkütücü seslerini anlatıyordu. Adamın seyahatleriyle ilgili hikâyeleri kadını heyecanlandırır ve dış dünyanın ne kadar düzensiz ve tehlikeli olduğuyla ilgili önyargılarını güçlendirirdi. Onları dünyanın büyük karmaşasından koruyan tek şey adamdı. Kimi zaman kadına eğitimsiz, genç yardımcılar kimi zamansa ev için hediyeler getirirdi. Daha iyi bir et bıçağı, Patrician için ufak bir tay. Hikâyelerin azaldığını ve hediyelerin arttığını, ardından hediyelerin gittikçe daha kullanışsız, daha keyfi olmaya başladığını fark etmek zaman aldı. Geldiği gibi kaldırılan gümüş bir çay takımı, hemen kırılan porselen kase, adamın sadece yataktayken açık gördüğü saçlar için işlemeli bir fırça. Oradan bir şapka, buradan dantelli bir yaka. Dört metre ipek. Rebekka soru sorma

arzusunu bastırıp gülümsemekle yetindi. En sonunda, paranın nereden geldiğini sormaya cesaret edebildiğinde, "Yeni pazarlıklar," dedi adam ve kadına gümüş çerçeveli bir ayna verdi. Çiftlikte hiçbir işe yaramayacak bu hazineleri paketlerinden çıkarırken adamın gözlerinde beliren ışıltıları gören kadın, ağaçların kesilmesi için adam tutulacağı günün geleceğini de tahmin etmeliydi. Yeni bir ev inşa ettiriyordu Jacob Vaark. Bir çiftçiye, hatta tüccara göre olmayan, krallara layık bir ev.

Bizler iyi, halktan insanlarız, diye düşündü halktan biri olmanın bırakın yeterli olmayı, övünülecek bir şey olduğu topraklarda yaşadıklarını bilen kadın.

"Yeni bir eve ihtiyacımız yok," dedi adama. "Hele bu büyüklükte bir eve." Adamı tıraş ediyordu. İşini bitirdiğinde onu cevapladı adam.

"İhtiyacımız olduğu için değil, sevgili eşim."

"O zaman neden?" Rebekka deriye sürterek bıçağı temizledi.

"Bir adamın kim olduğunun ispatı, ondan geriye kalanlardır."

"Jacob, bir erkek şerefinden ibarettir."

"Beni anlamalısın." Bezi kadının elinden alıp çenesini sildi. "O evi istiyorum."

Adamın dediği dedikti. Erkekler, el arabaları, demirci, keresteler, ipler, kutular dolusu malzeme, çekiçler ve atlar. O atlardan biri kızlarının kafasını tepti. Adamın içindeki inşaat ateşi o kadar güçlüydü ki, kadın adamı mezara götüren gerçek ateşi fark etmedi. Vaark hastalandığında Baptistlere haber yollandı ve çiftlikten kimsenin, özellikle de Sorrow'un aralarına karışmasına bir daha izin verilmedi. İşçiler atlarını ve eşyalarını alıp gitti. Demirci çoktan gitmişti, geride bıraktığı demir süslemeli şaheser cennete açılan bir kapı gibi parlıyordu. Rebekka, Jacob'ın emirlerini yerine getirdi: Kadınları toplayıp onu yataktan binbir güçlükle de olsa kaldırmalarını ve battaniyeye taşımalarını sağladı. Taşınma işlemi esnasında adam çatlak sesiyle

acele edin, diyordu, acele edin. Onlara yardım edebilecek durumda değildi, ölmeden çok önce güçten düşmüştü. Hep birlikte soğuk bahar yağmuruna aldırmamaya çalışarak adamı taşıdılar. Etekler çamura bulandı, şallar parçalandı, şapkaları kafalarına yapıştı. Kapıda sorun yaşadılar. Kapının sürgüsünü ve kilitleri açabilmek için adamı çamura bırakmaları gerekti. Yağmur damlaları Vaark'ın yüzüne dökülürken, Rebekka kendi yüzünü adamınkine siper etti ve iç eteğinin en kuru kısımlarını kullanarak adamın yaralarına pansuman yaptı.

En sonunda hole girip adamı pencereden süzülen yağmur damlalarının ulaşamayacağı bir yere bıraktılar. Rebekka elma şarabı içer misin, diye sormak için ona doğru eğildi. Adamın dudakları kıpırdadı ama kelimeler dökülmedi aralarından. Gözleri kadının arkasındaki bir şeye veya birine kaydı ve kadın bir eliyle göz kapaklarını indirene dek o noktaya bakmayı sürdürdü. Dördü (o, Lina, Sorrow ve Florens) parkelere oturdu. Belki de yanaklarını ıslatan yağmur damlaları yüzünden biri veya hepsi, ötekilerin ağladığını düşündü...

Rebekka hastalanacağına inanmamıştı. Veba salgını sırasında ailesinden kimse ölmemişti, evlerinin kapısına hiç kızıl haç çizilmemiş olmasıyla hava atarlardı. Ama yüzlerce, hem de yüzlerce köpeğin katledildiğini, arabalar dolusu cesedin taşındığını görmüşlerdi. Bu yüzden bu temiz dünyaya, bu taptaze ve yeni İngiltere'ye sağlam, güçlü bir adamla evlenmeye gelmek ama adamın ölmesi ve hemen ardından mükemmel bir bahar gecesinde ölmeye yatmak inanılacak gibi değildi. Tebrikler Şeytan. Ne zaman gemi sallanıp da vücutlarının birbirine yapışmasına neden olsa yankesici böyle derdi.

"Kâfirlik!" diye bağırırdı Elizabeth.

"Hayır, gerçek!" diye karşılık verirdi Dorothea.

Şimdi kapının eşiğinde dolanıyor veya başucunda bekliyorlardı. Bütün o kadınlar.

"Ben çoktan öldüm," dedi Judith. "O kadar da kötü değil."

"Ona böyle şeyler söyleme. Ne kadar acımasızsın!"

"Onu dinleme. Gidip bir rahiple evlendi."

"Çay ister misin?"

"Ben bir denizciyle evlendim, bu yüzden hep yalnızım."

"Adamın kazancına destek oluyor. Nasıl yaptığını sorsana."

"Buna karşı yasalar var."

"Gerek görmeselerdi o yasaları yapmazlardı."

"Dinle de sana başıma neler geldiğini anlatayım. Bir adamla tanıştım..."

Tıpkı gemide olduğu gibi sesleri birbirine karışıyordu. Onu sakinleştirmeye gelmişlerdi ama bütün hayali varlıklar gibi onların da asıl derdi kendileriydi. Yine de anlattıkları hikâyeler ve yaptıkları yorumlar Rebekka'nın dikkatinin dağılmasını sağladı. Eh, dedi, Job'un hikâyelerinin rahatlatıcılığı da aynı şeyden kaynaklanmıyor muydu? Acı içinde ve ruhani bir çaresizliğe gömülmüş olarak yattığı sırada adama kendilerinden bahsetmiş ve adam daha da kötüleştiğinde bizzat Tanrı'dan almıştı cevabı: Sen de kim olduğunu sanıyorsun? Hangi hakla beni sorguluyorsun? Sana kim olduğuma ve ne bildiğime dair ufak bir ipucu vereyim.

Bir anlığına bile olsa Job kendisi gibi yoldan çıkmış ve kırılgan insanların kendilerini eğlendirmek için uydurdukları hikâyelerin özlemini çekmiş olmalıydı. Ama tanrısal bilgiye göz ucuyla bakmak bile sonunda Tanrı'nın dikkatini çekmekle kıyaslandığında önemsizdi. Üstelik, Rebekka Job'un baştan beri tek arzusunun bu olduğu sonucuna vardı. Tanrı'nın var olduğunu gösteren delillerin peşinde değildi, adam bunu hiç sorgulamamıştı. Ne kadar güçlü olduğuna dair delillerin peşinde de değildi. Tanrı'nın kudretini herkes kabul ediyordu. Adamın tek arzusu Tanrı'nın dikkatini çekebilmekti. Değerli veya değersiz olduğunun söylenmesi değil, Tanrı tarafından

yaratılan ve yok edilen yaşam formlarından biri olarak fark edilmek. Kıyıda köşede kalmış bir kırıntı olmadığını, mucizenin bir parçası olduğunu bilmek.

Ne de olsa Job, erkekti. Erkekler görmezden gelinmeye katlanamaz. Dişi olsa Job şikâyet etmeye cüret edebilir miydi? Etse bile Tanrı ona ne kadar güçsüz ve cahil olduğunu hatırlattığında, buna umulmadık bir yanıt vermeyi deneyebilir miydi? Job'u mütevazı olmaya iten ve inancını kuvvetlendiren mesaj, dişi Job'ların doğuştan bildikleri ve hayatlarının her anında tekrarlandığını duydukları şeydi. Hayır. Sahte bir teselli bile hiç olmamasından iyidir, diye düşündü Rebekka, gemi seyahatindeki arkadaşlarını can kulağıyla dinlemeyi sürdürürken.

"Beni bıçakladı, her yer kan içindeydi. İki büklüm oldum ve hayır, kızım, sakın bayılma dedim kendime. Dayan..."

Kadınların hayali solup gittiğinde endişeli gözlerle onu izleyen ay yeniden gökyüzünde belirdi. Yatağın dibinde, yerde yatan Lina hafif hafif horluyordu. Ne zaman tam emin değildi ama bir noktadan sonra, belki Jacob'ın ölümünden bile önce, bir zamanlar ona heyecan veren el değmemiş topraklar anlamsız bir boşluğa, egemen ve baskın bir yokluğa dönüşmüştü. Jacob uzaklardayken, ne Patrician'ın ne Lina'nın yettiği zamanlarda ve Baptistler, çitlerinin ötesine geçemeyen, geçtiğinde de ta cennete uzanan konuşmalarıyla onu tüketiklerinde yalnızlığın inceliklerini keşfetmişti Rebekka: Hareketsiz duran tanıdık nesnelerden yayılan kötülük, sessizliğin gürültüsü, renklerdeki dehşet. Baptistler ona sığ geliyordu, masumiyetlerine yürekten inanıyor, onun sayesinde özgürleştiklerini düşünüyorlardı. Onlara sorarsanız bir kiliseleri olduğu için güvendeydiler; hayatta oldukları için kendilerini kaya kadar sağlam sanıyorlardı. Zamanın kendisi kadar eski araçlarla yoğrulmuş yeni insanlar. Farklı bir şekilde ifa-

de etmek gerekirse, çocukların merakından ve neşesinden yoksun çocuklardılar. Onların Tanrı'nın arzularıyla ilgili tanımları ebeveyninkinden bile sığdı: Onlardan (ve onların inandıklarına inananlardan) başka kimseye kurtuluş yoktu. Kapıları çoğu kişiye açıktı, ama elbette Ham'ın çocuklarına değil. Ayrıca ne Papacılara ne de asla kefaret şansı bulamayacak Yahudi kabilelerine veya bile isteye günah içinde yaşayanlara. Bu istisnaları bütün dinlerin ortak noktası olarak görüp elinin tersiyle bir kenara iten Rebekka'nın onlara kin tutmak için daha şahsi gerekçeleri vardı: Çocukları. Ne zaman çocuklarından biri ölse, kendine öfkesinin kaynağının çocuklarını vaftiz etmemeleri olduğunu söylemişti. Oysa asıl mesele onların ölmemiş, sağlıklı çocuklarını görmeye katlanamamasıydı. Kıskançlığın da ötesinde, sanki kahkahalar atan elma yanaklı çocukların her biri kadına yöneltilmiş birer suçlamaydı, "Başarısızsın" demekti, onunkilerle kıyasıya dalga geçmekti. Neyse, arkadaşlıkları vasattı zaten ve Jacob uzaklardayken kadını esir alan yalnızlık dayanılamaz boyutlara ulaştığında ona bir yararları dokunmazdı. Gidip turplarla ilgilenmek veya bozuklukları önlüğünün cebine doldurarak bir bar patroniçesinin becerisiyle yabani otları toplamak daha rahatlatıcıydı. Otları hayvanlara verirdi. Derken, batan güneşin altında durmuş önlüğünün eteklerini toplarken, çiftlikten gelen rahatlatıcı sesler peyderpey kesilirdi. Sessizlik kar taneleri gibi döne döne başını ve omuzlarını sarar, rüzgârın savurduğu ama ses çıkarmayan yaprakların arasına yayılırdı. İneklerin çanlarından gelen sesler kesilir, Lina'nın ateş yakmak için topladığı odunların üstüne inen baltasının gürültüsü yok olurdu. Kadının teni önce kızarır, sonra buz keserdi. Sesler er geç geri gelirdi ama yalnızlığın ezici ağırlığı günlerce kadının içinde kalırdı, ta ki adam birdenbire dörtnala çiftliğe dalıp, "Yıldızım nerede?" diye bağırıncaya dek.

"Burada, kuzeyde," diye cevaplardı o zaman. Adam kadının ayaklarının dibine bir top kumaş fırlatır veya eline bir paket iğne tutuştururdu. En güzeliyse kavalını çıkarıp kendilerini gurubun sahibi zanneden kuşları utandırdığı zamanlardı. Hâlâ hayatta olan bir bebek kadının kucağında, Patrician yerde emekliyor, dudakları aralık, gözleri ışıldayarak babasının ikisinin de görmedikleri ve göremeyecekleri gül bahçelerini ve çobanları anlatışını dinliyor... O yanındayken, ödediği hiçbir bedel (ne yalnızlık ne kilisesiz bir hayat) ağır gelmiyordu kadına.

Bir keresinde, içinin büyük bir tatmin hissiyle dolup taştığı bir gün, bir süreliğine kendiyle ilgilenmeye ara verip neşesini Lina'ya acımasına yetecek kadar dizginledi.

"Eline erkek eli değmedi, değil mi?"

Derenin kıyısındaydılar, bebeği kollarının arasında tutan Lina onu güldürmek için sırtına su çarpıyordu. Cehennemi andıran ağustos sıcakları bastırdığında, derenin zalim sivrisineklerinin ve karasineklerinin uzak durduğu bir bölümüne gidip yıkanırlardı. Çok yakından geçen bir kayık olmadığı sürece kimsenin onları görmesine imkân yoktu. Patrician derenin kıyısına çömeldiğinde dalgalar eteklerini ıslatırdı. Rebekka iç çamaşırıyla dereye girip ensesini ve kollarını yıkardı. Lina çoğu zaman kollarındaki bebek kadar çıplaktı, ufaklığı suya sokup çıkarır, akıntının çocuğun saçlarını şekillendirişini seyrederdi. Sonra bebeği omzuna alır ve poposunu temiz suyla yıkardı.

"Erkek eli değmemiş derken, hanımım?"

"Ne demek istediğimi biliyorsun Lina."

"Biliyorum..."

"Evet?"

"Bak," diye kıkırdadı Patrician, ileriyi işaret ederek.

"Şşşş," diye fısıldadı Lina. "Onları korkutacaksın." Çok geç. Dişi tilki ve yavruları başka bir yerden su içmek için kaçıp gitmişlerdi.

"Eee?" diye tekrarladı Rebekka. "Değdi mi?"

"Biri vardı."

"Ve?"

"İyi değildi Hanım'ım, iyi değildi."

"Neden?"

"Geriden yürümeyeceğim. Kimsenin arkasını temizlemeyeceğim. Dayak yemeyeceğim. Hayır."

Bebeği annesine uzatan Lina ayağa kalkıp giysilerini astığı çalılara doğru yürüdü. Giyinip çamaşır sepetini koluna taktıktan sonra Patrician'ın elini tuttu.

Babasını, diğer bütün çocuklarının sevdiğinden daha çok seven bebekle baş başa kalan Rebekka, o gün yine kendisine bahşedilen mucizenin tadını çıkardı. Erkeklerin karılarını dövmesinin yaygın olduğunu biliyordu ve kurallar –gece dokuzdan sonra dayak atılmaz, dayak ancak geçerli bir sebeple atılır, öfkeden atılmaz– sadece ve sadece yasal eşleri korurdu. Lina'nın âşığı yerli miydi? Muhtemelen hayır. Zengin bir adam? Yoksa bir asker veya denizci mi? Rebekka zengin bir adam olduğundan şüphelendi; çünkü nazik denizciler tanımış ama mutfakta hizmetçilik yaptığı kısa iş hayatı süresince zenginlerin hiçbir iyi yanları olmadığını keşfetmişti. Annesi dışında kimse ona tokat atmamıştı. On dört yıl geçmişti aradan, annesinin hâlâ hayatta olup olmadığını bilmiyordu. Bir keresinde Jacob'ın tanıdığı bir kaptan ailesinden haber getirmişti. Kızın ailesinin durumunu araştırmakla görevlendirmelerinden on sekiz ay sonra adam, Rebekka'nın ailesinin taşındığı haberini getirdi. Kimse nereye gittiklerini bilmiyordu. Dereden çıkıp giyinmek için oğlunu ılık çimenlere bırakan Rebekka, annesinin şimdilerde nasıl göründüğünü hayal

etmeye çalıştı. Saçlarına ak düşmüş müydü? Beli bükülmüş müydü, yüzü kırışıklarla dolmuş muydu? Keskin bakışlı açık renk gözleri hâlâ Rebekka'nın nefret ettiği bir şüpheyle mi bakıyordu dünyaya, yoksa yaşlılık ve hastalıklar onun kötü niyetli tavırlarını bile yumuşatmayı başarmış mıydı?

Yatağa mahkum olduğunda bu soruların istikameti değişti. "Ya ben? Nasıl görünüyorum? Öfkeli mi? Teslim olmuş bir halim mi var yoksa? Gözlerime bakanlar neler görüyor artık? Kemik yığınına mı döndüm?" Bunlar aklından geçer geçmez Jacob'ın hediye ettiği ve kendisinin sessizce yeniden paketleyip diğer işe yaramaz eşyaların arasına kaldırdığı aynayı istedi. Lina'yı ikna etmesi uzun sürdü ama yerli kadın sonunda kadının talebini anlayıp aynayı avuçlarının arasına yerleştirdi. Rebekka irkildi.

"Özür dilerim," diye mırıldandı. "Çok özür dilerim..." Kaşları, sönüp gitmiş yanaklarının pembesi toplanıp alev rengi noktacıklara dönüşmüştü. Bakışlarını yüzünde dolaştırıp nazikçe özür dilemeyi sürdürdü. "Gözlerim, sevgili gözlerim, affedin beni. Burnum, zavallı dudaklarım. Zavallı tatlı ağzım, çok özür dilerim. İnan bana tenim, sana karşı çok mahcubum. Lütfen beni affet."

Aynayı hanımının elinden almayı başaramayan Lina ona yalvarıyordu.

"Hanım'ım. Yeter! Yeter!"

Rebekka aynayı vermeyi reddedip sapını sımsıkı tuttu.

Ah, bir zamanlar ne kadar mutluydu kadın. Ne kadar sağlıklı. Evde, yeni malikânenin planlarının başındaki Jacob... Çalışmaktan yorgun düştüğü, karısının saçlarını temizlemesine izin verdiği akşamlar, Rebekka'nın adamın saçlarını topladığı sabahlar. Kocasının sonsuz iştahına ve kendisinin yemekleriyle iftihar etmesine bayılırdı. O ve Jacob dışında herkesi endişelendiren demirci, dalgalı sularda

çifti yerlerine demirleyen bir çapa gibiydi. Lina ondan korkuyor, Sorrow minnettar bir av köpeği gibi adamın peşinde dolaşıyordu. Florens, zavallı Florens ise kendini tamamen adama kaptırmıştı. Üçünden demirciye ulaşması için sadece ona güvenilebilirdi. Hastasının başından ayrılmaya gönülsüz olan Lina bu görevi zaten kabul etmezdi, tek sebep Rebekka'yı yalnız bırakmak istememesi değildi elbette; adamı küçümsemesi, ondan hoşlanmamasıydı. Ahmak hamile Sorrow zaten hiçbir işi beceremezdi. Rebekka hem zeki olduğu için hem de başarmak için güçlü bir motivasyonu olduğuna inandığından Florens'a güveniyordu. Ayrıca kıza, geç belirmiş olsa da derinlere kök salmış bir sevgiyle bağlıydı. Jacob muhtemelen Patrician yaşlarındaki bir kızı ona vermenin kadını mutlu edeceğini sanarak Florens'ı çiftliğe getirmişti. Oysa kadın bunu bir hakaret olarak yorumladı. Hiçbir şey aslının yerini tutamazdı ve tutmamalıydı. Bu yüzden ilk getirildiğinde kıza bakmakta bile güçlük çekiyordu; zaten onunla ilgilenmesine de gerek kalmamış, Lina çocuğu kanatlarının altına almıştı. Zamanla Rebekka da Florens'ın başkalarını memnun etme arzusunun keyfini çıkarmaya ve kızın varlığını eğlenceli bulmaya başladı. "Aferin." "Güzel." İltifat ne kadar küçük olursa olsun en basit nezaket gösterisi bile küçük kızı tavşanlar gibi zıp zıp zıplatmaya yetiyordu. Jacob anasının kızı istemediğini söylemişti, Rebekka'ya göre, kızın başkalarını memnun etme ihtiyacının izahı buydu. Demirciye bağlanışını, peşinde dolanıp duruşunu ve yemeğini zamanında götüremeyeceğini fark ettiğinde paniğe kapılışını da açıklıyordu. Jacob, Lina'nın öfkeli bakışlarını ve Florens'ın tutkusunu görmezden geldi: Demirci yakında gidecek, dedi. Tasalanmaya gerek yoktu, ayrıca adam kızın teki ondan hoşlanıyor diye kovulamayacak kadar yetenekli ve kıymetliydi. Demircinin tahmin ettiklerinden de kıymetli

olduğu asıl Sorrow'u iyileştirdiğinde ortaya çıktı. Genç kadını yatağa düşüren hastalığın ne olduğunu bilmiyorlardı ama demirci sayesinde toparlanmıştı. Dua et de adam mucizeyi tekrarlayabilsin. Dua et de Florens onu ikna edebilsin. Kızın ayağına güzel, sağlam çizmeler geçirmişlerdi. Jacob'ınkileri. Yanına da neyle görevlendirildiğini açıklayan resmi bir mektup vermişlerdi. Seyahatle ilgili talimatları son derece açıktı.

Her şey yolunda gidecekti. Çocuksuzluğun hüznüne karışan yalnızlığın verdiği acı bile kaybolmamış, zamanla eriyip gitmemiş miydi? Jacob'ın yükselme arzusu bile bir noktadan sonra kadını rahatsız etmez olmuştu. Rebekka daha fazlasına ve daha fazlasına sahip olmanın adama verdiği tatminin açgözlülükten veya sahip olunan nesnelerin kendilerinden değil onları kazanma, inşa etme sürecinin baş döndüren hazzından kaynaklandığına karar verdi. Gerçek ne olursa olsun, kendini hangi tutkulara kaptırırsa kaptırsın Jacob oradaydı ya... Onunlaydı ya... Yatakta onun sıcak soluğunu ensesinde hissedebiliyor, uyurken kendisine uzanışının tadını çıkarabiliyordu ya... Derken birdenbire, o artık yoktu.

Anabaptistler haklı mıydı? Mutluluk, Şeytan'ın numaralarından, insanları baştan çıkarma yöntemlerinden biri miydi? Kadının inancı o kadar mı zayıftı ki bu yemi yutmuştu? Kendine yetmek konusundaki inatçılığı düpedüz kafirlik miydi? Bu yüzden mi mutluluğun doruğundayken ölüm yeniden kadının hayatına girmişti? Tam yüzü gülecekken? Gemi yolculuğundaki arkadaşları da erkeklerin dünyasında var olmanın yolunu bulmuşlardı. Ziyaretlerinden öğrendiği kadarıyla hayat önlerine ne engeller çıkarırsa çıkarsın, nelerle yüzleşmek zorunda kalırlarsa kalsınlar koşulları kendi lehlerine çevirmiş ve bunu yapmak için kendi yaratıcılıklarına güvenmişlerdi. Baptist kadınların güvendiği şeyse başkaydı. Yol arkadaşlarının aksine, onlar hayatın kahpeliğine isyana

cüret etmezlerdi. Dünyaya farklı gözlerle bakıyorlardı, onların meydan okuduğu şey ölümdü. Kendilerini silmesi için meydan okuyorlardı ölüme, bu fani hayatın her şey olduğunu, ötesinde bir şey olmadığını göstermesi için meydan okuyorlardı; sıkıysa acımızı görmezden gel, öteki dünyada bizi ödüllendirme diyorlardı; onların dünyasında anlamsızlık ve tesadüf diye bir şey yoktu. Yol arkadaşlarını heyecanlandıran, harekete geçiren şeyler kiliseye giden kadınları dehşete düşürür, her iki taraf da öteki tarafın tehlikeli bir yanılgı içinde yaşadığına inanırdı. Dünya görüşleri düşünüldüğünde hiçbir ortak noktaları olamazmış gibi görünse de bir konuda dertleri aynıydı: Erkeklerin vaatleri ve tehditleri. Güvenliğin de, tehlikenin de erkeklerden geleceğinde hemfikirdiler. Buna kendilerince çözümler getirmişlerdi. Lina, mal muamelesi gören ve erkeklerin elinde acı çeken diğer kadınlar gibi erkeklerden uzak durmayı seçmişti. Görünüşe göre hayatı boyunca örnek alacağı, kendisine öğüt verecek başka kadınlarla tanışmamış olan Sorrow erkeklerin oyuncağı olmuştu. Rebekka'nın yol arkadaşları gibi bazıları onlarla mücadele ederdi. Diğerleri boyun eğer ve dayaklara bile ses çıkarmaz, kendilerinden istenileni yapardı. Rebekka gibi karşılıklı sevginin tadına bakma şansını yakalayan az sayıdaki kadınsa erkekleri gittiğinde küçük çocuklara dönerdi. Sırtlarını dayayacak bir erkek olmadığında ve eş statüsünü kaybettiklerinde, ailelerinin desteğinden ve muhafazasından mahrum kaldıklarında kanunlar kadınları korumazdı. Dullar suçlular gibi muamele görürdü. Yakışık alan da bu değil miydi? Önce Âdem, sonra Havva gelirdi ve ilk suçlu da yerini unutup haddini aşan Havva değil miydi zaten?

Anabaptistlerin bu tür konularda kafaları asla karışmazdı. Âdem (aynı Jacob gibi) iyi bir adamdı ama (Jacob'ın aksine) hayat arkadaşı tarafından yoldan çıkarılmıştı. İlk günahın

temelinde, kadının, erkeğin otoritesini kabullenmemesi yatıyordu. Baptistler, kadın-erkek ilişkisinde neyin kabul edilir, neyin kabul edilemez olduğunun bu hikâyeden çıkarılabileceğine inanıyorlardı. Düşüncelerinde haklı olduklarına emindiler. Başka kelimelerle söylenecek olursa, günahları ve insanları sınıflandırıyorlardı. Örneğin yerliler ve Afrikalılar, lütfa nail olabilir ama Anabaptistlere bahçeleri kadar yakın olan cennete giremezlerdi. Ölümden sonraki hayat sadece kutsal değil, aynı zamanda heyecan vericiydi. Yirmi dört saat Tanrı'yı metheden şarkılar söylenen, masmavi bir cennet değildi onlarınki; bütün seçimlerin mükemmel olduğu ve hayatın da mükemmel yaşandığı, maceralarla dolu bir yerdi. Gerçek hayat oydu. Konuştuğu dini bütün kadın nasıl tasvir etmişti? Müzik ve şölenler olacaktı; piknikler ve kutlamalar. Edepsiz eğlenceler. Rüyaların gerçek olduğu yer. Belki kişi kendini gerçekten adar, inanç yolunda azimle yürürse Tanrı ona acır ve vaftiz edilemeyecek kadar küçük yaşta ölen çocuklarının da cennete kabul edilmesine müsaade ederdi. Ancak cennetin en önemli özelliği zamandı. Cennette zaman sonsuzdu. Kurtarılmış olanlarla sohbet edecek, gülüşecek kadar zaman. Buz tutmuş göllerde kayacak ve kıyıdaki ateşte ellerini ısıtacak kadar zaman. Kızaklardan gelen çan sesleri, çocuklar hem kardan evler yapıyor hem günlük güneşlik çayırlarda koşturuyor; çünkü hava nasıl olmasını isterseniz öyle. Düşünün. Hayal edin. Hastalık yok. Asla. Acı yok. Yaşlanmak ve güçten düşmek diye bir şey yok. Kayıp, yas veya gözyaşı yok. Haliyle ölüm de yok artık, hem de yıldızlar titreşip küle dönüşse, ay denizin dibindeki bir ceset gibi lime lime olsa bile.

Tek yapması gereken düşünmeyi bırakıp inanmaktı. Rebekka'nın kurumuş dili bile yolunu kaybetmiş küçük hayvanlar gibiydi. Her ne kadar düşüncelerinin karmaka-

rışık olduğunu kavrasa da ne anlama geldiklerinin açık ve net olduğuna inanıyordu: Bir zamanlar Jacob'la bu konuları konuşabilmeleri, tartışabilmeleri kaybını daha da katlanılamaz hale getirmişti. Ruh halindeki gelgitlere ve eğilimlerine rağmen adam, iyi bir eşin nasıl olması gerektiğinin gerçek bir örneğiydi.

Şimdi hizmetkarlardan başka kimse kalmadı, diye düşündü kadın.

Dünyanın en iyi kocası öldü ve geride bıraktığı kadınlar tarafından gömüldü; çocuklar ise gökyüzündeki pembemsi bulutlara dönüştüler. Sorrow ben ölürsem kendisine ne olacağını düşünüp korkuyor, korkmalı da, hayalet gemideki sefaletten kurtarılan yarım akıllı bir kızdı, hayatta fazla bir şansı yoktu. Sadece Lina yıkılmamıştı, o güne kadar çok daha kötülerini görüp geçirmişçesine bütün felaketlere meydan okurcasına göğüs geriyordu. Jacob'ın gidişinin ikinci yılında aniden çıkan kar fırtınası yüzünden eve hapsoldukları ve iki gün sonra kendisi, Lina ve Patrician'ın açlıktan ölme noktasına geldikleri zamanki gibi. Gidilebilecek bir yer, geçilebilecek bir yol yoktu. Toprağa kazdıkları delikte yaktıkları titrek ateşten yayılan sıcaklığa rağmen Patrician soğuktan morarmaya başlamıştı. Bulabildiği bütün giysileri üstüne geçirip eline bir sepet ve balta alarak dışarı çıkan, beline kadar gelen karın içinde ilerleyen, insanın beynini uyuşturan rüzgâra karşı koyup nehre ulaşacak kadar cesur davranan Lina'ydı. Buzu kırıp somon yakalamayı başarmış, balığı eve getirip onları beslemişti. Sepeti işlerine yarayabilecek her şeyle tıka basa doldurmuş, elleri donmasın diye de sepeti örgülerine bağlamıştı.

Lina'ydı. Yoksa Tanrı mıydı? Burada, kayıplardan oluşan boşlukta bu topraklara yaptığı yolculuğun, ailesinin bütün fertlerinin ölümünün, hatta tüm hayatının ruhani aydınlan-

maya uzanan yolu gösteren işaretler olup olmadığını merak etti. Burada boşluğun ortasında, bu topraklara yaptığı yolculuğun, eski ailesinin ölüp gidişinin, bütün hayatının aslında aydınlanmaya giden bir yoldaki dönüm noktaları olup olmadığını merak etti. Yoksa onu yoldan çıkarmak için hayatına serpiştirilmiş tuzaklar mıydı? Nasıl emin olabilirdi? Şimdi ölümün dudakları onun adını fısıldarken kime güvenecekti? Bir demirciye mi? Florens'a mı?

Demircinin gelmesi ne kadar sürecek, Florens kaybolacak mı, birilerinin saldırısına uğrayacak mı, dönecek mi, demirciyi ikna edecek mi, yoksa çok mu geç ruhunun kurtulması için...

7

Uyuyorum ama çıt çıktı mı uyanıyorum. Rüyamda kiraz ağaçlarının bana doğru yürüdüğünü görüyorum. Rüya olduğunu biliyorum; çünkü dalları yapraklar ve meyvelerle dolu. Benden ne istediklerine emin değilim. Bakmak mı? Dokunmak mı? Ağaçlardan biri bana doğru eğiliyor ve dudaklarımda bir çığlıkla uyanıyorum. Hiçbir şey değişmemiş. Ağaçların dallarında kirazlar yok, bana yaklaşmamışlar. Sessizleşiyorum. Bu *minha mae*nin küçük oğluyla tepemde dikildiğini görmekten daha iyi bir rüya. O rüyalarda sürekli bir şeyler söylemeye çalışıyor. Gözlerini kısıyor. Dudaklarını oynatıyor. Bakışlarımı kaçırıyorum. Onu görmek istemiyorum. Sonraki uykum derin.

Kuşların ötüşüyle değil, güneşin doğuşuyla uyanıyorum. Karlar erimiş. Çişimi yapmak tam bir dert. Sonra kuzeye gidiyorum, biraz da batıya. Hayır, çalılar önümü kesene dek kuzeye gidiyorum. Ağaçların arasındaki dikenli bitkiler neredeyse belime geliyor. Beni tutmaya çalışan dalların arasından geçmek zor. Yine de uzun süre dalları ittiriyorum, ittiriyorum ve iyi ki öyle yapmışım, aniden karşımda ferah bir açıklık beliriyor. Ateş kokusu. Burası yakılışını hatırlayan bir yer. Ayağımın altındaki çimenler taze, gümrah, kuzuların tüyleri gibi yumuşacık. Onlara dokunmak için durak-sadığımda Lina'nın saçımı açmaktan ne kadar hoşlandığını hatırlıyorum. Saçıma dokunmak onu güldürür, onların benim gerçek bir kuzu olduğumun ispatı olduğunu söyler. Ya sen, diye sorarım ona. Ben atım, diye cevap verir yele-

sini savurarak. Saatlerce güneşli çayırlarda yürüyorum, susuzluğum o kadar artıyor ki, neredeyse bayılacağım. İleride karaağaçlar ve elma ağaçları görüyorum. Yeni filizlenen yapraklar sayesinde o taraf yeşilin tonlarına bürünmüş. Kuşlar gevezelik ediyor. Oraya gitmek istiyorum. Belki su vardır. Duruyorum. Nal sesleri. Ağaçların arasından bana doğru atlılar geliyor. Hepsi erkek, hepsi yerli, hepsi genç. Bazıları benden bile genç. Hiçbirinin atının eyeri yok. Hem de hiçbirinin. Büyülenmişçesine bu manzaraya ve derilerinin ışıltısına bakıyorum ama korkuyorum da onlardan. Yaklaşıyorlar. Etrafımı sarıyorlar. Gülümsüyorlar. Yumuşak deriden ayakkabıları var ama atları nalsız. Oğlanlardan ikisinin saçları ve atların yeleleri Lina'nınki gibi uzun ve özgürce uçuşuyor. Anlamadığım kelimelerle konuşuyor ve gülüşüyorlar. Biri parmaklarını ağzına sokup çıkarıyor; içeri dışarı, içeri dışarı. Diğerleri daha çok gülüyor. O da gülüyor. Başını geriye devirip ağzını açıyor ve başparmağını dudaklarına götürüyor. Yorgunluktan ve korkudan dizlerimin üstüne çöküyorum. Atından inip bana yaklaşıyor. Saçının kokusunu ta içimde hissediyorum. Badem gözlü ama gözbebekleri Lina'nınkiler gibi büyük ve yuvarlak değil. Göğsündeki kesenin bağını çözerken gülümsüyor. Onu bana uzatıyor ama tir tir titrediğim için uzanıp alamıyorum. İçindeki sudan bir yudum alıp yeniden bana sunuyor. Suyu istiyorum, ölmek üzereyim ama kıpırdayamıyorum. Tek yapabildiğim ağzımı sonuna kadar açmak. Yaklaşıp suyu ağzımdan içeri döküyor. Yutkunuyorum. Ötekilerden biri kuzular gibi meliyor, kahkahalar atıp bacaklarına vuruyorlar. Ağzıma su döken, keseyi kapayıp çenemi silişimi izlerken yeniden göğsüne gelecek şekilde asıyor. Sonra belindeki kemere uzanıp siyah bir şerit çıkarıyor, onu bana uzatıp dişlerini birbirine vuruyor. Deriye benzese de bana verdiği şeyi alıyorum. Bunu yaptığım anda koşup

atına atlıyor. Şok içindeyim. Çimenlerde koşup uçarcasına atının sırtına atlıyor. Gözlerimi kırpıştırıyorum, kaybolup gidiyorlar. Bir zamanlar durdukları yerde artık boşluktan başka bir şey yok. Yalnızca meyve vermek için sabırsızlanan elma ağaçları ve gülen oğlanların seslerinin yankısı.

Koyu renk kayışı dilime koyuyorum. Haklıyım. Deri. Ama ondaki tuz ve baharat beni, kadınını rahatlatıyor.

Yeniden ağaçların arasından kuzeyin yolunu tutuyor, uzaktan oğlanların atlarının izlerini takip ediyorum. Hava sıcak ve her geçen saat daha da ısınıyor. Ama toprak çiyden ötürü nemli. Kendimi ıslak topraktaki sarmaş dolaş halimizi unutmaya zorluyorum, kuru otlar arasındaki ateş böceklerini düşünüyorum. Geceyi gündüz gibi aydınlatan sayısız yıldız. Kimse zevkten attığım çığlıkları duymasın, tavuklar uykularından uyanmasın diye elinle ağzımı örtüyorsun. Sus. Sus. Kimse bilmemeli. Ama Lina biliyor. O adamdan sakın, diyor bana. Hamaklardayız. Günah içinde senin yanından dönmüşüm ve daha fazlası için sabırsızlanıyorum. Ona ne demek istediğini soruyorum. Bana burada tek bir budala var ve o ben değilim, bu yüzden dikkatli ol, diyor. Karşılık veremeyecek kadar uykuluyum, bir şey söylemek istemiyorum zaten. Çenenin altındaki boşluğu, boynunun kemikle birleştiği yeri düşlemeyi tercih ediyorum, dilimin ucunun sığabileceği ama bıldırcın yumurtasından büyük olmayan çukuru. Uykuya dalmak üzereyken Lina'nın, romdu, kendime rom yüzünden dedim, dediğini duyuyorum. İlk seferinde rom; çünkü onun seviyesindeki, onun konumundaki bir adam ayık olsa şerefini asla ayaklar altına almazdı. Anlıyorum, diyor. Anlıyorum ve gizlilik ihtiyacına boyun eğiyor, eve geldiği zamanlarda asla gözlerinin içine bakmıyorum. Yalnızca o gece buluşacağımızın işareti olarak dişlerinin arasına sıkıştırdığı ot parçasına veya kapının menteşelerine yerleştirdiği çubuğa

bakıyorum diyor Lina. Uykum kaçıyor. Doğrulup bacaklarımı hamağın kenarından sarkıtıyorum. İpler gerilmenin şiddetiyle çatırdarken hamak sallanıyor. Sesinde beni rahatsız eden bir şeyler var. Bıçak gibi kesen ihtiyar bir ses. Ona bakıyorum. Yıldızların parıltısı, ayın ışığı, yüzünü görmemi sağlayacak kadar güçlü ama yüz ifadesini seçemiyorum. Saçının örgüsü açılmış, bukleler hamağın iplerinin arasından aşağı dökülüyor. Kabilesizim, bir Avrupalının hükmündeyim, diyor. İkinci sefer rom yok, diyor, ne de sonrakilerde. Onlarda öfkelendiğinde elinin tersiyle bir tane çakıyor. Derken gün geliyor, önce yumruk iniyor, sonra kırbaç. Önlüğün cebinden düşüp kaybolan bir İspanyol sikkesi. Adam bunu affedemez. On dördündeydim, aptallık ettiğimi bilmeliydim, diyor. Şimdi, diyor, biliyorum. Burnundan süzülen kanı parmaklarıyla silerek kasaba yolunda yürümenin nasıl olduğunu anlatıyor, gözleri dayaktan kapandığı için yalpalıyor ve çoğu yerli gibi onun da içkili olduğuna inanan insanlar düşüncelerini çekinip dile getirmiyor. Presbiteryenler Lina'nın yüzünün haline ve kanlı giysilerine bakıyor ama tek kelime etmiyorlar. Gazeteciyi ziyaret edip kızı satılığa çıkarıyorlar. Bir daha eve girmesine izin vermiyorlar, o da haftalarca nerede uyuyabilirse orada uyuyor ve kendisi için verandaya bıraktıkları tastan yemeğini yiyor. Köpekler gibi, diyor. Köpekler gibi. Sonra Efendi onu satın alıyor ama yola çıkmadan önce Lina kaçıp iki horozun boynunu koparıyor ve onları âşığının ayakkabılarına bırakıyor.

İki ayakkabıya iki horoz kafası. O günden sonra atacağı her adım adamı felaketine bir adım daha yaklaştıracak bir büyü.

Beni iyi dinle, diyor. Etin açlığını çekmeye başladığımda senin yaşlarındaydım. Erkeklerin iki açlığı vardır. Seni besleyen el döver de. Söyle bana, demircinin buradaki işi bittiğinde ne olacak, diyor. Acaba seni de yanında götürecek mi?

Kendime bu soruyu sormuyorum. Ne o zaman, ne daha sonra. Beni çalamazsın. Benimle evlenemezsin. İkisine de kanunlar engel olur. Gittiğinde solduğumu ve Hanım beni sana yolladığında dirildiğimi biliyorum bir tek. Görevle gelmek, sana kaçmak sayılmaz.

Bunları düşünmek beni ayakta tutuyor, yere uzanıp uykuya dalmak için kendime izin vermiyorum. Çok yorgunum ve susadım.

İneklerin ağaçlar arasında otladığı bir yere geliyorum. Ağaçlar arasında inek varsa yakınlarda bir çiftlik veya köy var demektir. Ne Efendi ne Hanım kendi hayvanlarını böyle başıboş bırakmazdı. Hem gübreden faydalanmak hem de onlar yüzünden komşularla kavga çıkmasın diye hayvanların otladığı yerin etrafına çit çekmişlerdi. Efendi, Hanım'a bir gün çayırların yok olup gideceğini, bu yüzden başka işler yapması gerektiğini söylemiş, bizim oralarda çiftçilikten asla yeterince para kazanılmazmış. Vahşi tabiat bir yana, sadece karasinekler bile bütün umutları öldürmeye yeter. Çiftlikler böceklerin arzuları veya havanın kaprisleri doğrultusunda yaşar ve ölür.

Bir patikayla karşılaştığımda tereddüt etmeden sapıyorum. Ufak bir akıntının kenarına kurulmuş dar bir köprüye çıkıyor yol. Değirmenin tekerleğinin gıcırtısı ve akarsuyun gürültüsü sessizliği bozuyor. Tavuklar uykuda ve köpek yok. Alelacele kıyıya inip doya doya su içiyorum. Sanki balmumu. Su içerken ağzıma dolan samanları tükürüp patikaya geri dönüyorum. Kalacak bir yere ihtiyacım var. Güneş alçalıyor. İki kulübe görüyorum. Pencereleri var ama içeriden ışık gelmiyor. Gün ışığını yalnızca kapılar açıldığında içeri misafir eden ufak ahırlara benziyor. Bütün kapılar kapalı. Havada yemek kokusu yok. Herkesin gittiği hissine kapılıyorum. Derken köyün diğer tarafındaki tepeye kayıyor göz-

lerim ve insanların akşam duasında olduklarını anlıyorum. En büyük evin kapısını çalmaya karar veriyorum, hizmetkarlardan biri evde kalmıştır muhakkak. O tarafa yürürken son bir kez başımı çevirip arkaya bakıyorum ve o zaman uzakta bir ışık görüyorum. Köydeki evlerden birinin ışıkları yanıyor. Fikir değiştirip oraya gitmeyi seçiyorum. Her adımda taşlar bana engel olmaya çalışıyor, topuklarıma takılıyor. Yağmur başlıyor. Hafif. Çınarların arasından geçerken onların tatlı kokularını almış olması gerekirdi ama kaynatılacak tavukların tüyleri yanarken nasıl kokarsa öyle keskin bir yanık kokusu var.

Kapıyı çalıyorum. Bir kadın açıyor kapıyı. Hanım'dan ve Lina'dan çok daha uzun, yeşil gözlü. Vücudunun kalanı kahverengi bir cübbeyle örtülmüş, kafasında beyaz bir şapka. Kenarlardan fışkıran kızıl saçlar. Kuşkulu gözlerle bana bakıyor ve avucu dışa dönük olacak şekilde elini kaldırıyor. Sanki zorla içeri gireceğim. Seni kim yolladı, diyor. Lütfen diyorum. Tek başımayım, diyorum. Beni kimse yollamadı. Barınağınız bana seslendi. Arkama, sağa sola bakıp bir koruyucum, bir eşlikçim olup olmadığımı soruyor? Hayır madam, diyorum. Gözlerini kısıp bu dünyadan mısın, öte dünyadan mı, diye soruyor. Yüz ifadesi sert. Bu dünyadanım madam, başkasını bilmem, diyorum. Hıristiyan mısın, kafir mi misin, diye soruyor. Kesinlikle kafir değilim. Ama babamın kafirin teki olduğunu söylediklerini duymuşluğum var. Baban nereli, diye soruyor. Yağmur şiddetlendi. Karnım gurulduyor. Babamı tanımadığımı, anamın öldüğünü söylüyorum. Yüz ifadesi yumuşuyor o zaman. Yetim, içeri gir diyor başını sallayarak.

Bana adını söylüyor: Dul Ealing. Benimkini sormuyor. Beni affet ama dışarısı tehlikelerle dolu, diyor. Ne tehlikesi, diye soruyorum. Şeytani şeyler, diyor, boş ver bunları şimdi.

Yavaş yavaş yemek için elimden geleni yapıyor ama başaramıyorum. Ekmeği çorbaya katık ediyorum. Ekmek taş gibi.

Kaseme yeniden yemek doldurduğunda teşekkür etmek için başımı kaldırıyorum ama o zaman dışında ona bakmamaya özen gösteriyorum. Kasemin yanına bir avuç üzüm bırakıyor. Şöminesi olan büyükçe bir odadayız. Masa, tabureler ve uyunabilecek iki yer; biri içine saman doldurulmuş kutuya benzeyen bir yatak, diğeri döşek. İki kapı muhtemelen diğer odalara açılıyor, bir de dolaba benzer bir yer var, bir tür girinti, arkada, kavanozların ve kapların olduğu yerde. Karnımın gurultuları dindiğinde saman yatakta bir kızın yattığına dikkat ediyorum. Battaniyeyi rulo yapıp başının altına koymuş. Bir gözü bir tarafa bakıyor, diğeri, dişi kurtlarınki andıran gözüyse ise dümdüz karşıya. İkisi de kömür karası ama Dul'unkilere benzemiyor. Kelimelerin ağzımdan çıkmasına izin vermesem daha iyi olacak, bu yüzden yemeği ağzıma tıkmayı sürdürüyor ve kızın veya dulun bir şeyler söylemesini bekliyorum. Yatağın başucunda bir sepet duruyor. İçinde ses çıkaramayacak, hatta başını bile kaldıramayacak kadar hasta bir çocuk yatıyor. Yemeği bitirip son üzümü de ağzıma attığımda Dul tek başıma yaptığım bu seyahatin amacını soruyor. Ona Hanım'ın beni bir görevle çiftlikten yolladığını söylüyorum. Bu topraklara yollayarak bir kadının hayatını riske attığına göre hayati önem taşıyan bir görev olmalı, diyor surat asarak. Hanım'ım ölüyor, diyorum. Görevimi tamamlarsam onu kurtarabilirim. Kaşlarını çatıp şömineye bakıyor. İlk ölümden kurtaramazsın, diyor. Belki ikincisinden.

Ne söylediğini anlamıyorum. Ben tek bir ölüm bilirim, iki değil, onun da ötesinde türlü türlü hayat vardır. Gündüz gördüğümüz baykuşları hatırlıyor musun? Kim olduklarını hemen anlamıştık. Açık renk olanının baban olduğunu biliyordun. Ben de diğerlerinin kim olduğunu biliyordum galiba.

Samanların arasında yatan kız dirseğinin üstüne doğruluyor. Bu hayatın sona erişi demek olan ölümden bahsediyor,

diyor annesine. Sesi erkeklerinki gibi kalın ama görünüşüne bakılırsa benim yaşlarımda. Dul Ealing cevap vermiyor ona; ben ise daha fazla o gözlere bakmak istemiyorum. Kız tekrar konuşuyor. Etimi parçalayabilirler ama hiçbir işkence bu gerçeği değiştiremez, diyor. Ayağa kalkıyor sonra, topallayarak lambanın durduğu masaya geliyor. Lambayı tutup eteğini sıyırıyor. Bacaklarından aşağı akan kopkoyu kanları görüyorum. Soluk tenine dökülen ışıkta yaraları mücevherler gibi parlıyor.

Bu benim kızım Jane, diyor Dul. O yaralar onun hayatını kurtarabilir.

Geç oldu, diyor Dul Ealing. Sabaha kadar gelmezler. Kepenkleri indirip lambayı söndürüyor ve döşeğe çömeliyor. Kızı Jane samanlara dönüyor. Dul bir dua fısıldıyor. İçerisi ineklerin barınağından, ormanın derinliklerinden bile karanlık. Duvarlarda ay ışığının içeri süzülebileceği tek bir çatlak bile yok. Hasta çocuk ile şöminenin arasına uzanıyorum, uykum çıkardıkları gürültülerle sık sık bölünüyor. Uzun sessizlikler ve sonra konuşuyorlar. Kimin kim olduğunu sesin geldiği yönden anlıyorum ama yan yana olsalar da fark etmezdi; çünkü Dul Ealing kelimeleri kızından farklı telaffuz ediyor. Daha melodik. Bu yüzden iblis olmadığımı nasıl ispatlayacağımı soran kişinin Dul'un kızı Jane olduğunu biliyorum ve "Şşşttt" diyen de Dul. Karar onların, diyor. Sessizlik. Sessizlik. Sonra yeniden konuşuyorlar. Onların asıl istediği otlak, anne. O zaman neden beni almıyorlar? Sıradaki sen de olabilirsin. En az iki kişi Kara Adam'ı gördüklerini ve onun... Dul susuyor, bir süre konuşmuyor ve sonra sabah geldiğinde göreceğiz diyor. Beni bırakacaklar, diyor kızı. Hızlı hızlı konuşuyorlar. Bilgi onlarınsa, gerçek benim ve Tanrı'nın, öyleyse hangi ölümlünün beni yargılamaya hakkı var. İspanyollar gibi konuşuyorsun, dinle, yalvarırım dinle, kes bunları yok-

sa O seni duyacak. O'ndan korkmuyorum, O benden yana. Beni terk etmedi, ben de onu terk etmeyeceğim, yine de etimi kanatıyorsunuz, daha kaç kere iblislerin kanamadığının söylenmesi gerek size.

Sen bana bunları hiç söylemedin. Öğrendiğim iyi oldu. Eğer annem ölmemiş olsaydı bana bunları öğretebilirdi.

Sanırım uyuyabilen tek kişi benim, utanç içinde uyanıyorum; çünkü gözlerimi açtığımda hayvanlar çoktan otlamaya gitmiş. Dul kollarına alıp dışarı çıkardığında bebek ağlıyor. Geri döndüğünde pencerelerin kepenklerini kaldırıp kapıyı ardına kadar açıyor. İki kaz peşlerinde bir tavukla ortalıkta dolanırken, bir diğeri kırıntı bulabilmek ümidiyle pencereden içeri giriyor. Perdenin arkasındaki tuvaleti kullanmak için izin istiyorum. İşim bittiğinde dışarı çıkıyorum, Dul bacaklarına yeni yaralar açarken kızı Jane elleriyle yüzünü örtüyor. Kurumuş kanın yerini taze kan alıyor. Bir keçi içeri girip Dul'un kızı Jane hıçkıra hıçkıra ağlarken yatağındaki samanları yiyor. Dul'u tatmin edecek kadar kan aktığında, kadın keçiyi dışarı kovalıyor.

Kahvaltı ekmek ve kesilmiş sütten ibaret. Masaya geçtiğimizde Dul ve Kız, ellerini birleştirip başlarını öne eğiyor, bir şeyler mırıldanıyorlar. Onları taklit edip rahip efendinin sabahları söylememi öğrettiği duayı mırıldanıyorum. Geceleri annem de benimle birlikte onu tekrarlardı. *Pater noster...* Bitirdiğimde alnıma dokunmak için elimi kaldırıyorum ve Dul'un kızı Jane'in kaşlarını çattığını görüyorum. Hayır dercesine başını sallıyor. Ben de şapkamı düzeltiyormuşum gibi yapıyorum. Dul, süte kaşıkla reçel koyuyor, ikimiz yiyoruz. Jane yemeği reddettiği için onun payı da bize kalıyor. Sonrasında Dul şöminenin başına gidip çaydanlığı ateşe koyuyor. Masadan kaseleri ve kaşıkları alıp su dolu leğenin durduğu dolaba gidiyorum. Her birini dikkatlice temizleyip kuruluyo-

rum. Hava gergin. Şöminedeki çaydanlıktan buharlar yükseliyor. Dönüp baktığımda buharların döne döne yükseldiğini görüyorum. Buharda bir köpek silueti beliriyor.

Patikadan yukarı gelenlerin ayak seslerini duyuyoruz. Hâlâ bulaşık yıkamakla meşgulüm. İçeri girenleri görmüyorum ama konuşulanları duyuyorum. Dul, ziyaretçilere oturmalarını öneriyor. Reddediyorlar. Bir adam bunun henüz ön araştırma olduğunu söylüyor ama sayısız şahit varmış. Dul kızının gözünü Tanrı'nın öyle yarattığını ve kızının özel güçleri olmadığını söylemek için adamın lafını kesiyor. Yaralarına bakın diyor, bakın. Sadece Tanrı'nın evlatlarının kanı akar. Bizim kanımız akar. İblisler kanamaz.

Odanın içine adım atıyorum. Bir adam, üç kadın ve annemin beni uzaklara yolladığı zamanki halimi hatırlatan küçük bir kız var orada. Ben kızın ne kadar tatlı olduğunu düşünürken o bir çığlık atıp kadınlardan birinin eteklerinin arkasına saklanıyor. O zaman ziyaretçiler tek tek dönüp bana bakıyor. Kadınlar inliyor. Bastonlu adam bastonunu o kadar sertçe yere vuruyor ki, içeride kalan tek tavuk gıdıklayarak kaçıyor. Bastonunun ucunu bana doğrultuyor adam, kim bu, derken kadınlardan biri gözlerini örtüp Tanrı'm bize yardım et, diyor. Küçük kız çığlıklar atarak ileri geri sallanıyor. Dul, elini sallayıp geceyi geçirmek için sığınacak bir yer arayan bir misafir, diye cevaplıyor onları. Kızı içeri aldık, nasıl almayalım? Besledik. Hangi gece, diye soruyor adam. Dün gece, diyor kadın. Diğer kadınlardan biri, hiç bu kadar kara bir insan görmemiştim diyor. Ben gördüm, diyor öteki, bu kız da gördüğüm diğerleri kadar kara. Afrik'lerden. Hem Afrik hem fazlası, diyor öteki. Çocuğun haline bakmak yeter, diyor ilk kadın. Tir tir titreyen ve inleyen küçük kızı işaret ediyor. Onu duyun. Onu duyun. Demek doğruymuş, diyor bir diğeri. Kara Adam aramızda. Kara kız onun habercisi. Küçük kız

tamamen kontrolden çıkıyor. Eteğinin arkasına saklandığı kadın onu dışarı çıkarıyor, o zaman sessizleşiyor çocuk. Buharda köpeğin kafasını gördüğüm anda anlamalıydım, tehlikedeyim ama nedenini çözemiyorum. Beni koruyabilecek tek şey Hanım'ım. Durun diyorum. Durun efendim, yalvarırım. Konuşabildiğimi anladıklarında galiba şok geçiriyorlar. Size mektubumu göstermeme izin verin, diyorum kısık sesle. O, Hanım'ım dışında kimseye hizmet etmediğimi ispatlayacaktır. Çabucak çizmemi çıkarıp çorabımı indiriyorum. Kadınların ağzı açık kalıyor, erkek önce bakışlarını kaçırıyor sonra yavaşça yeniden bana dönüyor. Hanım'ın mektubunu çıkarıp onlara uzatıyorum ama ona dokunmuyorlar. Adam mektubu masaya koymamı emrediyor ama dokunup mührü kırmaya korkuyor. Dul'a yapmasını söylüyor. Dul, tırnağıyla mührü kırıyor. Sonra kâğıdı açıyor. Kalın olduğu için düz durmuyor kâğıt. Dul'un yatağından kalkan kızı Jane de dahil olmak üzere herkes kâğıttaki ters işaretlere bakıyor, harfleri bilen tek kişinin adam olduğu açık. Bastonunun ucuyla mektubu çeviriyor. Uçup gidecekmiş veya gözlerinin önünde küle dönecekmiş gibi bastonunu kâğıdın üstünde tutmayı sürdürüyor. Eğilip yakından inceliyor. Sonra kâğıdı alıp yüksek sesle okuyor:

Bu mektubun altında imzası bulunan kişi, yani Milton'dan Bayan Rebekka Vaark, mektubu taşıyan dişiye kefildir. Onun sahibi benim ve sol elindeki damga bunun ispatıdır. Lütfen görevini tamamlaması için emniyet içinde seyahat etmesine izin verme nezaketini gösterin. Hayatımız, hayatım onun görevini yerine getirip çabuk dönebilmesine bağlı.

Bayan Rebekka Vaark, Milton
18 Mayıs 1690

Dul'un kızı Jane'in inleyişini saymazsam herkes sessiz. Adam bir bana, bir mektuba bakıyor. Bana, mektuba. Yeniden bana, yeniden mektuba. Görüyorsunuz, diyor Dul. Adam onu duymazdan gelip fısıldaşan kadınlara dönüyor. Bana depoya açılan kapıyı işaret ediyorlar ve orada, kutuların ve çıkrıkların arasında dururken giysilerimi çıkarmamı söylüyorlar. Dokunmadan söylüyorlar ne yapacağımı. Dişlerimi, dilimi göstermemi istiyorlar. Avucumdaki mum izine, acısı geçsin diye öptüğün ize bakıp kaşlarını çatıyorlar. Kollarımın altına, bacaklarımın arasına bakıyorlar. Etrafımı sarıp ayaklarımı incelemek için eğiliyorlar. Çırılçıplak beni incelemeyi bitirmelerini beklerken ben de gözlerindeki anlamı çözmeye çalışıyorum. Nefret yok, korku yok, iğrenme yok, hepten yabancı bir şeye bakar gibi bakıyorlar vücuduma. Domuzlar bile bana daha insanca bakışlar fırlatmıştır. Sonunda işleri bitiyor. Ayılarla karşılaşırsam onları sevdiğimi sanıp oynamaya gelmemeleri için yapmam gerektiğini söylediğin şey var ya, kadınlar da aynen öyle yapıyor, bakışlarını kaçırıyor, gözlerime bakmamaya özen gösteriyorlar. Sonunda giyinmemi söylüyorlar ve odadan çıkıp kapıyı arkalarından kapıyorlar. Elbiselerimi giyiyorum. Tartıştıklarını duyuyorum. Küçük kız geri geliyor, artık ağlamıyor ama ondan korktum, ondan korktum, deyip duruyor. Kadınlardan biri Şeytan mektup yazar mı, diye soruyor. Şeytan'da her tür numara vardır, inançlıları kandırmak için her şeyi yapar o, diyor öteki. Ama bir kadının hayatı tehlikede, yazanlar doğruysa Tanrı bizi cezalandırmaz mı, diyor Dul. Adamın sesi gök gürültüsünü andırıyor. Bunu diğerleriyle konuşacağız, diyor. Araştıracağız, danışacağız, dua edecek ve bir cevapla geri geleceğiz. Anlaşılan benim Kara Adam'ın uşaklarından olup olmadığım henüz açıklığa kavuşmamış.

Odaya döndüğümde küçük kız çığlık atıp çırpınmaya başlıyor yine. Etrafını saran kadınlar alelacele onu dışarı çıkarıyor. Adam evden ayrılmamı söylüyor. Mektubu yanında götürüyor. Dul peşinden gidiyor patika boyunca. Yalvarışlar, yalvarışlar, yalvarışlar.

Dönüp kendi aralarında bu konuyu biraz daha tartışmak istediklerini haber veriyor bana. Mektup sayesinde az da olsa umut var. Kızı Jane gülüyor. Acı bir kahkaha. Dul Ealing dua etmek için diz çöküyor. Uzun süre dua ettikten sonra kalkıp birini görmesi gerektiğini söylüyor. Onun şahitliğine ve yardımına ihtiyacı olacakmış.

Kim, diye soruyor Dul'un kızı Jane.

Şerif, diyor Dul.

Dul'un Kızı Jane dudaklarını büzüp annesinin arkasından bakıyor.

Jane adlı kızın bacaklarındaki yaralara pansuman yapışını izlerken içim korku dolu. Güneş tepeye ulaştı ama Dul hâlâ dönmedi. Bekliyoruz. Güneş yavaş yavaş alçalıyor. Dul'un kızı Jane ördek yumurtası haşlayıp soğuduklarında onları beze sarıyor. Bir battaniyeyi katlayıp elime tutuşturuyor, parmağıyla onu takip etmemi işaret ediyor. Evden çıkıp gizlice arkaya dolanıyoruz. Kümes hayvanları gıdaklayıp kaçışıyorlar. Otlak boyunca koşuyoruz. Dişi keçi dönüp bize bakıyor. Teke bakmıyor. Kötüye işaret bu. Çitlerin arasından geçip ormana koşuyoruz. Sonra yavaşlıyoruz, yürümeye başlıyoruz, yavaş ve temkinli adımlar. Dulun kızı Jane önden gidip yol gösteriyor. Güneşin ışığı zayıflıyor, son damlalar da ağaçların arasından ormana akıveriyor. Kuşlar ve ufak tefek hayvanlar karınlarını doyurup şakalaşıyorlar.

Bir dere yatağına varıyoruz, çoğu yeri kurumuş, kalan kısımlar çamurlu. Jane bana yumurtaları koyduğu bezi ve-

riyor. Hangi yöne ilerleyeceğimi, seni bulmayı umduğum köye giden yola çıkan patikayı nerede bulacağımı anlatıyor. Teşekkür ederim diyorum, elini öpmek için eğiliyorum. Hayır, ben teşekkür ederim, diyor. Sana baktılar ve beni unuttular.

Beni alnımdan öpüp kuru dere yatağına inişimi izliyor. Dönüp ona bakıyorum. Sen iblis misin, diye soruyorum. İsyankar gözünde bir kararlılıkla gülümsüyor bana. Evet, diyor. Hem de ne iblisim! Git artık.

Yapayalnız yürüyorum ama gözler beni bırakmıyor. Beni görmeyen gözler, kuyruğum var mı, fazladan bir memem, bacaklarımın arasında erkeklerinki gibi bir kamçı var mı, diye bakan gözler. Göbek deliğim doğru yerde mi, dizlerim köpeklerin arka bacakları gibi geriye doğru kıvrılıyor mu, diye karar vermeye çalışan meraklı gözler. Dilim yılanlarınki gibi ikiye ayrılıyor mu, dişlerim onları çiğneyecek sivrilikte mi bilmek istiyorlar. Gölgelerin arasından fırlayıp onları ısırabilir miyim merak ediyorlar. İçimde bir şeyler eziliyor, küçülüyorum. Dere yatağından yukarı tırmanıp ağaçların arasına çıktığımda artık aynı kişi değilim. Her adımda bir şeyler eksiliyor, bir şeylerin tükendiğini hissediyorum. Çok kıymetli bir şey beni terk ediyor. Artık başka bir şeyim. Mektup varken birine aittim ve yasalara uygundum. Onsuz sürüsünden ayrılmış bir buzağı kadar, kabuğu olmayan bir kaplumbağa kadar çaresizim, Şeytan'ın işaretini taşımıyorum ama derim karanlıkla doğduğumu ispatlıyor. Evet, sadece dışımda değil, içimde de karanlık var, ufak, tüylü ve keskin dişleri olan. Annem bunu biliyor muydu? Bu yüzden mi beni terk etti? *Minha mae*nin de benim de dışımızı saran ortak karanlığımız yüzünden değil, içimdeki karanlığı, sadece benim olan o karanlığı gördüğü için mi? Bu benim ölümüm

mü? Geriye bir tek pençelerini gösteren tüylü yaratık mı kalacak benden? Bana sen söyleyeceksin. Senin de dışın kara. Seni gördüğümde, sana karıştığımda yaşadığımı hissediyorum. Korkup durduğum zamanlar birdenbire geride kalıyor. İşte yine korkusuzum. Güneş dünyayı terk ederken karanlık çöküyor ormana ve karanlık, benim. Biziz. Evim.

8

Onu Sorrow diye çağırmalarını umursamadı; İkiz, gerçek adını kullandığı sürece önemli değildi. Şaşırmak kolaydı. Bazen evin hanımının, oduncunun veya oğlanların ona ihtiyacı oluyordu; kalan zamanlarda İkiz, yanında olmasını, sohbet etmeyi, dolaşmayı veya oynamayı istiyordu. İki adının olması İkiz'i başka kimse göremediğinden çok işe yarıyordu. Yani giysileri ovalar veya kazları güderken, Kaptan'ın kullandığı adı duyarsa seslenenin İkiz olduğunu bilirdi. Ama biri "Sorrow" diye sesleniyorsa ne bekleyeceğini biliyordu. En iyisi İkiz'in değirmenin kapısından seslendiği veya kulağına bir şeyler fısıldadığı zamanlardı. O zaman ne iş yapıyorsa bırakıp ikizinin peşinden giderdi.

Batan gemide, doktorun hamağının altında tanışmışlardı. Herkes ya gitmiş ya boğulmuştu ve geminin ameliyathanesinde derin bir afyon uykusuna dalmış olmasa o da gemide olmazdı. Boynundaki çıbanları almak için onu revire götürmüşlerdi, doktorun acıyı azaltacağını söylediği karışımı içmişti. Bu yüzden geminin battığından haberi olmadı. Öldürülmemiş hizmetkarlarla yolcular kaçmışsa bile kızın haberi yoktu. Tek hatırladığı hamaktan yere düştüğünde uyanıp yalnız olduğunu anladığıydı. Babası, Kaptan, görünürde yoktu.

Oduncunun evine taşınmadan önce Sorrow hiç karada yaşamamıştı. Artık bildiği tek ev olan geminin, anıları da tıpkı geminin kargosu gibi çalınıp gitmişti: Kumaş balyaları, afyon dolu sandıklar, cephane, atlar ve pekmez varille-

ri. Kaptan'dan bile eser kalmamıştı. Sağ kalan var mı diye kontrol edişinin, yiyecek arayışının, güverteye dökülen pekmezleri yalayarak karnını doyuruşunun, soğuk rüzgârları ve denizin dalgalarını dinleyerek geçen gecelerin ardından bir gün İkiz hamağın altında saklanan kızın yanına geldi ve bir daha hiç ayrılmadılar. Kırık yelken direğinden birlikte kıyıya çıktılar, birlikte kayalıklarda yürüdüler. Yedikleri ölü balıklar susuzluklarını arttırdı ama kayalıklardaki iki cesedi gördüklerinde susuzluk falan kalmadı. Onları kayalıklardan uzaklaşıp gelgit yükseldiği sırada göle hapsolacak kadar dikkatsizleştiren de o cesetlerdi. Böylece gelgit zamanı dalgalarla okyanusun derinliklerine sürüklendiler. Dayanmaya çalıştılar ellerinden geldiğince ama sonunda, soğuk bütün duyularını köreltti. Bilmeden kıyıya değil ufka doğru yüzdüler. Onları nehre doğru sürükleyecek bir akıntıya kapılmaları gerçekten büyük şanstı.

Sorrow uyandığında çırılçıplaktı ve bir battaniyeye sarılmıştı, alnında ılık, nemli bir bez vardı. Darı kokusu geliyordu burnuna, başındaysa ak saçlı bir kadın bekliyordu.

"Ne manzara," dedi kadın başını iki yana sallayarak. "Ne kasvetli bir manzarasın. Ama hizmetçilik yapabilecek kadar güçlüsündür sanırım." Battaniyeyi kazazedenin çenesine kadar çekti. "Giysilerine bakınca seni erkek sandık. Zannettiğimizin aksine canlı çıktın."

İyi haberdi; çünkü İkiz yattığı yerin başucunda belirip yüzünü ellerinin arasına alana ve gülümseyene dek Sorrow öldüğünü sanıyordu. Rahatlayan kız, yeniden uykuya daldı ama İkiz yakınlarında olduğundan artık uykusu daha huzur doluydu.

Ertesi sabah testerelerin gürültüsüyle uyandı, parçalanan tahtaların kokusu daha da güçlenmişti. Oduncunun eşi elinde bir erkek gömleği ve oğlan pantolonuyla içeri girdi.

"Şimdilik bunlarla idare edeceksin," dedi. "Sana daha uygun giysiler dikmem gerekecek, köyde de ödünç alabileceğimiz kimse yok. Bir süre ayakkabısız dolaşacaksın."

Başı döndüğü için iyice hantallaşan Sorrow, kuru erkek giysilerini giyip yemek kokularının geldiği yöne gitti. Mükellef bir kahvaltının ardından bir şeyler söylemeye hazırlandı ama hiçbir şey hatırlamıyordu. Adını sorduklarında İkiz HAYIR, diye fısıldadı, böylece omuz silkmekle yetinen genç kız kısa sürede bu jestin hatırlayamadığı veya hatırlamıyormuş numarası yaptığı diğer bilgiler için de uygun olduğunu keşfetti.

Nerede yaşıyorsun?

Gemide.

Evet, ama her zaman değildir.

Her zaman.

Ailen nerede?

Omuz silkiş.

Gemide başka kim vardı?

İnsanlar.

Hangi insanlar kızım?

Omuz silkiş.

Kaptan kimdi?

Omuz silkiş.

Karaya nasıl çıktın?

Denizkızları. Balinalar demek istemiştim.

Ev kadını o zaman adını koydu. Ertesi gün nefes kesici ve tehditkâr saçlarını örtmesi için temiz bir şapka verip bir de yem çuvalı tutuşturdu eline. Kazlarla ilgilenmesini söyledi. Yemle, suya götür ve kaçmalarına izin verme. Sorrow'un çıplak ayakları toprağa alışkın değildi, sinir bozucu yer çekimiyle baş etmekte güçlük çekiyordu. Sürekli yalpalıyordu. İlk gün göldeyken o kadar çok yere düştü ki köpekler iki kaz

yavrusuna saldırıp ortalığı karıştırdığında sürüyü toplamak saatlerini aldı. Birkaç gün daha ona aynı görevi verdilerse de evin hanımı sonunda pes edip kızı basit temizlik işlerine koştu. Kız bunları da doğru dürüst yapamadı. Neyse ki yeteneksiz bir hizmetçiyi azarlamanın zevki, işlerin iyi yapılmasının verdiği tatminden ağır basıyordu. Evin hanımı süpürülmemiş köşeleri, usulüne uygun körüklenmemiş ateşi, temizlenmemiş kapları ve kötü durumdaki bahçeyi gördüğünde kızı azarlamaktan da öfke krizlerine tutulmaktan da tarifi imkânsız bir mutluluk duyuyordu. Sorrow İkiz'le kısa yürüyüşlere çıkabilmek için ortadan kaybolma sanatını geliştirmeye adadı kendini, böylece iki görev arasında ve bazen işini yapmak yerine onunla oynayabiliyordu. Arada bir başka gizli arkadaşları da oluyordu ama hiçbiri onun için emniyet ve eğlence anlamına gelen, ona rehberlik eden İkiz'den iyi değildi.

Evin hanımı kıza kanamanın aylık olduğunu; bütün kadınların buna katlandığını söylediğinde Sorrow sonraki ay ve sonraki ay ve sonraki ay ona inandı. Ta ki bir sonraki ay kanama görülmeyene dek. İkiz'le bu konuyu konuştular, evin hanımı yanılmış mıydı, kanamalar tahta yığınlarının arkasında iki oğlanın kıza eşlik ettikleri buluşmaların sonucu muydu? Çünkü acı bacaklarının dışındaydı, evin hanımının doğal olduğunu söylediği gibi içinde değil. Oduncu, Efendi'den kızı almasını istediğinde, karısının onu evde tutmak istemediğini söylediğinde de acı oradaydı.

"Kız nerede?" diye sordu Efendi.

Sorrow değirmene çağırıldı.

"Kaç yaşında?"

Oduncu başını iki yana salladığında Sorrow konuştu. "Sanırım artık on bir yaşındayım."

Efendi dişlerini sıktı.

"Adını boşverin," dedi oduncu. "Ne isim isterseniz verebilirsiniz. Eşim terk edildiği için ona Sorrow diyor. Gördüğünüz gibi biraz aptaldır ama işinizi görür."

Bu sözleri söylerken adamın yüzünde alaycı bir tebessüm belirdiğini gördü Sorrow.

"Yakınmaz," diye ekledi adam aynı sırıtışla.

Sorrow, Efendi'nin atının terkisinde kilometrelerce yol gitti, bir mola yerinden diğerine geçtiler. İlk kez ata bindiğinden yanma hissi kızı ağlattı. Sallanmak, engebeler, Efendi'nin ceketine tutunmak... Sonunda adamın ceketine kustu. O zaman adam dizginleri çekip kızı indirdi ve yapraklarla ceketini silerken dinlenmesine izin verdi. Küçük kız adamın kendisine verdiği suyu kabul etti ama ilk yudumu alır almaz onu da midesinde kalan ne varsa onlarla beraber dışarı çıkardı.

"Sorrow adı sana uyuyor," diye mırıldandı Efendi.

Eve yaklaştıklarında ve adam yolun kalanını yürüyebilmesi için onu attan indirdiğinde buna minnettar oldu kız. Düşmediğine veya yeniden kötüleşmediğine emin olmak için adam sürekli başını çevirip onu kontrol etti.

Çiftlik görüş alanlarına girdiğinde İkiz gülümseyip ellerini çırptı. Yol boyunca Efendi'nin arkasında seyahat eden Sorrow mide bulantısı ve acı olmasa çok daha derinleşebilecek bir korkuyla etrafı seyretmişti. Kara gemi direklerini andıran sayısız köknarın arasından geçip, at kadar kocaman ulu çamların arasına daldılar. Kız ne kadar denerse denesin ağaçların tepelerini göremiyordu, ona kalırsa göğü delip geçiyor bile olabilirlerdi. Arada bir dalların arasına saklanan gölgelerin kaçıp gidişlerini izliyordu. Bir keresinde yollarına bir geyik çıktı, Efendi'nin atı dört kere dizginleyip gittikleri yönü değiştirmesi gerekti. Bunca çilenin, sıkıntının ardından Efendi'nin atının peşinden açıklığa çıkmak kız ve İkiz için büyük bir ferahlıktı. Oduncunun karısının aksine Hanım

ve Lina'nın küçük düzgün burunları vardı. Harumın teni yumurta beyazı rengiydi, Lina'nınki ise kabuklarınınki gibi kahverengi. Lina, geri kalan her şeyden, yemekten ve dinlenmeden önce Sorrow'un saçlarını yıkamakta ısrar etti. Onu rahatsız eden sadece şapkanın altındaki dallar ve otlar değildi; kızın bitli olmasından korkuyordu. Bu korku bitleri veya vücudunun diğer misafirleri olan pire benzeri yaratıkları tehlikeden çok can sıkıntısı olarak gören Sorrow'u şaşırttı. Lina farklı düşünüyordu; saçlarını yıkadıktan sonra, eve girmesine izin vermeden önce kızı iki kere keseledi. Ardından başını iki yana sallayıp dişlerini temizlemesi için ona tuzlu bir bez verdi.

Patrician'ın elini tutan Efendi yeni kızın gece evde uyuyacağını duyurdu. Hanım nedenini sorduğunda, "Bana yollara düşme alışkanlığı olduğunu söylediler," demekle yetindi.

O soğuk ilk gece, şöminenin önündeki örtüye kıvrılan Sorrow uyuyup uyuyup uyandı, İkiz'in dalgalarda yürüyen binlerce erkeği anlatan sözsüz ninnisini dinledi. Dişleri ayaklarının altındaki kayalıklardan bile parlaktı. Gökyüzü kararır, ay yükselirken gece siyahı derileri gümüş rengine dönerdi. Ninni, karanın kokusunun tayfaları heyecanlandırsa da denizde yürüyen adamları ağlattığından bahsediyordu. İkiz'in sesiyle sakinleşen ve Lina'nın kasıklarına sürdüğü hayvan yağıyla acısı dinen Sorrow aylardır ilk kez rahat bir uyku çekti.

Buna rağmen o sabah birkaç lokma yer yemez hepsini kustu. Hanım ona civanperçemi çayı verdi ve o günlük sebze bahçesinde çalışmasını söyledi. Turpları toplayacaktı. Efendi tarlanın diğer köşesinde taşları parçalıyordu. Patrician bahçenin kenarında oturmuş sarı bir elmayı yiyor ve kızı izliyordu. Sorrow ona el salladı. Patrician el sallayarak karşılık verdi. Lina gelip küçük kızı götürdü. O andan itibaren Sorrow için

olmasa da İkiz için evde Lina'nın hükmünün geçtiği, Efendi ve Hanım'ı ilgilendirmeyen bütün kararları onun verdiği açıklık kazandı. Etrafta olmadığı zamanlarda bile gözleri her yeri görüyordu. Horoz ötmeden uyanıyor, karanlıkta eve giriyor, ayakkabısının ucuyla uyuyan Sorrow'a dokunuyor ve ateş canlanana kadar içeride bekliyordu. Sepetleri inceliyor, kavanozların kapaklarını kontrol ediyordu. Stokları kontrol ediyor, diye düşündü Sorrow. Hayır, dedi İkiz, senin yiyecek çalıp çalmadığına bakıyor.

Lina onunla neredeyse hiç konuşmaz, günaydın bile demezdi. Ancak söylemesi gereken şey çok önemliyse ve durum acilse konuşurdu. Bu yüzden Sorrow'a hamile olduğunu söyleyen o oldu. Lina, Sorrow'un elinden çuvalı aldı. Duygusuz gözlerle kıza baktı. "Çocuğun olacağını biliyorsun değil mi çocuk?"

Sorrow'un ağzı açık kaldı. Ardından içinde ona ait gerçek bir insanın büyüdüğü düşüncesiyle yanakları zevkten al al oldu.

"Ne yapmalıyım?" diye sordu.

Lina kıza bakmakla yetindi, çuvalı beline yaslayıp yürüyüp gitti. Hanım biliyorsa bile belki kendisi de hamile olduğundan bir şey söylemedi. Sorrow erken doğum yaptı, Lina o kadar erken doğduğu için bebeğin hayatta kalmadığını söyledi. Hanım, Sorrow'un aksine herkesi neşelendiren tombul bir oğlan doğurdu. Altı ay kadar çiftliktekilerin keyfi yerindeydi. Sonra o bebeği evin arkasına, kardeşinin yanına gömüp dua ettiler. Sorrow yeni doğmuş bebeğinin esnediğini gördüğünü sanmıştı ama belki yanılmıştı. Lina derenin en güçlü aktığı yere, kuzgunların barajının biraz ötesine gidip bir beze sardığı bebeği sulara bıraktı. Bebeğin adı bile yoktu. Sorrow ağladı ama İkiz ona ağlamamasını söyledi. "Ben hep seninleyim," dedi. Bu da bir teselliydi ama Sorrow'un

aklı yıllarca Lina'nın suya bıraktığı bebeğin nefes alıp almadığında kaldı. Konuşacak kimsesi olmadığından İkiz'e daha da bağlandı. Onunlayken Sorrow'un başkasının arkadaşlığına veya sohbetine ihtiyacı yoktu. Onu içeride uyumaya zorlasalar da İkiz'in hikâyelerini dinleyebiliyor ve gündüzleri onunla yürüyüşe çıkıp ormanda dolanabiliyordu. Bir de rahip yardımcısının getirdiği kirazlar ve fındıklar vardı. Ama kimseye söylememeliydi. Adam bir keresinde ona bir fular getirmiş ama Sorrow öyle hoş bir eşyanın Lina'yı öfkelendireceğini ve Hanım'ı tedirgin edeceğini bildiği için içini taşla doldurup suya atmıştı. Her ne kadar Hanım'ın oğulları ölüp gitse de Patrician büyüyüp güçlendi. Lina bir süreliğine de olsa oğlanların ölümünde Sorrow'un suçu olmadığına inanmış gibiydi ama bir at Patrician'ın kafasını un ufak ettiğinde fikrini değiştirdi.

Derken Florens geldi.

Derken demirci geldi. İki kere.

O acı kış Florens çiftliğe geldiğinde, yeni birini gördüğüne sevinen Sorrow tam gülümseyip küçük kızın iri örgülerine dokunmak için bir adım öne çıkacakken İkiz onu durdurdu, yüzünü Sorrow'unkine yaklaştırıp "Yapma! Yapma!" dedi ağlayarak. Sorrow, ikizinin kıskandığını anlayarak ona sırtını döndü ama yeterince hızlı davranamamıştı. Lina çoktan şalını çıkarıp çocuğun omuzlarına dolamış, sonra da onu kucağına alıp ahıra taşımıştı. O andan sonra kız Lina'ya aitti. Birlikte uyuyor, birlikte yıkanıyor, birlikte yiyorlardı. Lina onun için tavşan derisinden küçük ayakkabılar ve giysiler dikti. Sorrow ne zaman kıza yaklaşsa, Lina "kışşşşt" diyerek onu kovalıyor veya onu hemen yapılması gerektiği söylediği bir işe koşuyordu; bunları yaparken de gözlerinden açıkça belli olan güvensizliği herkese aşılamak için uğraşıyordu. Sorrow'u bir türlü sevememişti. Sorrow, Efendi

içeride uyumasına izin verdiğinde kadının gözlerinin nasıl kısıldığını, nasıl öfkeyle parladığını hatırladı. Lina doğumda ona yardım etmiş olsa da Sorrow bebeğinin artık su solumak zorunda olduğunu hiç unutmadı... her gün ve her gece... dünyanın tüm akıntılarının bittiği yerde... Kendisini yeni kızdan da, Patrician'dan olduğu gibi uzak tutacaklarını anlayan Sorrow, o andan sonra hep nasıl davranıyorsa öyle davrandı. İkiz dışında dünya umurunda değildi.

Yıllar sonra, demirci geldiğinde evin havası değişti. Hem de sonsuza dek. Durumu ilk fark eden İkiz oldu, Lina'nın demirciden korktuğunu ve Hanım'ı onun hakkında uyarmaya çalıştığını söyledi ama uyarılar işe yaramamıştı. Hanım, Lina'yı ciddiye almadı. Efendi artık seyahat etmediği için o kadar mutluydu ki, hiçbir şeye dikkat edecek durumda değildi. Yeni evin inşaatı yüzünden Efendi hep çiftlikteydi, teslimatları kontrol ediyor, çeşitli açılarla ipler geriyor ve bahçe kapısının tasarımı konusunda demirciyle uzun sohbetlere dalıyordu. Dehşet içindeki Lina; mutluluktan havalara uçan Hanım; keyfi yerinde olan Efendi. Florens'ın ise aklı bir karış havadaydı.

Sorrow ve İkiz demirci hakkında ne düşüneceklerine karar veremediler. Adamın bir duruşu vardı, sağlamdı ama yarattığı etkinin farkında değildi. Gerçekten Lina'nın dediği gibi büyük tehlike miydi, yoksa kadın kıskançlıktan mı öyle düşünüyordu? Adam, Efendi için mükemmel bir yardımcı mıydı, yoksa çiçek açmasını sağlamak için Florens'a konmuş bir lanet miydi? Daha karar veremedikleri dönemde elinde bir kova suyla dereden dönen Sorrow, inşaat alanının yakınlarında yere yığıldı, ateşi çıkmıştı ve tir tir titriyordu. Demircinin tam o anda orada olup kızın düşüşünü görmesi tamamen şanstı. Kızı kucağına alıp kendi yattığı ot şilteye taşıdı. Sorrow'un yüzünde ve kollarında kırmızı yaralar belirmişti.

Demirci, kızın boynundaki çıbanlara dokunduktan sonra bağırdı. Efendi başını kapıdan içeri uzattı, Florens koşa koşa yanlarına geldi. Hanım geldiğinde demirci sirke getirilmesini istedi. Lina sirkeyi getirmeye gitti ve elinde şişeyle döndüğünde adam Sorrow'un yaralarına, yüzüne ve kollarına sirke sürdü. Kız acı içinde kasılıyordu. Kadınlar nefeslerini tutmuş beklerken Efendi kaşlarını çattı. Demirci bir bıçağı kızdırıp şişliklerden birini kesti. Sessizlik içinde adamın Sorrow'un kendi kanından damlaları kızın dudaklarına damlatışını seyrettiler. Kızın eve girmesine izin vermemenin daha akıllıca olacağına karar verdiklerinden Sorrow bütün gün, bütün gece ter içinde hamakta yattı, yemek yemesine veya su içmesine izin yoktu ama kadınlar serinleyebilmesi için sırayla onu yelpazeledi. Bu esinti ona yelkenleri şişiren rüzgârı ve dümenin başındaki Kaptan'ı hatırlattı. Önce sesini duydu, sonra görüntüsü kızın karşısında belirdi. Kahkahalar atıyordu. Güçlü kahkahalar. Hayır. Kahkaha değil. Çığlık. Boğulan diğerleriyle birlikte bağırıyordu. Tiz ve boğuk çığlıklar, yavaş yavaş kaybolup gitti, kızın etrafını saran beyaz bulutların diğer tarafında kayboldu. Derken tepinen atlar geldi gözünün önüne. Toynak sesleri. Mahsul çuvallarının üstünden atlıyor, varilleri tekmeliyorlardı. Sonunda tahtalar kırıldı, pekmez yerlere döküldü. Kız kıpırdayamıyor, bulutları aşamıyordu. İttirdi, ittirdi ve kendini yerde buldu, bulutlar her yanını sardı, onu çığlıkların martılardan geldiğine ikna ettiler. Kendine geldiğinde renkleri ve biçimleri onunkileri andıran gözler kızı karşıladı. Artık dağılmakta olan bir sise dönüşen beyaz bulutlar rüzgârla sürüklenip gitti.

"Buradayım," dedi yüzü yüzünün tıpatıp aynı olan kız. "Ben hep buradayım."

İkiz yanındayken daha az korkuyordu. Birlikte batmakta olan sessiz gemiyi araştırdılar. Yavaş yavaş. Oraya göz attılar, burayı dinlediler ama bir şapkadan ve tayın leşini kemiren martılardan başka bir şeyle karşılaşmadılar.

Yelpazelendiği halde terleyen Sorrow gemideki dondurucu günleri hatırladı. Tek hareket, dondurucu rüzgârınkiydi. Arka tarafları sonsuza uzanan deniz, ön tarafları çalılar ve taşlardan oluşan dik yamaçların altındaki kayalık sahildi. Sorrow hayatı boyunca karaya ayak basmadığından gemiden ayrılıp kıyıya gitmenin düşüncesi bile onu korkutuyordu. Koyunlar okyanustan ne anlarsa o da karadan o kadar anlardı. Karaya çıkmayı başardıysa İkiz sayesindeydi. Oraya ulaştıklarında zalim, sert, kalın, nefret dolu toprak kızı sersemletti. O zaman Kaptan'ın kendisini niçin hep gemide tuttuğunu anladı. Onu kızı gibi değil, müstakbel tayfalarından biri gibi yetiştirmişti. Pis, pantolon giyen, hem özgür hem emirlere itaat etmesini bilen bir kız çocuğu. Kaptan bir de hayati önem taşıyan bir yetenek kazandırmış, kızına yelkene yama yapmasını ve sökük dikmesini öğretmişti.

Hanım ve Lina kızı bir şeyler yiyip içmeye zorlamak konusunda demirciyle tartıştılar ama adam dikbaşlıydı. Kıza hiçbir şey verilmemesinde ısrar etti. Kızgın bıçak ve kanla tedaviden başka çözüm bilmediklerinden adama boyun eğdiler. Yelpazelemeyi ve sirkeye batırılmış bezlerle vücudunu nemlendirmeyi sürdürdüler. Üçüncü günün sonlarına doğru Sorrow'un ateşi düştü, biraz su için yalvardı. Demirci kurutulmuş bir su kabağından su içmesine yardım etmek için kızın başını tuttu. Sorrow gözlerini açtığında İkiz, hamağın üstündeki dallardan birine oturmuş gülümseyerek ona bakıyordu. Kısa süre sonra Sorrow aç olduğunu söyledi. Yavaş yavaş, demircinin tedavisi ve Florens'ın bakımı sayesinde

şişlikler indi, çıbanlar kayboldu, kızın gücü yerine geldi. Artık İkiz ve Sorrow demirci hakkında bir karara varmışlardı: O bir kurtarıcıydı. Ne var ki, Lina'nın Florens'ı hastadan ve şifacıdan uzak tutmak yolundaki çabaları gittikçe çirkinleşti, çocukken bu hastalığı gördüğünden ve küf gibi her yana yayılacağından bahsediyordu. Ancak Florens'la yaptığı savaşı kaybetti. Sorrow iyileştiğinde Florens çok daha ölümcül ve çok daha uzun sürecek bir hastalığın pençesine düşmüştü.

Sorrow demirciyle Florens'ın birbirlerine sarılışlarını ilk gördüğünde ormanın kenarındaki çayırda, çimenlere uzanmış İkiz'in en sevdiği hikâyelerden birini, inci gözlü yosun saçlı dişi balıkların balinaların sırtına binip okula gidişiyle ilgili hikâyeyi dinliyordu. İkiz, tam kayan yıldızları andıran köpüklerin peşinde koşan deniz kuşlarının balıklara katıldıkları bölüme gelmişti ki, Sorrow parmağını dudaklarına götürüp onu susturdu ve diğer eliyle onları işaret etti. İkiz anlatmayı kesip kızın işaret ettiği yöne baktı. Demirci ve Florens sallanıyorlardı. Kızışmış çiftlik hayvanlarının aksine, dişi ayakta değil, erkeğin altındaydı. Sorrow'un ceviz ağacının altındaki çimenlerde gördüğü şey kendisinin kilise sırasındaki acelecisevişmelerine veya odun yığınlarının arkasındaki sessiz teslimiyetine hiç benzemiyordu. Burada dişinin vücudu geriliyor, topukları havayı tekmeliyor, başı sağa sola oynuyordu. Bir tür danstı. Florens yuvarlanıp sırtını adama döndü. Adam onu kaldırıp ceviz ağacına yasladı, kız başını adamın omuzuna doğru eğdi. Bir dans. Bir saniye yatay, bir saniye sonra dikey.

Sorrow dans bitene kadar bekledi, ikili yaşlı insanlar gibi hantal hareketlerle giyindi. Her şey demircinin Florens'ı saçlarından yakalayıp başını geriye çekmesi ve dudaklarını kızın dudaklarına yapıştırmasıyla sona erdi. Sonra zıt yönlere

gittiler. Sorrow büyülenmiş gözlerle onları izledi. Şimdiye kadar hiçbir düzüşmede kimse onu dudaklarından öpmemişti. Hiç.

Efendi gömüldüğünde ve Hanım hastalandığında demirciye haber yollamaktan daha doğal bir şey olamazdı. Ve adam geldi. Yalnız. Atından inmeden önce bir süre yeni, ihtişamlı malikâneyi süzdü. Ardından Sorrow'un önce karnına, sonra gözlerine bakıp dizginleri kızın eline tutuşturdu. Lina'ya döndü.

"Beni ona götür," dedi.

Sorrow hamile vücudunun elverdiğince hızlı hareket ederek atı bağlayıp geri döndü ve üçü birlikte eve girdiler. Adam duraksadı, kokuyu fark ederek pelin otlarını kaynattıkları kaba baktı.

"Ne kadardır yatıyor?"

"Beş gündür," diye cevapladı Lina.

Adam bir şeyler homurdanıp Hanım'ın yatak odasına girdi. Lina ve Sorrow kapının eşiğinden adamın yatağın başucuna diz çöküşünü seyrettiler.

"Geldiğin için teşekkürler," diye fısıldadı Hanım. "Bana kendi kanımı içerecek misin? Zannederim hiç kanım kalmadı. En azından kirlenmemiş olan."

Adam gülümseyip kadının yüzünü okşadı.

"Ölüyor muyum?" diye sordu kadın.

Adam başını iki yana salladı. "Hayır. Hastalık ölmüş. Siz değil."

Hanım gözlerini kapadı. Açtığında cam gibiydi gözleri. Sargılı elinin tersiyle gözündeki yaşları sildi. Adama tekrar tekrar teşekkür edip Lina'ya ona yemek vermesini emretti. Adam çıktığında Lina peşinden gitti. Sorrow da son bir kez dönüp odaya bakmayı ihmal etmemişti. O zaman Hanım'ın örtüleri atıp dizlerinin üstüne çöküşüne şahit oldu. Sorrow

dişleriyle ellerindeki sargıları gevşetişini ve sonra avuçlarını birleştirişini seyretti. Normalde girmesinin yasak olduğu odaya göz attığında ilk dikkatini çeken nemli yastığa yapışmış tutam tutam saçlardı; Hanımın geceliğinin kenarından çıkan beyaz ayaklarının tabanları ne kadar da zavallı görünüyordu! Dizleri üstünde, başını öne eğmiş haldeyken çok yalnız bir havası vardı. Sorrow sayıları kaç olursa olsun hizmetçilerin bir şeyi değiştirmeyeceğini anladı. İlgileri ve kendilerini adamışlıkları kadın için önemsizdi. Bu yüzden Hanım'ın kimsesi yoktu. Hem de hiç kimsesi. Şimdi fısıldayarak konuştuğu kişi hariç: "Bana gösterdiğin merhamet için şükürler olsun yüce Tanrım."

Sorrow parmak ucunda hastalık kokusunun yerini çam ağaçlarının kokusuna bıraktığı bahçeye çıktı. Bir yerlerde bir ağaçkakan ağaç gagalıyordu. Turpların arasına dalan tavşanları gördüğünde onları kovalamayı düşündüyse de vücudunun ağırlığı onu yorgun düşürdüğünden bu fikrinden vazgeçti. Bunun yerine evin gölgesindeki çimenlere oturdu ve şişkin karnını okşayarak bebeği sakinleştirmeye çalıştı. Hemen üstündeki mutfak penceresinden bıçak sesleri geliyordu. Demirci yemeğini yerken masaya konan bir tabak veya yerinden kaldırılan bir fincanın sesi. Sorrow, Lina'nın da içeride olduğunu biliyordu ama Lina demircinin ayağa kalktığını gösteren sandalye sesi duyulana kadar konuşmadı. Ancak o zaman Hanım'ın sormadığı soruları sordu.

"Nerede o? İyi mi?"

"Elbette."

"Ne zaman geri dönecek? Kim geri getirecek?"

Lina'ya çok uzun gelen bir sessizlik.

"Dört gün oldu. Onu kendi rızası dışında yanında tutamazsın."

"Neden tutayım?"

"Ne o zaman? Konuş!"

"Ne zaman isterse o zaman gelecek."

Sessizlik.

"Gece kalacak mısın?"

"Bir süre. Yemek için çok teşekkürler."

Bu sözlerin ardından demirci dışarı adım attı. Sorrow'un yanından geçerken kızın gülümsemesine gülümsemeyle karşılık verdi ve hızlı adımlarla yeni eve uzanan yokuşu çıktı. Şefkatle bahçe kapısındaki demirleri, kenardaki bir kıvrımı, ortadaki bir lehimi okşadı, sağlamlıklarını kontrol etti. Ardından Efendi'nin mezarına gidip şapkasını çıkararak saygı duruşunda bulundu. Sonra da boş eve girip kapıyı arkasından kapadı.

Adam gün doğumunu beklemedi. Uykusuz ve ağrılar içindeki Sorrow kapının eşiğinde durup demircinin şafaktan önceki karanlıkta atına atlayıp neşe içinde uzaklaşışını seyretti. Ama aynı gün Lina'yı bekleyen, çaresizlikti. Soramadığı sorular tarafından işgal edilmişti zihni: Florens'a gerçekte neler olmuştu? Geri dönecek miydi? Demirci doğruyu mu söylemişti? Adamın bütün nezaketine ve şifa becerisine rağmen Sorrow onun hakkında yanılıp yanılmadığını, Lina'nın baştan beri haklı olup olmadığını merak etti. Ancak anne adaylarına özgü önsezilerin bahşedildiği Sorrow yanıldığını sanmıyordu. Demirci, sirkeyi ve kendi kanını kullanarak onun hayatını kurtarmış; Hanım'ın ne durumda olduğunu hemen anlamış, acıları dindirmek için ne yapılması gerektiğini tespit etmişti. Lina, Florens'la arasına giren herkese şüpheyle yaklaşıyordu, hepsi bu. Hanımın ihtiyaçlarını gidermek ve Florens'ın yolunu gözlemek arasında Lina'nın ne zamanı kalmıştı ne başka bir şey yapma arzusu. Sorrow'a gelince, öne eğilemediği, ağır hiçbir şeyi kaldıramadığı, hatta nefes nefese kalmadan yüz metre bile yürüyemediği düşü-

nülürse çiftliğin başına gelenlerden o da sorumlu sayılırdı. Keçiler köye kaçıyor, yeni ekilmiş bahçeleri mahvediyordu. Kimse üstünü örtmeyi hatırlamadığı için su fıçılarının üstü böceklerle kaplanmıştı. Nemli çamaşırlar o kadar uzun süre sepette kalıyordu ki, küf tutuyordu, üstelik onları yeniden yıkamak için nehre götürebilecek kimse yoktu. Her şey karman çormandı. Havalar ısınıyordu. Komşulardan biri boğasını getirmekten vazgeçince ineklerin hiçbiri yavrulamadı. Sürülmesi gereken dönümler dolusu arazi vardı, sütler bozuluyordu, tilkinin teki ne zaman isterse kümese girip tavuklara saldırıyor, fareler yumurtaları yiyordu. Hanım çiftliği içine düştüğü felaketten kurtarabilecek kadar hızlı iyileşmiyordu ve evcil hayvanını kaybeden Lina, değirmene bağlanmış, sessiz sedasız aynı yerde dönüp duran eşeklere dönmüştü; beslenmek dahil her şeye ilgisini yitirmişti. On günlük ihmalin ardından çiftlik dökülmeye başlamıştı.

Bu yüzden serin bir mayıs günü, her yana akşam sessizliği çökerken, çiçek hastalığı yüzünden yakın zamanda yasak bölge ilan edilen çiftlikte suyu gelen Sorrow paniğe kapıldı. Hanım ona yardım edecek kadar iyileşmemişti ve bir önceki seferi hatırladığından Lina'ya güvenmiyordu. Köye girmesi yasaklandığı için fazla seçeneği yoktu. İkiz kayıptı, her zamankinden sessizdi ve Sorrow nereye gitmesi, ne yapması gerektiğini sormaya çalıştığında düşmanca davranıyordu. Sancılar başladığında Will ve Scully'yi her zaman balık tuttukları yerde bulabileceği umuduyla bir bıçak, bir de battaniye alıp nehir kenarına indi. Orada kaldı, yapayalnız, mecbur kaldığında çığlık attı, uyuyabildiğinde uyudu. Her seferinde vücudunu paramparça eden yeni kasılmalarla uyandı. Nefes al. Saatler, dakikalar, günler... Sorrow, erkekler inlemelerini duyup o yöne gelene dek ne kadar zaman geçtiğine emin değildi. İkisi de Sorrow'un durumunu hemen anladılar. Daha

önce de doğum yapan hayvanlar görmüşlerdi. Başlangıçta hantalca hareket ediyorlardı ama sonra yeni doğacak bebeğin hayatta kalabilmesi için işe koyuldular. Sorrow bebeği ittirirken suyun kenarına çömelip çektiler, çektiler, kızın bacaklarının arasına sıkışmış küçük yaratığı çıkarmaya çalıştılar. Akıntıya karışan kan, yavru balıkları kendine çekiyordu. Bebek, (küçücük bir kız) dünyaya gelip ağlamaya başladığında Scully göbek bağını kesip onu annesinin kollarına verdi. Sorrow bebeği silip dudaklarını, kulaklarını ve henüz belli bir yöne bakmayı başaramayan gözlerini temizledi. Erkekler başarıları için birbirlerini tebrik edip anneyi ve bebeği çiftliğe taşımayı teklif ettiler. Her nefeste "Teşekkürler" diye tekrarlayan Sorrow bu teklifi reddetti. Dinlendikten sonra kendi başına dönmek niyetindeydi. Willard, Scully'nin ensesine bir şaplak atıp güldü.

"Senden çok iyi ebe olurmuş."

"Ona ne şüphe," diye cevapladı Scully birlikte salın yolunu tuttuklarında.

Doğumun hemen ardından adamları kovan Sorrow bebeği battaniyeye sarıp birkaç saat uyukladı. Günbatımına doğru bir ağlama sesiyle uyanıp süt gelene kadar memelerini sıktı. Hayatı boyunca erkekler tarafından korunmuş ve kurtarılmış olsa da –Kaptan, oduncunun oğulları, Efendi ve şimdi Will ve Scully– bu sefer kendi başına bir şey başardığına, önemli bir şey yaptığına inanıyordu. Bütün dikkatini kızına verdiğinden İkiz'in yokluğunu fark etmedi. Daha o anda kızına ne ad vereceğini biliyordu. Kendine de ne ad vereceğini biliyordu.

İki gün geçti. Lina, Sorrow'dan duyduğu memnuniyetsizliği ve Florens hakkındaki endişelerini sükûnet maskesi altında saklıyordu. Hanım bebekle ilgili bir şey söylemedi, bir İncil ısmarladı ve yeni eve girilmesini yasakladı. Bir noktada,

yeni annelik statüsünün verdiği cüretle, "Siz ölmek üzereyken demircinin yardıma gelmesi iyi oldu," demeye cesaret etti Sorrow.

"Seni budala," diye cevap verdi kadın. "Tanrı iyileştirir. Hiçbir âdemoğlunun şifa gücü yoktur."

Aralarındaki bağlar çoğu zaman birbirine dolanmış iplere benzerdi ama artık bu ipler iyice kopmuştu. Her kadın kendi içine kapanmış, diğerleriyle paylaşmadığı düşüncelerin içine hapsolmuştu. Her biri kendi örümcek ağını örüyordu. Sanki Florens olsun olmasın, birbirlerinden kopuyorlardı.

İkiz gitmişti, ondan en ufak bir iz yoktu ve tanıyan tek kişi de onu hiç özlemedi. Sorrow'un başını alıp gidişleri sona erdi. Artık günlük görevlerini yerine getiriyor, onları bebeğin ihtiyaçlarına göre düzenliyor ve ötekilerin şikâyetlerini duymazdan geliyordu. Bebeğin gözlerinin içine bakmış orada kış denizinin gri ışıltılarını görmüştü. "Ben senin annenim," dedi. "Benim adım Complete."*

* Bütün, tamamlanmış. (ç.n.)

9

Sana olan yolculuğum zor ve uzun ama bahçeyi, demir fırını, içinde seni bulacağım küçük kulübeyi gördüğüm anda çektiğim bütün acılar silinip gidiyor. Hoş gülümsemeni bir daha hiç görememekten korkmuyorum artık, beni kollarına aldığında başımı yaslayıp omuzlarının tadına bakamamakla ilgili korkularım da yok oluyor. Ateşin kokusu ve küller içimi titretiyor ama kalbimi delice çarptıran aslında gözlerinin parıltısı. Bana nasıl ve ne zaman diye soruyor, gözlerini giysilerime dikiyorsun. Üstümdekiler yırtık pırtık. Sana gelme sebebimi söylediğimde kaşların çatılıyor. Bir karara varıyoruz, daha doğrusu sen söylediklerini söylüyorsun ve ben de başımı sallıyorum çünkü başka yolu yok. Hemen yola çıkıp Hanım'a gideceksin ama tek başına. Bana evde beklememi söylüyorsun. Seninle gelemem; çünkü bensiz daha hızlı gidersin. Bir sebebi daha var diyorsun. Başını çeviriyorsun. Gözlerim gözlerini takip ediyor.

Ben bu anı ilk kez yaşamıyorum... Önceki iki sefer geliyor aklıma. İlki annemin elbisesinin eteğini çekiştirdiğim, sadece küçük oğluna ayırdığı elini bana uzatacağını umduğum an; ikincisi annesinin eteğinin arkasına saklanıp çığlıklar atarak beni işaret eden kızı gördüğüm an. İkisi de tehlikede olduğum durumlardı, kurtuldum ama şimdi... Elinde mısır püsküllerinden yapılma bez bebekle küçük bir oğlanın geldiğini görüyorum. Tanıdığım, bildiğim herkesten küçük. Parmağını ona doğru uzatıyorsun ve o da parmağını tutuyor. Onun

yüzünden seninle gelemeyeceğimi söylüyorsun. Malaik dediğin çocuk tek başına kalamaz.

O öksüz. Onu bulduğun günü anlatıyorsun. Babası atı dizginlemeye çalışıyor ama at yola devam ediyor. Sonra birden duruyor ve yol kenarındaki çimenleri yemeye başlıyor. Köylüler ne olduğuna bakmaya gidiyorlar, adam ölmüş, at arabasında sessizce oturan oğlanı buluyorlar. Kimse ölen adamı tanımıyor ve eşyaları arasında kim olduğunu gösteren bir ipucu yok. Kasabalılardan biri veya bir yetkili ona ev bulana kadar oğlanı yanına alıyorsun ama o gün hiç gelmeyebilir; çünkü ölen adamın derisi pembeydi, oğlanınkiyse değil. Yani belki de oğlu değildir. Onun senin olmasını isteyip istemediğini düşünürken dudaklarım kuruyup çatlıyor.

Oğlan sana yaklaştığında endişeleniyorum. Ona parmağını sunuşun ve onun parmağını sahiplenişi... Sanki senin geleceğin ben değilim de o. Oyun oynaması için onu bahçeye yolladığında gözlerini devirişi hoşuma gitmiyor. Ama sonra beni yıkayıp yüzümden ve kollarımdan yolculuğun izlerini siliyor, bana yemek veriyorsun. Biraz daha tuzlu olmalıymış. Tavşan kalın doğranmış ama yumuşak. Kurt gibi açım ama o kadar mutluyum ki, güçlükle yutkunuyorum. Pek çok şeyden bahsediyoruz ama aklımdan geçenleri sana söylemiyorum. Burada kalacağım. Hanım'ı iyileştirip geri geldiğinde, Hanım hayatta olsa da olmasa da hep senin yanında, burada kalacağım. Bir daha asla, asla sensiz olmayacağım. Senin yanındayken bir kenara fırlatılan kişi değilim artık. Kimse ufak tefek olduğum için sıcağımı ve ayakkabılarımı çalmıyor. Kimse kalçalarımı ellemiyor. Korktuğum veya zayıf düştüğüm için kimse arkamdan kuzu gibi melemiyor. Kimse beni görünce çığlık atmıyor. Kimse beni çırılçıplak soyup vücudumu kontrol etmiyor. Seninleyken vücudum zevk demek,

emniyet demek, aidiyet demek. Beni sahiplenmezsen yaşayamam.

Bana dokunmadan veya dudaklarını dudaklarıma yaslamadan gittiğin halde sakinim. Atı eyerliyorsun ve bana fasulyeleri sulayıp yumurtaları toplamamı söylüyorsun. Kümese gidiyorum ama tavuklar hiç ses çıkarmıyor, o zaman yakında *minha mae*yi göreceğimi anlıyorum. Malaik denilen oğlan iki adım ötemde. Kapının arkasında uyuyor. Sakinim, sessizim, çok yakında geri döneceksin. Efendi'nin çizmelerini çıkarıp vücudundan yayılan ateşin kokusunu almak ümidiyle yatağına uzanıyorum. Yıldızların ışığı kepenklerin arasından içeri süzülüyor. *Minha mae*, örlük cebinde ayakkabılarım, küçük oğlunun elinden tutmuş kapının eşiğinde duruyor. Her zamanki gibi bana bir şeyler anlatmaya çalışıyor. Ona gitmesini söylüyorum ve görüntü kaybolduğunda bir gıcırtı duyuyorum. İçerisi karanlık olsa da orada olduğunu biliyorum onun. Kocaman açtığı meraklı gözleriyle bana bakıyor. Belli ki üşüyor. Kalkıp yanına gidiyor ve "Ne?" diye soruyorum. Ne Malaik, ne? Oğlan sessiz ama gözlerindeki nefret anlatıyor her şeyi. Gitmemi istiyor. Beni kovmasına izin vermeyeceğim! İçim acıyor. Hayır, artık evden atılan kişi olmak istemiyorum.

Rüyasında beni gören bir rüya görüyorum. Çimenlere diz çökmüşüm, etrafımda bembeyaz çiçekler. Tatlı bir koku geliyor burnuma. Kokuya doğru gidiyorum ama kayboluyor. Kendimi bir gölün kıyısında buluyorum. Mavisi göğünkinden de, bildiğim bütün mavilerden de daha mavi. Lina'nın boncuklarından veya hindibadan. O kadar hoşuma gidiyor ki, kendimi tutamıyorum. Kafamı maviliğe daldırmak istiyorum. Hem de nasıl! Tereddüt etmeme sebep olan, arzuladığım güzel maviye kavuşmamı engelleyen ne? Kendimi göle yaklaşmaya, suya doğru eğilmeye zorluyorum, dengemi

kaybetmemek için çimenlere tutunuyorum. Çimenler parlak, ıslak ve uzun. Suya bakıp da yüzümü göremeyince içimi bir korku kaplıyor. Yüzümün olması gereken yerde bir boşluk var. Parmağımı daldırıp suda oluşan halkaları seyrediyorum. Dudaklarımı içecek veya öpecek kadar yaklaştırıyorum suya ama gölgem bile düşmüyor üzerine. Yansımam nerede? Niçin onu göremiyorum? Çok geçmeden Dul'un kızı Jane yanıma diz çöküyor. O da suya bakıyor. Ah tatlım, korkma, diyor, onu bulacaksın. Nerede diye soruyorum, yüzüm nerede? Ancak Jane artık yanımda değil. Uyandığımda *minha mae* yatağının başına dikilmiş ve bu sefer elini tutan çocuk Malaik. *Minha mae* bana bakıp dudaklarını oynatıyor ama elini tuttuğu kişi Malaik. Battaniyeni kafama çekip yüzümü gizliyorum.

Elbette geleceğini biliyorum ama sabah oluyor ve sen yoksun. Bütün gün Malaik ile birlikte seni bekliyoruz. Oğlan benden elinden geldiğince uzak duruyor. İçerideyim, bazen de bahçede ama asla onun oynadığı yerlere yaklaşmıyorum. Kendimi sessiz olmaya zorluyorum ama içimde fırtınalar koptuğundan nasıl yapacağımı bilmiyorum. Başka birinin çayırında atlar koşturuyor. Taylar yerlerinde durmuyor, sürekli hareket ediyorlar. Hava göz gözü görmeyecek kadar kararana dek onları izliyorum.

Gecem rüyalarla bölünmüyor. *Minha mae* de gelmiyor. Senin uyuduğun yerde uyuyorum. Bir rüzgârın sesi, bir de kalp atışlarım duyuluyor gecenin karanlığında.

Kalp atışlarım rüzgârın sesine ağır basıyor. Ateşin kokusunu andıran kokun kaybolmaya başladı. Nereye gittiğini merak ediyorum. Rüzgâr diniyor. Kalp atışlarım farelerin ayak seslerine karışıyor.

Sabah oğlan her zamanki yerinde değil ama iki kişilik kahvaltı hazırlıyorum. Yine elinde oyuncak bebeğiyle dışarı

çıkmış yolunu gözlüyor. Aniden Dul Ealing'in çaydanlığının buharında gördüğüm köpek şekli geliyor aklıma. O zaman tam anlamını çözememiştim. Şimdi biliyorum. Kendimi kollamam gerek. Yoksa nasıl korunacağımı bilmiyorum. İlk önce Efendi'nin çizmelerinin gittiğini fark ediyorum. Her tarafa bakıyorum, kulübeyi, demir ocağını, külleri kontrol ediyorum, narin ayaklarım acıyor. Metal parçaları ayağımı yaralıyor, ayağımı ısırıyor. Başımı çevirdiğimde eşiğe yaklaşan bahçe yılanını görüyorum. Yavaş yavaş sürünüşünü izliyorum güneş batana dek. Çekice dokunuyorum. Pürüzlü yüzeyi buz kesmiş, onu çağıran ateşin yokluğunu çekiyor. Ne kadar ararsam arayayım Efendi'nin çizmelerini bulamıyorum. Ayağıma bir şeyler batmaması için parmak uçlarıma basa basa kulübeye dönüp bekliyorum.

Oğlan yolda beklemeyi bırakıyor. İçeri giriyor ama ne yiyor ne konuşuyor. Masanın iki tarafından dik dik birbirimize bakıyoruz. Gözünü kırpmıyor. Ben de kırpmıyorum. Efendi'nin çizmelerini, bana ait olan çizmeleri çaldığını biliyorum. Parmakları bez bebeğe yapışmış. Bence gücünü ondan alıyor. Bebeği elinden alıp uzanamayacağı kadar yüksek bir rafa koyuyorum. Bağırıyor, bağırıyor. Gözlerinden yaşlar akıyor. Çığlıklarını duymamak için kanayan ayaklarla dışarı koşuyorum. Susmuyor. Susmuyor. Bir at arabası geçiyor önümden. Arkadaki çift bana bakıyor ama ne selam veriyor ne de duruyorlar. Sonunda susuyor oğlan. İçeri dönüyorum. Bez bebek rafta değil, bir köşede, kimsenin istemediği pek değerli çocuklar gibi. Yo hayır, belki bir köşeye fırlatılmamıştır. Belki saklanıyordur. Benden saklanıyordur. Korkuyordur. Hangisi? Doğrusu hangisi? Kahvaltı kasesi devrilmiş, içindeki süt şıpır şıpır yere damlıyor. Tabure yerde. Döndüğümü gören oğlan yeniden ağlamaya başlıyor, o zaman onu sıkı sıkı tutuyorum. İncitmeden susturmaya çalışıyorum.

Bu amaçla çekiyorum kolunu. Onu durdurmak için. Durdurmak için. Ve evet, omzundan gelen çıtırtıyı duyuyorum ama zayıf bir ses, koparıldığı zaman pişmiş kazların ılık ve yumuşak kanatlarından yükselen çıtırtı gibi. Oğlan ağlıyor, ağlıyor, hıçkırıkları zayıflıyor sonra. Ağzından birkaç damla kan geliyor kafası masaya düşmeden önce. Çok azıcıkkan. O bayılırken senin bağırdığını duyuyorum. Nal seslerini duymadım, sadece bağırışın. İşte o zaman savaşı kaybettiğimi anlıyorum; çünkü haykırdığın benim adım değil. Benimki değil. Onunki. Malaik diye bağırıyorsun. Malaik.

Oğlanın ağzından kanlar akarak yere yığıldığını gördüğünde yüzünden düşen bin parça. Ne yaptığını sanıyorsun diye bağırarak beni ittiriyorsun. Senin hiç merhametin yok mu, diye bağırıyorsun bana. Büyük bir şefkatle yerden kaldırıyorsun oğlanı. Kolunu görünce bir çığlık atıyorsun. Oğlan gözlerini açıyor ama sen kolunu kıvırıp çıkığı yerine oturttuğunda yeniden bayılıyor. Evet, kan var. Azıcık. Ama kan akarken burada değildin, benim yüzünden olduğunu nereden biliyorsun? Neden ona benim zarar verdiğime emin olmadığın halde beni itiyorsun? Oğlanı yerde gördüğün anda hiç tereddüt etmeden kötü şeyler düşünüyorsun hakkımda. Haklısın belki ama neden tereddüt etmedin? İlk ittirilen ben oldum. Elinin tersi suratımda patlıyor. Yere yığılıyorum, dizlerimi göğsüme çekiyorum. Sıkı sıkı. Hiç şüphe yok. Oğlanı seçtin. İlk onun adı döküldü dudaklarından. Oğlanı yatırıp bez bebeği yanına koyuyor ve asık suratla bana dönüyorsun, gözlerin ışıldamıyor artık, boynundaki damarlar öfkeden sicim gibi. Kaybettim. Beni yere ittirdiğin için özür dilemiyorsun. Parmakların şefkatle incittiğin yerlerime dokunmuyor. Ezilip büzülüyorum. Tüylerim kabarır gibi oluyor ama yatıştırıyorum onları. Sakinleşiyorum.

Hanım'ın iyileşti diyorsun. Beni ona götürmesi için birini tutacakmışsın. Senden uzaklaştırması için. Her kelimen bıçak gibi keskin.

Neden beni öldürüyorsun diye soruyorum.

Gitmeni istiyorum.

Açıklamama izin ver.

Hayır. Git. Hemen.

Neden? Neden?

Çünkü sen kölesin.

Ne?

Beni duydun.

Beni köle yapan Efendi.

Hayır, o değil.

O zaman kim?

Sensin.

Ne demek istiyorsun? Köleyim; çünkü Efendi beni satın aldı.

Hayır. Kölesin; çünkü köleye dönüştün.

Ne demek istiyorsun?

Kafan boş ve vücudun vahşi.

Sana tapıyorum.

O da kölelik.

Benim tek sahibim sensin.

Kendi kendinin sahibi ol kadın. Bizi rahat bırak. Çocuğu öldürebilirdin.

Hayır. Bekle. Bana bu sefaleti yaşatma.

Sen ilkelsin. Vahşisin. Kafasızsın.

Defalarca o kelimeyi söylüyorsun, bağırıyorsun: Kafasız, kafasız, kafasız. Tekrarlayıp duruyorsun ve gülüyorsun sonra, yaşadığım, nefes aldığım sürece köle kalacağımı, köleliğin benim seçimim olduğunu söylüyorsun.

Dizlerimin üzerine doğrulup sana uzanıyorum. Sana doğru sürünüyorum. Gerileyip benden uzak dur diyorsun.

Şok geçiriyorum. Senin için bir anlam ifade etmediğimi mi söylüyorsun? Varlığım da, yokluğum da senin için hiçbir şeyi değiştirmeyecek mi? Mavi sularda göremediğim yüzümü bulup bana vermenin sebebi onu bir darbede paramparça etmek miydi? Şimdi ruhumun ölümünü yaşıyorum. Hayır. Tekrar olmaz. Bir daha asla. Tüylerim kabarıyor, doğruluyorum. Pençeler ileri uzanıyor, uzanıyor, derken çekicin sapına değiyor elim.

10

Jacob Vaark güzel evini ziyaret etmek için mezarından çıktı.

"Öyle de yapmalıydı," dedi Willard.

"Ben kesin öyle yapardım," diye cevapladı Scully.

Hâlâ bölgedeki en ihtişamlı evdi ve sonsuza kadar oyalanmak için daha uygun neresi olabilirdi? Gölgeyi ilk fark ettiklerinde Scully onun gerçekten Vaark olduğuna emin değildi, kontrol etmek için eve yakından bakmaları gerektiğini düşünüyordu. Diğer taraftan ruhlar konusunda bilgili olan Willard arkadaşını mezardan çıkan ölüleri rahatsız etmenin muhtemel neticeleri konusunda uyardı. Geceler boyunca odalarda dolaşan gölgenin Jacob Vaark'tan başkası olamayacağına ikna olana dek evi gözetlediler: Evin başka sakini hiç olmamış ve Hanım içeri girilmesini yasaklamıştı. İki erkek, kadının gerekçelerini anlamasalar da ona saygı duyduklarından dediğini yapmışlardı.

Yıllar boyunca çiftliktekileri aileleri bellemişlerdi. İyi kalpli çift (ebeveyn), üç hizmetkar (kız kardeşler). Kendileriniyse yardımsever evlatlar olarak görürlerdi. Her biri onlara mahkumdu, hiçbiri zalim değildi, hepsi nazikti. Özellikle de hiçbir zaman ortalıkta görünmeyen sahiplerine pek benzemeyen, asla küfretmeyen veya onları tehdit etmeyen aile reisi. Noel'de onlara rom hediye ettiği bile olmuştu ve bir keresinde Efendi ve Willard aynı şişeden içmişlerdi. Ölümü onları o kadar üzmüştü ki, sahiplerinin çiçek hastalığının görüldüğü çiftlikten uzak durmaları yolundaki emrini çiğneyip Efendi'nin nihai ebedi istirahatgâhı olmasa da son

durağı olan o mezarı kazmaya gönüllü olmuşlardı. Adamdan çok dul kadının ihtiyacı vardı o mezarın kazılmasına. Şakır şakır yağan yağmur altında çukur bir buçuk metrelik derinliğe ulaşana dek kürek sallayıp suyla dolmadan önce alelacele cesedi içine bırakmışlardı. Şimdi, on üç gün sonra ölü, oradan çıkmıştı. Kendi mezarından kaçmıştı. Tıpkı haftalar süren seyahatlerinin bitiminde aniden çiftlikte belirdiği zamanlardaki gibiydi. Onu –en azından hatlarını veya yüzünü– görmediler ama ürkütücü parıltısını gördüler. Parıltı gece yarısına doğru ortaya çıkıyor ve bir süre ikinci katta dolaştıktan sonra kayboluyordu. Bazen yavaşça bir pencereden diğerine geçiyordu. Efendi Vaark evde dolaşmaktan memnun göründüğü ve başka yerlerde belirip kimsecikleri korkutmadığı için Willard çiftliğin güvenli olduğuna karar verdi. Scully'nin ve kendisinin Hanım'a sadık kalmaları en doğrusuydu. Çiftliğin tamir edilmesi, tarlaların ekime hazırlanması gerekiyordu, kadın hastalandıktan sonra neredeyse hiç iş yapılmamıştı. Haziran yaklaştığı halde tarla sabanla tek bir kez bile sürülmemişti. Kadının emekleri karşılığında onlara ödediği şilinler kazandıkları ilk paralardı; böylece iş onlar için vazife olmaktan çıkıp kendilerini adadıkları bir sorumluluğa dönüştü, kadına acıdıkları için değil kâr etmek için işi sahiplendiler.

Yapılacak çok iş vardı; çünkü kadınlar her zamanki kadar güçlü olsalar da artık daha bir dalgın, daha bir yavaştı. Demircinin Hanım'ı iyileştirmesinden ve Florens denen kızın ait olduğu yere dönmesinden sonra herkese bir ağırlık çökmüştü. Willard'a göre Lina hâlâ görevlerini her zamanki gibi sakince ve dikkatlice yerine getiriyordu ama Scully onunla aynı fikirde değildi. Kadının kaynamakta olan bir kazan olduğunu düşünüyordu o. Hani elmaları gereğinden uzun süre kaynar suda bırakırsanız kabukları çatlar ya, Lina

da öyleydi. Kabukları çatlama noktasına geldiğinde yeşil elmaları sudan çıkarıp püreye dönüştürmeden önce soğumaya bırakmak gerekir. Yoksa geriye hiçbir şey kalmaz elmadan. Yıllar boyunca saatlerini Lina'nın nehirde yıkanışını seyrederek geçiren Scully neden bahsettiğini iyi biliyordu. Kadının özgürce hareket eden kalçalarını, belini, şurup rengi göğüslerini görmek mümkün değildi artık. En çok da başka hiçbir yerde göremediği bir şeyi özlüyordu adam: Açık bırakılmış saçları, gece kadar kara, baştan çıkarıcı, vahşi olan o saçları... Islak saçların kadının sırtına yapışışını görmek gerçek bir hazdı. Artık o da yoktu. Kadın banyo yaptığında, eğer banyo yaparsa, suda gereğinden uzun süre kalan elma misali her an parçalanacakmış gibi görünüyordu adamın gözüne.

Hanım da değişmişti. Willard'a göre yasın ve hastalığın onu etkilediği aşikârdı. Bir zamanlar şapkaya sığmayan gür saçları tutam tutam şakaklarına dökülüyor, yüzüne daha da hüzünlü bir hava veriyordu. İyileştiğinde dizginleri eline almıştı almasına ama eskiden zevk aldığı yorucu görevlerden kaçınıyordu. Asla çamaşır yıkamıyor, tohum ekmiyor, yabani otları ayıklamıyordu. Yemek pişirip sökük dikiyordu. Kalan zamanını ise İncil okuyup misafirliğe gelen köylülerle hoşbeş ederek değerlendiriyordu.

"Sanırım tekrar evlenecek," dedi Willard. "Hem de yakında."

"Neden yakında?"

"O bir kadın. Başka türlü çiftliği nasıl elinde tutabilir?"

"İyi de kiminle evlenecek?"

Willard bir gözünü kapadı. "Köyden biri çıkacaktır." Rahibin ne kadar arkadaş canlısı olduğunu hatırlayıp kahkahayı bastılar.

Sadece Sorrow'daki değişim iyiye dönüktü; artık eskisi kadar dalgın değildi, görevlerin üstesinden gelmekte daha

hünerliydi. Ama bebeği her şeyden önce geliyordu onun için; bebeğinin ağladığını duyar duymaz yumurta toplamayı, süt sağmayı veya yapması gereken diğer işleri erteliyordu. Doğuma yardım ettikleri için kendilerini bebeğin vaftiz babaları kabul eden ikili, Sorrow'a bebeğe bakmasına yardım edebileceklerini söylediler. Kadın reddetti, onlara güvenmediğinden değil, güveniyordu güvenmesine ama asıl kendine güvenmeyi öğrenmeye ihtiyacı vardı. Çiftliktekilerden en garibi Florens'tı. Tanıdıkları iyi huylu mahluk yabani birine dönüşmüştü. Demircinin hasta yatağındaki Hanım'ı görmeye gelip çiftlikten ayrılışından iki gün sonra kızı yolda gördüler; önce gördüklerinin yaşayan biri olduğundan şüphe ettiler. Kızın her yanı kan içindeydi, giysileri paramparçaydı ve görmeyen gözlerle yanlarından geçip gitmişti. Onun yerinde kim olsa ter içindeki adamların yol kenarındaki ağaçların arasından fırladığını görünce irkilirdi, hele bir kadın. Ama bu kadın ne onlardan yana bakmış ne yavaşlamıştı. Nefes nefese kalan ve kadından ürken iki adam, onunla konuşmayı denemektense yolundan çekildiler. O gün o kadar ürkmüşlerdi ki, zihinleri rahatlıkla onlara oyun oynuyor olabilirdi. İkisi de deli gibi koşuyor, yaban domuzları yavruları yemeden önce bakmakla yükümlü oldukları sürünün yanına dönmeye çalışıyorlardı. Sabahın çoğunu tacize uğramış bir ayıdan saklanarak geçirmişlerdi. Willard'ın hatası olduğunda hemfikir oldukları sinir bozucu bir olaydı. İkiliden yaşça büyük olanın taşıdığı keklik ikisine de ikişer öğün yeterdi. Şanslarını zorlamaları ve Willard ağacın altında rahat rahat dinlenip piposunu içebilsin diye oyalanmaları düşüncesizlikti. Kokuların belirleyici olduğu ormanda, bir parça dumanın hayvanlarda ne gibi davranışları tetikleyebileceğini gayet iyi bilirlerdi: Kaçmak, saldırmak, saklanmak veya ayı örneğinde olduğu gibi araştırmak. Kekliği buldukları defnenin dalları çatırdadığında

Willard ayağa fırlayıp Scully'ye susmasını işaret etti. Scully elini bıçağına götürüp ayağa kalktı. Bir saniyelik huzursuz edici sessizliğin ardından –ne kuşlar ötüyor ne sincaplar gevezelik ediyordu– dişlerini takırdatarak üstlerine gelen ayıyı gördüler. Hayvanın aralarından hangisini seçeceğini bilmeksizin iki ayrı yöne koştular, her ikisi de doğru seçimi yapanın kendisi olduğunu umuyordu; çünkü ebelemece oynamak gibi bir seçenekleri yoktu. Willard parmağıyla piposunu tıkayıp bir çıkıntının arkasına saklandı ve önündeki kayanın rüzgârı kesmesi için içinden dua etti. Ayının nefesini ensesinde hisseden Scully, alçak dallarından birine tırmandı. Bu hiç akıllıca değildi. Kendisi de ağaçlara tırmanmakta usta olan dişi ayının, adamın ayağını ısırmak için arka ayakları üstüne doğrulup çenesini açması yeterliydi. Ama Scully korkudan donup kalmamıştı ve ne kadar ümitsiz olursa olsun kendini savunmak için son bir çareye başvurdu. Bıçağını çekip ayıya döndü ve nişan bile almadan bıçağı karşısındaki koca siyah kütlenin kafasına sapladı. Bu sefer bir kez olsun çaresizlik işe yaramıştı. Bıçak tam yerine isabet etti, bir iğne gibi ayının gözüne girdi. Pençelerini savurup kıçının üstüne yığılan hayvandan yükselen kükreme korkunçtu. Havlayan köpekler tarafından kuşatılmak bile onu daha fazla öfkelendiremezdi. Hırlayarak arka ayakları üstünde doğruldu ve çıkarana kadar pençesinin tersiyle bıçağa vurdu. Sonra dört ayak üstüne düşüp omuzlarını oynatıp kafasını iki yana salladı. Uzaktan yavru ayının sesi duyulup anne ayının dikkati o yöne kaydığında Scully'nin ömründen ömür gitmişti. Görme yeteneği azaldığı için dengesini sağlamakta güçlük çeken ayı, yavrusunu bulmak ümidiyle yalpalaya yalpalaya uzaklaştı. Scully ve Willard bir süre daha oldukları yerde kaldılar, biri tuzağa düşmüş bir ayı gibi ağacın tepesindeydi, diğeri kayaya sarılmıştı, ikisi de hayvanın dönmesinden korkuyorlardı. En ni-

hayetinde, dönmeyeceğine ikna olunca hayvanın postundan yükselen kokuyu kaçırmamak için sürekli havayı koklayarak ve her an gürültüsünü duymayı bekleyerek saklandıkları yerlerden çıktılar. Ağır ağır. Ardından canlarını dişlerine takıp koştular. Kendilerine doğru gelen dişinin siluetini de işte o zaman gördüler. Daha yeni ormandan yola fırlamışlardı. Sonradan bu konuyu tartıştıklarında Scully kızın hayaletten çok, yaralı bir askere benzediğine karar verecekti. Yalınayak, kan içinde ama gururlu.

Yedi yıllığına Virginialı bir çiftçiye satılan genç Willard Bond yirmi bir yaşında özgür kalmayı bekliyordu. Ama çeşitli suçlar (saldırı ve hırsızlık) yüzünden buna üç yıl daha eklendi ve onu kuzeydeki bir buğday yetiştiricisine kiraladılar. İki hasadın ardından buğday soğuk rüzgârlara yenik düşünce mal sahibi, arazisini hayvancılık yapmak için kullanmaya karar verdi. Derken hayvanları otlatacak çayırlık alan ihtiyacı o kadar arttı ki, mal sahibi komşusu Jacob Vaark'la kâr paylaşımı karşılığında topraklarını kullanmak için bir anlaşma yaptı. Yine de tek bir kişinin sürüyle baş etmesine imkân yoktu. Böylece mal sahibi, Willard'ın yanına birini buldu.

Scully gelmeden önce Willard yalnızlıktan çok çekmişti, bir başına hayvanların otlayışını ve çiftleşmelerini seyrettiği günlerde içini ısıtan sadece Virginia'daki daha zor ama daha memnuniyet verici günlerin anılarıydı. O dönemde de işi ağırdı ama günleri şimdiki kadar monoton değildi ve arkadaşları vardı. Virginia'dayken, tütün tarlalarında çalışan yirmi üç erkekten biriydi. Biri doğma büyüme oralı altı İngiliz ile Barbados'tan gelmiş on iki Afrikalı. Hiçbir yerde kadın yoktu. İşçilerin dostlukları başlarındaki nöbetçiye ve efendilerinin iğrenç oğluna duydukları nefretle mühürlenmişti. Saldırılan bu ikincisiydi. Yavru domuzun çalınmasıyla

ilgili hikâye ise tamamen düzmeceydi ve Willard'ın borcunu uzatmak için ortaya atılmıştı. Başlarda taşınmak zorunda bırakıldığı iklimi daha sert, daha soğuk bölgeye alışmakta güçlük çekmişti. Geceleri vahşi doğanın ortasındaki hamağında uzanır, gözlerini hareket eden karaltılara dikerek canlı ve ölü ziyaretçilere karşı tetikte dururdu. Bir geyiğin parlak gözleri rahatlıkla bir iblisin gözleri veya işkence gören ruhların ulumaları, mutlu kurtların çağrıları olabilirdi. Yalnız geçen gecelerin dehşeti gündüzlerine de sirayet ediyordu. Mal sahibi at arabasıyla mezbahaya götürmek üzere besili hayvanları almaya gelene kadar ona arkadaşlık eden yalnızca domuzlar, koyunlar ve sığırlardı. Scully'nin gelişi ona hoş bir sürpriz oldu. Üstünden büyük bir yük kalktı. İş tanımları genişletilip arada bir Vaark'larınevine yardıma gitmeye başladıklarında ve orada yaşayanlarla aralarında iyi bir ilişki oluştuğunda, Willard topu topu bir iki kez içkiyi fazla kaçırıp terbiyesizlik yaptı. (İlk atandığında da iki kere kaçmış ama her seferinde meyhanede yakalanmıştı. Süresini uzatarak geri yollamışlardı onu.)

Sosyal hayatındaki en büyük hareketlenme ise Vaark büyük evi inşa etmeye karar verdiğinde gerçekleşti. Her zamanki gibi tecrübeli ve tecrübesiz işçilerle beraber inşaatta çalıştığı dönemde demircinin gelişiyle birlikte hayat bir anda ilginçleşti. Ev sadece ihtişamlı ve büyük olmakla kalmıyordu, kapısı da olağanüstüydü. Efendi iki tarafa işlemeler yapılmasını istemiş ama demirci onu aksine ikna etmişti. Sonuçta birer metre yüksekliğinde, ucu sade bir piramitle biten dikey demirlerden oluşan parmaklıklarda karar kıldılar. Bu parmaklıklar iki taraftan kapıya doğru uzanan asmalarla süslenmişti. En azından Willard ilk bakışta böyle düşünmüştü. Daha yakından baktığında asma dallarının aslında her yanı pullarla kaplı yılanlar olduklarını gördü. Ağızlarında

sivri dişler değil, çiçekler vardı. Kapılar açıldığında çiçeklerin yaprakları birbirinden ayrılıyor, kapandığında demirler yeniden çiçek açıyordu.

Demirciye ve zanaatına hayrandı adam. Vaark'ın demirciye para verdiğini gördüğü güne kadar da hayranlığı devam etti. Gümüş sikkelerin ne işiltısını ne çınlamasını karıştırmaya imkân vardı. Vaark'ın roma yaptığı yatırımdan zengin olduğunu biliyordu ama demircinin, Virginia'dakilerin aksine inşaat malzemelerini getiren adamlar gibi, yaptığı iş karşılığında para aldığını öğrenmek Willard'ı öfkelendirdi. Scully'yi de kışkırtınca, ikisi birlik olup zencinin taleplerini yerine getirmeyi reddetmeye başladılar. Kestane ağacını kesmeyi reddettiler, kömür taşımayı veya ateşi körüklemeyi reddettiler, yağmur yağdığında kerestelerin üstünü örtmeyi "unuttular." Vaark, onları evden atarak cezalandırdı ama Willard'ı sakinleştiren aslında demircinin kendisiydi. Willard'ın birinin yakası dahi sağlam, diğeri paçavraya dönmüş iki gömleği vardı. Bir sabah ayağı kayınca gübrelerin arasına düştü ve sırtındaki paçavra yırtıldı; bu yüzden güzel gömleğini giymek zorunda kaldı. İnşaat alanına geldiğinde demircinin kendisine baktığını gördü. Onu süzen demirci başını salladıktan sonra tasdik ettiğini göstermek istercesine başparmağını havaya kaldırdı. Willard, kendisiyle dalga mı geçiyor, yoksa iltifat mı ediyor çözemedi. Derken, "Günaydın Bay Bond," dedi demirci. Willard'ın içinde bir şeyler kıpırdadı. Virginialı mübaşirler, memurlar, veletler, rahipler... Hiçbiri ona "Bay Bond" dememişti, kendisinin de böyle bir beklentisi yoktu. Hangi sınıfa mensup olduğunu biliyordu ama bu kadar küçük bir jestin bile ona kendini bu kadar iyi hissettireceğini bilmiyordu. Şaka veya değil, bu, demircinin ona son kez "Bay" diye hitap edişi olmadı. Bir beyaz olarak statüsü, hürriyetini kazanmış biri bile olsa Afrikalılarınkin-

den yüksekti, yine de Willard'ın bu konuda yapabileceği hiçbir şey yoktu. Borçlarını çalışarak ödemek mecburiyetinde olan işçileri nazik sözlerden koruyacak bir kanun bulunmuyordu. Ama demirci etkileyici bir adamdı ve Willard yavaş yavaş kendisine "Bay" denilmesinden hoşlandığını keşfetti. Florens adlı kızın niçin bu adama vurulduğunu içten içe anlıyordu. Muhtemelen kızın akşam yemeğini götürdüğü bir vakit, ormanda karşılaştıklarında adam ona da "Bayan" ve "Hanımefendi" demiştir, diye geçirdi içinden. Bu da kızı heyecanlandırmıştır, diye düşündü. Elbette siyah adamın bir gülümsemesinin kızı tavlamaya yetmiş olması da ihtimaller dahilindeydi.

"İlk kez böyle bir şey görüyorum," dedi Scully'ye. "Ne zaman nerede isterse kızla sevişiyor ve kız da dişi bir kurt gibi onun peşinde dolanıp duruyor. Bir iki günlüğüne demir madenine gitse geri dönene kadar gözleri yollarda. Sorrow bile onun yanında Quakerlar kadar iffetli kalıyor artık."

Florens'tan sadece birkaç yaş büyük olan Scully, kızın tavrındaki köklü değişime Willard kadar şaşırmamıştı. Kendisinin karakter çözümlemesinde usta olduğuna inanırdı ve ona kalırsa Willard'ın aksine kendisinin insanların özünü görmek konusunda doğuştan gelen bir becerisi vardı. Willard insanları dış görünüşlerine göre değerlendirirdi. Scully daha derinlere bakardı. Lina'nın çıplaklığından zevk alsa da onda bir saflık görüyordu. Kadının sadakati, Scully'ye göre, Hanım'a teslimiyetinin veya Florens'a adanmışlığının göstergesi değildi; kendine verdiği değerin, sözünün değerinin göstergesiydi. Willard'ın Sorrow hakkındaki esprilerine gülse de Scully onu diğer iki hizmetçiye tercih ederdi. Birilerini baştan çıkarmakla ilgileniyor olsaydı seçeceği o olurdu: İnsanın gözünü korkutan, karışık, mesafeli bir havası vardı. Kırpıştırmadığı gözleri duman grisiydi, manasız da değildiler

üstelik, sürekli bir şeyin olmasını beklediği intibasına kapılırdınız. Lina'yı huzursuz eden de o beklenti dolu bakışlardı. Scully dışındakiler yalnızken de yüksek sesle kendi kendine konuştuğu için kızın çatlak olduğunu düşünürdü ama kim konuşmazdı ki? Willard hemen hemen her zaman koyunlara selam verir, Hanım tek başına çalışırken kendi kendine talimatlar yağdırırdı. Lina ise nasıl uçacakları konusunda nasihat istediklerinde kuşların sorularını cevaplardı. "Garip" yaftasını yapıştırıp Sorrow'u elinin tersiyle itivermek kadının sezgilerini görmezden gelmek demekti. Oysa mahremiyeti onu koruyordu; önemsemeksizin birileriyle çiftleşebilmek kendine verdiği en büyük hediyeydi. Hamile kaldığında ışıltılar saçılıyordu Sorrow'dan ve doğum yapma vakti geldiğinde doğru yere gidip doğru insanlardan yardım istemişti.

Diğer taraftan Scully tecavüzle ilgileniyor olsaydı, avlayacağı Florens olurdu. Kızdaki savunmasızlığı veya başkalarını mutlu etme arzusunu fark etmemek imkânsızdı ve daha da mühimi başkalarının zalimlikleri için kendini suçlama eğilimiydi. Ancak onu yolda gördüklerinde bu gözlemin artık bir geçerliliğinin kalmadığı ortadaydı. Scully, hayalet mi, yaralı bir asker mi bilemese de yolda gördüğü yaratığın lanetlendiğini anlamıştı. Dokunulmazlardandı. Ama kızı tecavüz edilemezler listesine alırken taraflı davrandığı düşünülmemeli. Lina'nın vücuduna olan röntgencilere mahsus takıntısı sayılmazsa Scully dişilerin etiyle ilgilenmiyordu. Uzun zaman önce sadece erkeklerin dünyasının ve erkek bedeninin kendisini ilgilendirdiğini anlamış, daha ilk andan demircinin Florens üzerinde nasıl bir etkisi olacağını tahmin etmişti. Bu yüzden kızın "yalvarırım benimle yat" havasından "sakın bana dokunma" haline geçişi de ona son derece normal geldi.

Scully, Hanım hakkında da Willard kadar iyi düşüncelere sahip değildi. Kadından hoşlanmıyor değildi ama Efendi

ölüp kendisi iyileştikten sonra hali tavrı değişmişti, sadece yasın ve bozulan sağlığının etkisiyle gerçekleşmemişti bu değişim. Hanım, bir duvar saati yaşamaktan ne kadar keyif alırsa, ancak o kadar keyif alıyordu hayattan; en yalın haliyle tam bir tövbekara dönüşmüştü. Scully'ye soracak olsanız bu dini bütünlükte zalim olmasa da keskin, soğuk bir taraf vardı. İnşaatını keyifle izlediği büyük eve girmeyi reddetmesi ve başkalarının girmesine de müsaade etmemesi sadece kendini değil, herkesi, özellikle de merhum kocasını cezalandırmaktan başka bir şey demek değildi. Karı kocanın birlikteyken zevk aldıkları, kutladıkları şeyler şimdi kadının gözünde üçüncü ve yedinci günahların küçümseyerek baktığı işaretlerine dönüşmüştü. Hayattayken adamı ne kadar sevmişse bu dünyadan gidişi de kadını o kadar yıkmıştı. Nasıl olur da intikam almanın, ona ne kadar kötü ve öfkeli hissettiğini göstermenin bir yolunu aramazdı?

Yirmi iki yaşında olmasına rağmen Scully, görece kısa hayatında Willard'dan çok daha fazla çılgınlığa şahit olmuştu. On iki yaşına geldiğinde çoktan kendisini eğitmekle yükümlü Anglikan papaz yardımcısının tacizine ve ihanetine uğramıştı. Rahiplerin yanına verilişi de ayrı bir ihanet hikâyesiydi. Annesinin ölümünün ardından baba dediği adam, onu rahipler meclisine kiralamıştı. Annesinin çalıştığı meyhanenin sahibi, kadının borcu için Scully'nin üç yıl çalışmasına razıydı aslında. Derken "baba" ortaya çıkmış, annenin meyhaneciye olan borcunu kapatıp oğlunun hizmetlerini satın almıştı. Sonra da daha yüklü bir para ve iki fıçı İspanyol şarabı karşılığında rahipler meclisine satmıştı Scully'yi.

Scully ne ihaneti ne de sonrasında yediği dayaklar için rahip yardımcısını suçladı. Oğlanla şehvet içinde doludizgin sevişirken yakalandıklarında paçasını kurtaracak bir yalan

uydurmak zorundaydı adam, yoksa onu kiliseden atmakla kalmaz idam da ederlerdi. Scully'nin adam edilebilecek yaşta olduğuna kanaat getiren kilise büyükleri, oğlanı uzaklara yollamanın en doğrusu olacağına karar verip onu sürüsünün çobanına yardımcı arayan bir arazi sahibine kiraladılar. Neredeyse hiç kimsenin yaşamadığı kırsal bölgede oğlanın hatalarından ders alıp doğru yolu bulacağını ümit ediyorlardı. Doğru yolu bulmasa bile en azından oralarda başkalarını yozlaştırmaya fırsatı olmazdı. Scully gönderildiği yere varır varmaz kaçmayı planlamıştı ama gelişinin üçüncü günü kışın en berbat kar fırtınalarından biri bastırdı. Her yer bir metre kar altında kaldı. İnekler ayakta öldü. Ağaçların dalları buz parçalarıyla kaplandı. Willard ve Scully kurtaramayacakları hayvanları başlarının çaresine bakmaya terk edip kalan koyunlar ve sığırlarla ahırda uyudular. Orada, hayvanların ısıttığı ahırda sarmaş dolaş yatarken Scully planlarını değiştirdi ve Willard sesini çıkarmadı. İkiliden yaşı büyük olan içki içmekten hoşlansa da çocukluğu boyunca meyhanenin barının altında uyuyan ve alkolün annesi üzerindeki etkisine şahit olan Scully içkiden uzak durdu. O geceden sonra zamanı doluncaya dek orada kalmaya karar verdi, özgür kaldığında ona verecekleri parayla bir at alacaktı. At arabası veya yük arabası eyerlenmiş bir attan daha üstün değildi. Hiçbir zaman gidecekleri yere varamayanlar, her yere yürümek zorunda kalanlardı.

Yıllar geçip giderken ve hatta bütün ümitleri solmaya başladığında bile sabretmeyi sürdürüp iradesini kaybetmedi. Derken Jacob Vaark öldü. Adamın dulu ona ve Willard'a o kadar muhtaçtı ki, ikiliye ödeme yapmaya başladı. Dört ay içindeScully on altı şilin biriktirmişti bile. Dört sterline, belki daha azına, bir at edinebilirdi. Özgürlüğünü kazandığında

verilecek para da -yirmi beş sterlin veya buna eşdeğer mal (yoksa on mu?)- buna eklenince onca yıllık çalışma bir şeye değecekti. Hayatını yiyecek ve aşk peşinde koşarak harcamak istemiyordu. Hanım'ı huzursuz edecek hiçbir şey yapmamaya ve kendisini işten atması için eline bahane vermemeye dikkat etti. Willard'ın yeni bir evlilik kehaneti canını sıkmıştı. Çiftliğin idaresini eline alacak yeni koca farklı düzenlemelere gidebilir, bu düzenlemeler genç adamı dışarıda bırakabilirdi. Kadınlar için, kadınlar arasında çalışmak ona ve Willard'a pek çok avantaj sağlıyordu. Kaç kadın bir araya gelirse gelsin ve bu kadınlar ne kadar çalışkan olurlarsa olsunlar iki metrelik ağaçları kesemez, çit inşa edemez, eyerleri tamir edemez, hayvan öldüremez veya bir ineği parçalarına ayıramazlardı. Ayakkabıya nal çakmasını ya da avlanmasını bilmezlerdi. Bu yüzden Hanım'ın yaşattığı mutsuzluklara seyirci kalıp onu memnun etmek uğruna ne yapabiliyorsa yaptı. Hanım Sorrow'u dövdüğünde, Lina'nın hamağını indirdiğinde, Florens'ı satılığa çıkardığında içi parçalandı ama ağzını açmadı. Ona düşmeyeceği için değil, sonsuza kadar başkalarının hizmetinde kalmamaya kararlı olduğundan. Bununsa yegâne garantisi paraydı. Yine de, imkân bulduğunda, gizliden gizliye olmak koşuluyla Hanım'ın verdiği acıları ortadan yok etmeye veya çeşitli iyilikler yaparak etkilerini azaltmaya çalışırdı. Sorrow'un bebeği için bir kutu hazırlayıp içine koyun postu serdi. Köye inip oraya buraya asılan satılık ilanlarını tek tek topladı. (Ne yazık ki kiliseye asılanı atlamıştı.) Aralarından bir tek Lina'ya yaklaşmanın yolu yoktu, o kimseden bir şey istemez ve kendisine sunulanları kabul etmekte gönülsüz davranırdı. Willard'la birlikte onun için hazırladıkları peynir, hâlâ kadının şimdilerde uyuduğu alet edevat kulübesinde, verirken sardıkları kumaş parçasının içinde duruyordu.

Bunlar Vaark'ın ölümünün yıkıcı etkileriydi. Kadınların erkeklere bağımlı olduğunun ispatıydı hepsi, daha doğrusu kadınların erkeksiz kalışının sonuçlarıydı. En azından Scully bu neticeye ulaştı. Kadınların aklından neler geçtiğini bilemezdi ama tecrübelerine dayanarak günün menüsünde ihanet olduğunu tahmin edebiliyordu.

Hüzün verici...

Bir zamanlar yalnızlıklarından bir dostluk yontmuş, kendilerini aile sanmışlardı ama sahip olduklarını hayal ettikleri aile koca bir yalandı. Neyi sevmiş, neyi aramış veya neden kaçmış olurlarsa olsunlar, yolları ayrılmıştı ve kimse geleceğin neler getireceğini bilemezdi. Kesin olan tek bir şey vardı; sadece cesaret yetmeyecekti. Aralarında kan bağı olmadığından adama göre bir arada kalmalarını sağlayacak hiçbir şey yoktu. Yine de zamanında kendisini eğiten rahip yardımcısının Yaradılış'tan önce var olan şeyi tasvir edişini hatırlayan Scully, orada yoğun ve anlaşılması güç olmakla birlikte bir evrene dönüştürülme arzusuyla kavrulan karanlık maddeyi görebiliyordu.

Belki ücretleri demircininki kadar yüksek değildi ama o kadarı Scully ve Bay Bond'un bir gelecek hayal etmelerine yetti.

11

Bütün gece yürüyorum. Yapayalnız. Efendi'nin botları olmadan yürümek zor. Onları giyerken taşlık bir nehir yatağından geçebilirdim. Ormanları daha hızlı aşar, dikenli tepelerden daha kolay inerdim. Okuduklarımın da gördüklerimin de artık hiçbir faydası yok. Köpek kafaları, bahçe yılanları, hepsi anlamsız. Ama hayatım dediğim, beni güvende tutacağını düşündüğüm, yakından baktıktan sonra beni ellerinin tersiyle bir kenara itmek isteyeceklerin karşısına dikileceğine inandığım kişiyi; seni, kaybettikten sonra artık bir önemi yok. Hani beni üstümde hak iddia edecek, bana hükmedecek kişilerden koruyacaktın? Oysa beni önemsemiyorsun. Vahşinin teki olduğumu söylüyorsun. Öyleyim. Dudakların mı titriyor? Gözlerin? Yoksa korkuyor musun? Korkmalısın. Çekiç defalarca havayı dövüp sana isabet ediyor ama kolayca durduruyorsun onu. Gücü ölüp gidiyor. Onu benim elimden alıp bir kenara atıyorsun. Kavgamız uzun sürüyor. Dişlerimi seni ısırmak, etini parçalamak için biliyorum. Malaik hüngür hüngür ağlıyor. Kollarımı arkamda birleştiriyorsun. Kıvrılıp elinden kurtuluyorum. Kömür maşaları oracıkta, yanı başımda. Yanı başımda. Alıp bütün gücümle savuruyorum, savuruyorum, savuruyorum. Sendelediğini ve kanlar içinde kaldığını görünce koşarak kaçıyorum evden. Sonra yürüyorum. Sonra süzülüyorum. Nehir kenarından kopup sularda sürüklenmeye başlamış bir buz parçası. Ayakkabım yok çarpan bir kalbim yok evim yok. Yarınım yok. Gündüz yürüyorum. Gece yürüyorum. Kabaran tüyler iniyor şimdilik.

Senden kaçışımın üstünden üç ay geçiyor. Yaprakların böyle bir kan ve pas rengine döndüğünü hiç görmemiştim. Renkler o kadar canlı ki gözüm acıyor, ağaçların üstündeki göğe bakıyorum rahatlamak için. Geceleri, gündüzün parlak ışığı kaybolup yerini göğün karanlığını süsleyen mücevherleri andıran yıldızlar aldığında Lina'yı uyur halde bırakıp bu odaya geliyorum.

Eğer hayattaysan veya bir gün iyileşirsen, yazdıklarımı, karalamalarımı okumak için eğilmen gerekecek. Rahatsızlık verdiğim için özür dilerim. Bazen tırnağımın ucu kayıyor ve kelimeler düzgün olmuyor. Rahip efendi böylesini hiç sevmez. Parmaklarımıza vurup baştan yazdırır. Başlangıçta, bu odaya geldiğimde, söyleyiş'in, hiç dökemediğim gözyaşlarını dökmeme yol açacağına emindim. Yanılmışım. Gözlerim kupkuru. Ancak lambanın fitili bittiğinde anlatmayı kesiyorum. Sonra kelimelerimin arasında uyuyorum. Söyleyiş, rüyasız devam ediyor ve uyandığımda uzaklaşmaya, odadan çıkıp görevlerimi yerine getirmeye kendimi ikna etmem zaman alıyor. Görevlerimin hiçbir anlamı yok artık. Lazımlığı temizliyoruz ama kullanmamız yasak. Çayırdaki mezarlar için büyük haçlar yapıyor sonra onları söküyor, kısaltıp tekrar dikiyoruz. Efendi'nin öldüğü yeri temizliyoruz ama evin diğer odalarına girmemiz yasak. İçeride örümcekler cirit atıyor, bülbüllerse yuvalarında rahat. Sert rüzgârlarla beraber her tür böcek pencerelerden içeri giriyor. Vücudumu lambanın alevine siper edip bizi gömmek için sabırsızlanan kış mevsiminin yolladığı rüzgârların soğuk ısırıklarına katlanıyorum. Hanım barakaların ne kadar soğuk olduğuna aldırmıyor ve soğuğun bir bebeği nasıl etkileyeceğini düşünmüyor. Hanım'ın sağlığı düzeldi ama kendi iyileşmedi. Hain bir kalbi var. Hiç gülümsemiyor. Ne zaman kiliseden dönse boş gözlerle etrafa bakıyor. Gözlerinin derinlerinde hiçbir şey

yok. Tıpkı kapalı kapılar ardında beni inceleyen kadınların gözleri gibi Hanım'ın gözleri de yalnızca hoşuna gitmeyen şeyleri görüyor. Elbisesi siyah ve sade. Sürekli dua ediyor. Bizi, hepimizi, Lina'yı, Sorrow'u, Sorrow'un kızını ve beni, hava nasıl olursa olsun ya ahırda ya da inşaat fazlasının, tuğlaların ve iplerin depolandığı yerde uyutuyor. Dışarıda ancak vahşiler uyur diyor; yani artık hava güzel olduğunda bile Lina'yla ağaçların altındaki hamaklarda uyumuyoruz. Hanım bebekten hoşlanmadığı için Sorrow ve bebeği de şöminenin önünde uyumuyor. Yağmurun bastırdığı buz gibi bir gece Sorrow bebeğiyle birlikte Efendi'nin öldüğü odanın kapının arkasına sığınıyor. Bunu öğrenince deliye dönüyor Hanım, Sorrow'un yüzüne vuruyor defalarca. Her gece buraya geldiğimi bilmiyor, bilse beni de kırbaçlardı, inançları öyle yapmasını söylüyor ona. Kiliseye gitmek onu değiştirdi ama Hanım'a böyle davranmasını kilisedekilerin öğütlediğine inanmıyorum. Bunlar kendi kuralları, o aynı kişi değil. Scully ve Willard beni satılığa çıkardığını söyledi. Lina'yı satmıyor. Sorrow'u vermek istiyor ama alıcısı yok. Sorrow, bir anne. Ne daha fazla ne daha az. Kendini bebeğine adamışlığını seviyorum. Adı bundan sonra Sorrow olmayacak. Onu değiştirdi, artık kaçmayı planlıyor. Onunla gitmemi istiyor ama burada bitirmem gereken bir iş var. En kötüsüyse Hanım'ın Lina'ya olan tavırları. Ondan kendisine kiliseye kadar eşlik etmesini talep ediyor ama Lina, içeri giremeyeceği için hava nasıl olursa olsun yol kenarında beklemeye mecbur. Lina'nın nehirde yıkanması da yasak ve tarlaları tek başına ekip biçmek zorunda. Bahçeyle uğraşırken bir zamanlar yaptıkları gibi sohbet edip kahkahalar attıklarını hiç duymuyorum. Lina, beni senin hakkında uyardığını hatırlatmak istiyor. Ama onun beni uyarmak isteme nedenleri uyarıyı daha baştan anlamsız kılan şeyler. Uzun zaman önce, Efendi hayat-

tayken bana söylediklerini hatırlıyorum. Özgür insanlardan daha özgür köleler gördüğünü söyledin. Biri aslan kılığındaki göt, diğeri göt kılığındaki bir aslan. Kişiyi köle eden, vahşiliğe kapı açan insanın içindeki utanç diyorsun. Utancımın Dul'un arka odasında doğduğunu biliyorum. Tüylü şeyin pençeleri sana saldırıyor; çünkü beni parçaladığın gibi seni parçalamak istemelerine engel olamıyorum. Yine de, başka bir şey daha var. Hayattaki her şeyi yeleden ibaret sanan bir erkek aslan. Karşısında yelesi olmayan bir dişi aslan. Yeleden korkmamayı Dul'un kızı Jane'den öğreniyorum. Bacaklarını kanatmaları onu durdurmuyor. Riske giriyor. Senin dışarı attığın köleyi kurtarmak için her şeyini riske atıyor.

Bu odada yer kalmadı. Kelimeler bütün yeri kaplıyor. Bundan sonra beni duymak için ayakta duracaksın. Lambanın çok az ışığı doğru dürüst göremeyeceğim kadar cılız olduğundan duvarlar zor. Bir elimde lambayı tutup diğeriyle kelimeleri kazıyorum. Kollarım ağrıyor ama bunları sana söylemeliyim. Senin dışında kimseye söyleyemem. Şimdi kapının yakınında ve derken koridordayım. Söyleyiş durduğunda geceleri ne yapacağım? Bundan sonra bana rüya yok. Birdenbire hatırlıyorum. Söylediklerimi okuyamayacaksın. Dünyayı okumasını bilirsin ama sözün harflerini tanımıyorsun. Nasıl okuyacağını bilmiyorsun. Belki bir gün öğrenirsin. Eğer öğrenirsen, yeniden bu çiftliğe gel, kendi yaptığın kapıdaki yılanların arasından geç, hayranlık uyandıran büyük eve gir, merdivenleri çık ve bir hikâye söyleyen bu odaya gir. Ama gündüz olsun. Bunları sen okumazsan, kimse okumayacak. Dikkatlice yazılmış tüm bu kelimeler kendi kendilerine konuşacaklar. Tekrar tekrar, sağdan sola, yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıya. Ya da. Ya da belki yanılıyorum. Belki bu kelimelerin dışarı salınmaya ihtiyaçları var. Havada süzülmeye, düşmeye, küle dönüşüp dönümlerce çuha çiçe-

ğinin ve ebegümecinin üstüne saçılmaya. Turkuaz gölden sonsuz baldıranların ötesine geçmeye, gökkuşağının böldüğü bulutların arasından yeryüzüne dökülüp dünyanın toprağını tatlandırmaya. Lina yardım edecek. Bu evden nefret ediyor ve Hanım'ı sevse de ateşi daha çok seviyor.

Görüyor musun? Haklısın. *Minha mae* de haklı. Ben hem el değmemiş vahşi doğayım hem Florens'ım. Eksiksizim. Affedilmeyen. Affetmeyen. İçimde pişmanlıktan eser kalmadı sevgilim. Hem de hiç. Beni duyuyor musun? Köle. Sonunda. Özgür.

Geriye tek bir üzüntüm kaldı – bunca zaman sonra hâlâ annemin bana ne demeye çalıştığını bilememek. O da benim ona söylemek istediklerimi bilemeyecek. *Mae*, sevinsene; ayaklarımın tabanları serviler kadar sert artık.

12

Kimse erkek kardeşini istemeyecek. Zevklerini bilirim. Memeler onlara pek çok şeyden daha fazla zevk verir. Seninkiler çok çabuk büyüyor ve küçük bir kız olsan da şimdiden memelerini örten kumaşlardan rahatsızsın. Bunu görüyorlar. Gördüklerini görüyorum. Seni mahalledeki oğlanlardan birine teklif ettim ama bir sonuç çıkmadı. Figo. Onu hatırlarsın. Atlara karşı nazik olan oğlan, bahçede seninle oynardı. Yemekten artan derileri ve tatlı ekmekleri biriktirdim ona götürmek için. Annesi Bess niyetimi biliyordu, karşı çıkmadı. Ben nasıl seni kolluyorsam o da şahin gibi oğlunu kolluyor. Ama ne kadar kollarsak kollayalım fayda etmez birtanem. Seni korumanın yolu yoktu. Hiç. Hele ayakkabılara bu kadar zaafın varken. Sanki memelerin büyüsün diye acele ediyordun ve ağızlarını sulandırıyordun yaşlı evli çiftin.

Anla beni. Seni korumanın yolu yoktu ve dinlerinde onları durduran kurallar yok. Rahip efendiye anlatmayı denedim. Harfleri öğrenirsek bir gün bir yolunu bulabileceğini düşündüm. Rahip efendi kibar, cesur bir adamdı, zencilere okuma yazma öğreten diğer rahiplere yaptıkları gibi kendisini de cezalandırmalarının, hapsetmelerinin veya tüfeklerle avlamalarının bir önemi olmadığını söylemişti. Bu, Tanrı'nın isteği demişti bana. Kelamını okuyabilirsek Tanrı'yı daha çok seveceğimize inanıyordu. Buna emin değilim ama öğrenmenin kendine has bir sihri var.

Sarı saçlı, uzun boylu adam yemeğe geldiğinde masadaki yemeklerden nefret ettiğini gördüm ve bakışlarından Senhor'a, Senhora'ya ve oğullarına güvenmediğini anladım. Bu adamın yolu başka bir yol, dedim kendime. Uzak bir ülkeden geliyor. Kalbinde, içinde bir hayvan yok. Bana bir kere bile Senhor'un baktığı gibi bakmadı. Arzulamadı.

Babanın kim olduğunu bilmiyorum. Hiçbirini göremeyeceğim kadar karanlıktı. Gece geldiler ve Bess de dahil üçümüzü alıp barakalardan birine götürdüler. Varillerde oturan, sonradan ayağa kalkan adamların gölgeleri. Bizi açmalarının emredildiğini söylediler. Kırmalarının... Korunmanın yolu yoktu. Burada kadın olmak, sürekli kanayan bir yara olmak demektir. Görünüşte iyileşse bile altındaki sızı hiçbir zaman dinmez.

Ailelerimizin krallarıyla diğer krallar arasındaki hakaretleşmeler mevsimlerdir devam ediyor. Bence erkekler inekler, kadınlar, su veya mahsul yüzünden kavga etmekten ve birbirine hakaretler yağdırmaktan zevk alıyor. Ortalık alevleniyor ve sonunda onların erkekleri evlerimizi yakıp, öldüremediklerini veya para edenlerimizi topluyorlar. İplerle birbirimize bağlanmış olarak dört defa yer değiştiriyoruz, her seferinde daha fazla ticaret, daha fazla ıskarta, daha fazla ölüm. Sayımız artıyor, sayımız azalıyor ve onar kişiden oluşan belki yedi, belki on grup bir ahıra götürülüyoruz. Orada hasta veya ölü olduğuna inandığımız erkekler görüyoruz. Sonra öyle olmadıklarını öğreniyoruz. Derilerinin rengi yüzünden kafamız karışıyor. Başımızda nöbet tutan ve bizi satan erkekler siyah. İkisinin şapkası ve boğazlarında garip kumaş parçaları var. Beyaz adamların bizi yemeyeceği konusunda garanti veriyorlar bize. Sefalet devam ediyor. Bazılarımız şarkı söylüyor. Bazılarımız mücadele ediyor. Çoğumuz uyu-

yor veya ağlıyoruz. Sonra beyaz adamlar gelip bizi gruplara ayırıyor, kayıklara yerleştiriliyoruz. Denizde yüzmek için yapılmış bir eve varıyoruz. İster nehir olsun ister deniz, her suda köpekbalıkları var. Beyaz derili adamlar beslenecek yer bulmuş köpekbalıkları gibi başımızda nöbet tutuyor.

Etrafımızda daireler çizen köpekbalıklarına kucak açtım ama onlar, dişlerini boynumdaki, belimdeki ve bileklerimdeki zincirlere tercih ettiğimi anlamışçasına benden uzak durdu. Kayığı yanaştırdıklarında bazılarımız suya atladık, kimimiz dibe battı, kimimiz sudan çıkarıldık ve hayatta kalanlarımız dışarı çıkarılıp bir nöbetçiye teslim edilene dek suyun ölenlerin kanlarıyla kızıla boyandığını fark etmedik. Yüzen eve yerleştirildik ve hayatımızda ilk kez fare gördük. Nasıl öleceğimizi kestirmek güçtü. Bazılarımız denedi, bazılarımız başardı. Verilen yemeği reddederek. Kendi boğazını sıkarak. Sonraki gün ve gecelerde vücutlarını köpekbalıklarına armağan ederek. Bizi kırbaçlamaktan zevk aldıklarını görüyorum ama kendilerinden olanları da kırbaçlıyorlar. Bir mantıksızlıktır gidiyor. Kim yaşıyor kim ölüyor? Dehşetin içinde, onca inlemenin ve karanlığın içinde kim ayırt edebilir? Kendi bokunun içinde yaşamak ayrı şey, başkasının bokunun içinde yaşamak apayrı şey.

Barbados dediklerini duydum. Defalarca ve defalarca neden başkaları gibi ölemediğime kafa yorduktan sonra. Beni denize atsınlar diye ölü numarası yaptıktan sonra. Zihin ne planlarsa planlasın vücudun arzuları başka. Böylece temiz havaya kavuşup biraz olsun rahatladığım ve göğünün rengi evimin göğünü andıran Barbados'ta buluyorum kendimi. Tepeleme yığılmış vücutlardan yayılan ter kokusu yerine güneşin sıcağını tattığım için minnettarım. Ayaklarım yeniden toprağa değdiği için minnettarım, beni pek çoklarıy-

la beraber bir kümese kapamış olmaları umurumda değil. Kümes gemideki kargo bölmesinden bile küçük. Birer birer bizi zıplatıp öne eğilmemizi, ağzımızı açmamızı söylüyorlar. Bunu en iyi çocuklar yapıyorlar. Fillerin ayaklarının altında ezilen çimenler gibi doğrulup hayatın tadını almayı deniyorlar. Ağlamayı çok uzun süre önce kestiler. Şimdi kocaman açılmış gözlerle karşılarındakileri memnun etmek, kabiliyetlerini göstermek ve bu sayede hayatlarının bir değeri olduğunu ispatlamak çabasındalar, hayatta kalma ihtimalleri ne kadar düşük olursa olsun. Çimenler gibi, yeni bir sürünün gelip kendilerini yok etmesi ihtimalinin yüksek olduğunu bildikleri halde direniyorlar. Onları bekleyen kırbaçların sapını şehvetle tutan bir insan sürüsü. Arzudan kızışmış erkekler. Veya sonradan öğreneceğim üzere buraya toplamaya getirildiğimiz şeker kamışlarının yetiştiği ölümcül topraktaki tehlikeler tarafından yok ediliyorlar. Yılanlar, tarantulalar, timsah dedikleri dev kertenkeleler.

Beni alıp güneşin altındaki platforma çıkardıklarında şeker kamışlarının arasında kısa süre ter dökmüştüm. Orada ülkemin, kabilemin, ailemin bir önemi olmadığını öğrendim. Ben negrita'ydım. Zenci. Hepsi buydu. Diller, giysiler, tanrılar, danslar, gelenekler, süslemeler, şarkılar... Hepsi birleştirilip tenimin rengine indirgenmişti. Böylece, insan değil zenci olarak Senhor tarafından satın alındım. Böylece, şeker kamışlarından uzaklaştırılıp kuzeydeki tütün plantasyonuna gönderildim. O zaman, bir umut. Derken çiftleşme, beni, Bess'i alışları ve sonra şifa çadırında bir olay daha. Sonrasında bizi ehlileştirmeleri söylenen erkekler özür diledi. Daha da sonra başımıza nöbetçi dikilen biri her birimize birer portakal verdi. Önemli değildi. Her iki sefer de güzel olabilirdi; çünkü sonuçları sen ve kardeşindiniz. Ama bir de Senhor ve

karısı vardı... Rahip efendiye anlatmaya çalıştım ama utanç yüzünden kelimelerim birbirine karıştı. Ya anlamadı ya inanmadı. Bana çaresizliğe kapılmamamı, cesur olmamı, ruhumu Tanrı'ya ve İsa'ya adamamı öğütledi. Mahşer günü hakkım olan adalete kavuşabilmek için dua etmeliydim. Bana ötekiler ne derse desin lanetlenmiş ruhsuz bir hayvan olmadığımı söyledi. Protestanlar günah konusunda yanılıyordu* ve zihnen masumiyetimi korursam bu korkunç hayatın ötesindeki cennet vadisine kabul edilecektim, amin.

Ama sen sadece hoppa kadınların giydiği pabuçlardan istedin ve memelerini örten kumaş bir işe yaramıyordu. Senhor'un dikkatini çektin. Uzun boylu adam yemek yiyip Senhor'la barakaları gezmeye geldiğinde şarkı söylüyordum. Maymun yumurtalarını çalmaya kalkışınca savaşan ve ölen yeşil kuşun şarkısı. Seslerini duydum, seni ve kardeşini alıp bizi görebilecekleri bir yere götürdüm.

Tek bir şansım var, diye düşündüm. Seni korumak mümkün olmayabilirdi ama farklı bir hayata sahip olmanı sağlayabilirdim. Ayakkabılarınla öylece durdun. Uzun boylu adam güldü ve borcu kapamak için beni alacağını söyledi. Senhor'un beni bırakmayacağını biliyordum. Seni önerdim. Seni, kızımı almasını. Çünkü biliyorum ki, uzun boylu adam seni para olarak değil, çocuk olarak görüyordu. Diz çöktüm. Bir mucizenin gerçekleşmesini umdum. Evet, dedi.

Tanrı'nın bahşettiği bir mucize değildi bu. Merhametti. Bir insanın merhametiydi. Dizlerimin üstünden kalkmadım. Sen benim bildiklerimi, sana anlatma hasreti çektiğim şeyleri duyana kadar her gün ve her gece kalbim o tozların içinde

* Katoliklere göre tecavüz edilen kişi, eğer tecavüzden zevk almamışsa o seks sayılmaz, günaha girmemiştir. Protestanlara göre her koşulda günahtır. (ç.n.)

kalacak: Başkasının kaderini omuzlarında taşımak ağır bir yüktür; başkasının kaderini ele geçirmeye çalışmak yanlıştır; kendi kaderini başkasına teslim etmekten hayır gelmez.

Ah Florens! Aşkım. *Tua mae*yi, anneni duy lütfen.